

2018

Års- och hållbarhetsredovisning

Vi gör det enklare att må bra

 apoteket

3 Om Apoteket
4 2018 i korthet
6 Vd-ord
8 Omvärld
10 Affärsmodell
11 Strategier
12 Mål och utfall

14 Hälsa
15 Kunderbudande
19 Miljö
21 Medarbetare
22 Lönsamhet

24 Förvaltningsberättelse
32 Vinstdisposition
33 Bolagsstyrningsrapport
39 Finansiella rapporter
47 Noter
68 Underskrifter
69 Revisionsberättelse

72 Flerårsöversikt
73 Alternativa resultatmått
75 Hållbarhetsredovisning
82 GRI-index
84 Styrelsen om hållbarhetsredovisningen
85 Revisors rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisningen

86 Styrelse och revisor
87 Företagsledning
88 Definitioner och ordlista

Av hänsyn till miljön trycker vi inte års- och hållbarhetsredovisningen 2018 på papper. En digital sammanfattning av redovisningen finns på omapoteket.se.

Hållbart och värdeskapande

Vi bedriver apoteksverksamhet på ett sätt som skapar värde för våra kunder och övriga intressenter och bidrar till en hållbar utveckling. Utifrån kundernas behov arbetar vi målinriktat inom de områden där Apoteket har störst påverkan; god hälsa, kvalitetssäkrat erbjudande, minskad miljöpåverkan, motiverade medarbetare och långsiktig lönsamhet. Läs mer på sidorna 10–23.

Om redovisningen

Apotekets års- och hållbarhetsredovisning 2018 presenterar året som gått utifrån vår affärsmodell.

Redovisningen innehåller finansiell och hållbarhets-

relaterad information som är väsentlig för Apotekets verksamhet och intressenter.

Apotekets lagstadgade hållbarhetsrapport som finns på sidorna 10–23, 33–34 och 75–84 är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) standarder för hållbarhetsredovisning.

Extern revision och granskning

Årsredovisningen på sidorna 24–67 omfattas av revision, se revisionsberättelsen på sidorna 69–71. Hållbarhetsredovisningen har varit föremål för översiktlig granskning, se revisors rapport på sidan 85.

Om Apoteket

Apoteket för ett liv i hälsa

Apoteket har ambitionen att vara Sveriges ledande hälsoaktör. Inom vår konsumentaffär möter vi kunderna på våra apotek eller online och hjälper till med läkemedel, rådgivning, egenvård och hälsotjänster.

Inom vården hjälper våra farmaceuter landsting och kommuner att säkerställa säker och effektiv läkemedelsbehandling. I tillägg till vår apoteksverksamhet har vi utvecklat tjänsten Apodos, som genom dosförpackningar gör det lättare för kunder i deras läkemedelsbehandling.

Under året hade Apoteket avtal med landsting, regioner och privata aktörer avseende läkemedelsleverans och tillverkning av specialtillverkade läkemedel. Apoteket levererar även dos-tjänster till landsting, regioner och privatpersoner.

Kunderna kan lita på oss och våra produkter

Vi har djup kunskap om läkemedel och hälsa. Kunderna kan prata med oss om läkemedelsanvändning och levnadsvanor och få tips på bra produkter.

Alla läkemedel på Apoteket är godkända av Läkemedelsverket. För produkter som inte är läkemedel har vi utvecklat en kvalitetskontroll som garanterar innehållet i det som säljs. Om du vill läsa mer om kvalitetskontrollen kan du göra det på sidan 16.

Under året förmedlade 3 023 medarbetare råd till sammanlagt 55 miljoner kunder kring läkemedelsanvändning och egenvård.

Vi finns där kunderna vill hitta oss

Förutom att besöka oss på något av våra 394 fysiska apotek eller via ett av de 618 apoteksombud som finns utspridda över landet, kan våra kunder handla läkemedel och andra apoteksprodukter dygnet runt på apoteket.se eller i appen Mitt apotek.

Det finns också möjlighet att chatta med oss via våra digitala kanaler.

Under 2018 genomförde vi 34 miljoner fysiska kundmöten, hade 21 miljoner besök på apoteket.se samt 2,6 miljoner medlemmar i vår kundklubb.

Vi gör det enklare att må bra

Vår vision är Ett liv i hälsa. För att möta kundernas behov satsar vi på att bredda utbudet av hälso-tjänster, såsom vaccinations-tjänster och optik.

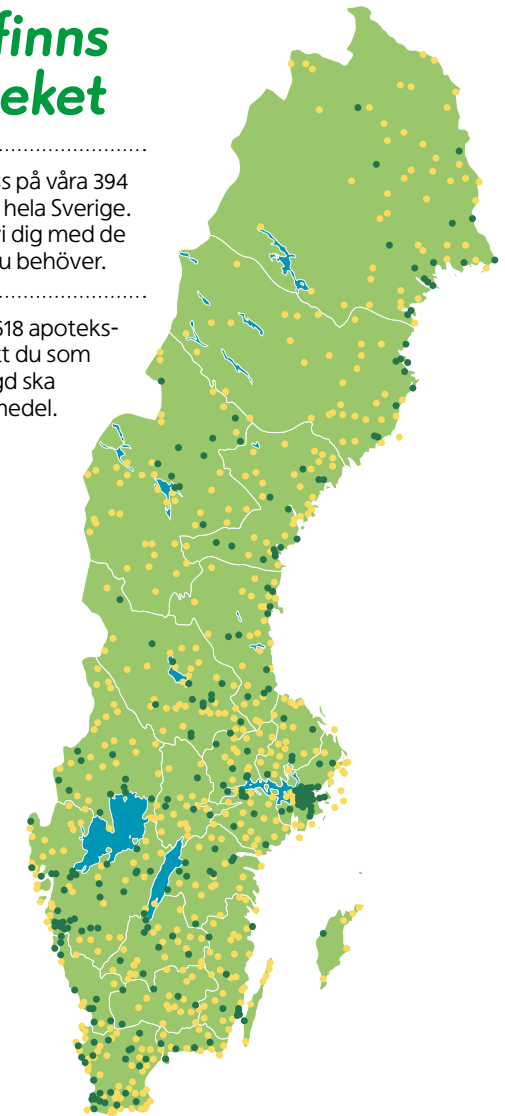
Via vår webb kan kunderna även komma i kontakt med en läkare för ett digitalt läkarbesök.

Under året har våra kunder bland annat kunnat få vaccinationer, göra synundersökningar och ta prover för digitala vårdgivare på utvalda apotek.

Här finns Apoteket

Du möter oss på våra 394 apotek över hela Sverige. Där hjälper vi dig med de läkemedel du behöver.

Vi har även 618 apoteksombud så att du som bor i glesbygd ska få dina läkemedel.

● Apotekets öppenvårdsapotek
● Apotekets ombud

2018 i korthet

Apoteket utvecklar fler hälsotjänster

Förutom att vara Sveriges ledande apoteksaktör är Apoteket också en av Sveriges största vaccinationskedjor. Vi utför även provtagningar i samarbete med digitala vårdgivare. Under året lanserades den digitala hälsotjänsten artroskollen och ett helhetskoncept för ögonhälsa i samarbete med optiker och ögonläkare.

NYCKELTAL

	2018	2017
Nettoomsättning, mnkr	20 083	19 871
Rörelseresultat, mnkr	509	667
Rörelsemarginal, %	2,5	3,4
Resultat efter skatt, mnkr	457	566
Resultat per aktie, kr	2 611	3 234
Operativt kassaflöde, mnkr	226	518
Räntebärande nettolåneskuld/tillgång, mnkr	751	677
Skuldsättningsgrad, %	34	34
Räntabilitet på eget kapital, %	10,1	12,5
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	17,6	25,0
Medelantal anställda	3 023	3 113

Prisbelönt stöd för diabetespatienter

Patientstödsprogrammet Hälsoaktiv tilldelades Apotekarsocietetens pris för bästa patientinformation. Programmet har tagits fram av Apoteket i samarbete med läkemedelsleverantören MSD. Syftet är att ge patienter med diabetes typ 2 en större förståelse för sin sjukdom och de positiva hälsoeffekter som kan uppnås genom att kombinera läkemedel och förändringar i livsstil.

Nya digitala lösningar

Allt fler kunder vill möta oss i digitala kanaler. Därför satsar vi på att utveckla Apotekets rådgivning, produktstöd och hälsotjänster på ett sätt som möter kundernas förväntningar.

Apotekets nya hälsoindex är en undersökning som visar hur väl våra kunder anser att vi hjälper dem med deras hälsa. Årets resultat är 68, i linje med målet för året. Det går att läsa mer om Apotekets hälsoindex på sidorna 14 och 76.

68

Bäst i branschen

Apoteket fortsätter vara ett av Sveriges mest hållbara varumärken och placerade sig på fjärde plats i Sustainable Brand Index 2018. Under året utsågs Apoteket även till det Grönaste varumärket inom apoteksbranschen.

Den stora insamlingsdagen i repris

Apoteket upprepade förra årets uppmärksammade informationskampanj Den stora insamlingsdagen. Under fyra veckor i april informerade vi om vikten av att lämna in överblivna läkemedel till apotek. Kundklubsmedlemmar som lämnar in läkemedel till oss belönar vi med miljöbonus. Totalt skickade vi 435 ton överblivna läkemedel för säker destruktion.

Händelser i urval

Nya och förbättrade apotek

Vi moderniserar och ökar tillgängligheten i det fysiska apoteksnätet genom att bygga om och förbättra befintliga butiker.

Vi flyttar också apotek och nyetablerar i lägen där kunderna vill hitta oss. Under året öppnades 8 nya apotek och 25 byggdes om.

Förändrade landstingsavtal

Apoteket inledde samarbete med två landsting avseende bland annat läkemedelsförsörjning och tillverkning. Efter upphandling förnyades avtalen med ytterligare tre landsting medan sju landstingsavtal övergick eller kommer att övergå till annan aktör.

Ett av Apotekets landstingsavtal avseende

dosförpackade läkemedel kommer att övergå till annan aktör under 2019.

Pantbara plastpåsar

Apotekets plastpåsar vid utvalda apotek har under året blivit pantbara via en ny mobilapp. Satsningen genomförs på utvalda apotek och i samarbete med företaget PantaPå. Syftet är att minska nedskräpning och uppmuntra återvinning.

Årets apotek

Apoteket Västermalm i Stockholm utsågs till Årets apotek 2018. Nomineringen grundar sig i fina resultat i Nöjd kund-mätningarna, god försäljningsutveckling, medarbetarundersökningen samt effektiv drift.

OMSÄTTNING

20 083

Nettoomsättningen för 2018 uppgick till 20 083 miljoner kronor.

RÖRELSEMARGINAL

2,5

Rörelseresultatet 2018 uppgick till 509 miljoner kronor och rörelsemarginalen till 2,5 procent.

MEDARBETARE

3 023

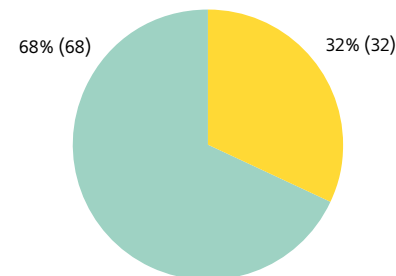
I genomsnitt hade Apoteket under året 3 023 anställda.

KUNDKLUBBSMEDLEMMAR

2 600 000

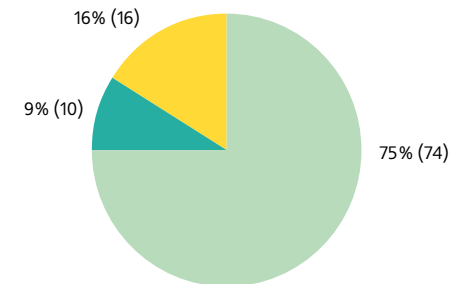
Apoteket har en av de största kundklubbarna i Sverige med 2,6 miljoner medlemmar 2018.

APOTEKETS ANDEL, KONSUMENTMARKNADEN

Apotekets marknadsandel räknat i total omsättning av apoteksaktörernas försäljning på konsumentmarknaden. Statistik från Sveriges Apoteksörening.

APOTEKETS FÖRSÄLJNINGSMIX PÅ KONSUMENTMARKNADEN

Receptförskrivet
Receptfria läkemedel
Övriga apoteksprodukter

Apotekens sammanlagda försäljning fördelat på respektive försäljningslag.

Ett år i hälsans tecken

Apotekets konsumentaffär utvecklades väl under 2018. Försäljningsutvecklingen drevs av fler kundbesök och förbättrade snittköp. Investeringarna i det digitala kundmötet fortsätter och moderniseringen av butiksnätet genomförs i hög takt. Nya hälsotjänster och utökat sortiment har tagits emot positivt av kunderna.

Apoteket drivs av att hjälpa människor leva ett liv i hälsa, oavsett om man är frisk eller lever med en sjukdom. Det gör vi genom att erbjuda rådgivning, läkemedel, ett noga utvalt utbud av egenvårdsvaror samt hälsotjänster som vi vet att kunderna uppskattar.

Fortsatt kundfokus ger resultat

Under året genomförde vi över 30 miljoner kundmöten i butik och tog emot fler än 20 miljoner besök på apoteket.se. Såväl försäljningen av förskrivna produkter som övriga apoteksprodukter ökade, med god tillväxt inom egenvårdssegmentet. E-handeln växte med höga tillväxttal. Sortimentet har breddats med fler produkter och tjänster som gör det enkelt att må bra. Vi satsade bland annat på webbunika varor, drivet av en efterfrågan på kosttillskott, intimprodukter samt barnartiklar.

Apotekets hälsotjänster utförs i samarbete med noga utvalda partners. Kunderna kan exempelvis få hjälp med vaccinationer, allergikoll, blodtrycksmätning och synundersökningar i våra butiker.

Apoteket vill erbjuda en kombination av produkter, tjänster och rådgivning som är tillgänglig och relevant för människor i olika livssituationer. Därför har vi under året investerat såväl i modernisering av butiksnätet som i nya lösningar för vår digitala plattform, vilket drivit kostnader. Vi har utvecklat vår expressutlämning, flyttat vårt distanslager samt förbättrat och omlokiserat ett antal butiker, för att finnas där kunderna vill möta oss.

Framgångsrik läkemedelsbehandling i fokus

För många av våra kunder är läkemedel en förutsättning för ett liv i hälsa. För att bidra till att deras behandling blir så enkel och framgångsrik som möjligt, samarbetar Apoteket med ett antal andra hälsoaktörer.

Tillsammans med pensionärsorganisationerna i Sverige driver vi sedan flera år tillbaka Koll på Läkemedel. Satsningen har inneburit att ett stort antal äldre personer som multimedicerar fått stöd och hjälp för en bättre läkemedelsbehandling. För att uppnå detta har Apoteket bland annat använt sig av Elektroniskt Expertstöd (EES) i kundmötet. EES är ett system som ger farmaceuter möjlighet att enkelt upptäcka eventuell användning av läkemedel som inte passar ihop. Koll på Läkemedel har resulterat i en minskning av antalet olämpliga läkemedel som skrivs ut och färre fallskador bland äldre människor.

I samarbete med MSD har Apoteket tagit fram ett patientstödsprogram för diabetes typ 2, avsett att upplysa kring hur livsstilsförändringar kan förbättra läkemedelsbehandlingen.

”Under året genomförde Apoteket över 30 miljoner kundmöten i butik och tog emot fler än 20 miljoner besök på apoteket.se”

Privatpersoner fick under året möjlighet att själva beställa prenumeration av dosförpackade läkemedel genom vår tjänst Apodos. Detta har mottagits positivt av både kunder och deras förskrivare.

Kompetens är en nyckelfaktor

För att kunna erbjuda den bästa läkemedelsrådgivningen och servicen till våra kunder, är det avgörande att Apotekets medarbetare har djup kunskap och kompetens. Under året infördes en certifiering av nyckelroller för att säkra kunskapsnivån inom farmaci, egenvård och förskrivning. Inom ramen för detta har Apoteket infört en utbildning som fokuserar på gränsdragningen mellan egenvård och hänvisning till sjukvården i kundmötet.

För att Apoteket ska fortsätta vara en attraktiv arbetsplats behöver vi skapa förutsättningar för medarbetarna att ständigt utvecklas. Under året har satsningarna på utveckling av chefer inom Apoteket fortsatt och en särskild utbildning kring farmaceutiskt affärsmannaskap har genomförts. Våra interna mätningar visar att arbetsmiljön förbättrats på flertalet olika punkter under året. Friskvårdsbidraget har höjts för att göra det ännu enklare för våra medarbetare att ta hand om sin hälsa.

Det är en självklarhet för oss att utnyttja hela talangpoolen vid rekrytering. Apoteket är en stolt arbetsgivare åt medarbetare med härkomst från ett stort antal olika länder, som tillsammans talar 54 språk. Att vi representeras av medarbetare som speglar samhällets mångfald, tror vi är avgörande för att skapa goda kundmöten. För att trygga kompetensförsörjningen inom Apoteket genomför vi flertalet olika initiativ. Ett av dem är snabbspåret för farmaceuter med utländsk utbildning, som syftar till att stödja nyanlända farmaceuter genom att ge dem språkpraktik och annan behovsstyrd tilläggsutbildning.

Vårt bidrag till en god samhällsutveckling

Apoteket stödjer sedan 2010 FN Global Compacts tio principer för mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupcion, och vi avser att göra så även framöver. Vi

styr vårt hållbarhetsarbete genom att identifiera var vår positiva påverkan på människa, miljö och ekonomi är som störst. Det viktigaste bidraget är den rådgivning och de läkemedel Apoteket förmedlar vid de 50 miljoner kundmöten vi genomför varje år. Inom ramen för vårt samarbete med Rädda Barnen fortsätter vi att samverka kring hälsofrämjande insatser för barn i socioekonomiskt utsatta områden i Sverige.

Apoteket vill även vara ledande i utvecklingen mot fler hållbara tjänster och produkter. Under året fortsatte kampanjen Den stora insamlingsdagen, som bidrog till att vi samlade in 435 ton läkemedel för säker destruktion. Därtill har vi tagit ställning mot miljöskadliga ämnen i apoteksprodukter och målmedvetet arbetat för minskad förbrukning av plastpåsar bland våra kunder.

Apoteket fortsätter att framtidssäkra affären

Under året var lönsamhetsutvecklingen på vårdmarknaden fortsatt utmanande. Flera region- och landstingsavtal minskar i omfattning, vilket påverkar Apotekets omsättning och marginal. För att möta kundernas behov på konsumentmarknaden behöver Apoteket hålla en fortsatt hög förändringstakt i utvecklandet av framtidens kundmöte. Vi arbetar med driftsförbättringar för att frigöra mer tid till att möta kunder, och undersöker hur exempelvis automatisering kan effektivisera våra arbetsprocesser. Flera utvecklingsprojekt pågår för att finna nya, smarta möjligheter till ett liv i hälsa.

Tack alla medarbetare för ert engagerade och initiativrika arbete under året och tack alla kunder för förtroendet ni gav oss under 2018!

Solna i mars 2019

Ann Carlsson
Verkställande direktör

Omvärld

Apoteket vill vara kundens partner för ett liv i hälsa. Ett led i detta är att vi anpassar vårt erbjudande efter vilka produkter och tjänster som kunderna vill att vi ska tillhandahålla och att vi erbjuder hög tillgänglighet där kunderna vill hitta oss. Allt detta ska ske på ett så hållbart sätt som möjligt.

Nytan av läkemedel

För många är läkemedel en viktig beståndsdel för ett liv i hälsa. Hur läkemedelsbehandlingen kan förbättras med hjälp av fysisk aktivitet, god sömnkvalitet och kost är ett område där kunskapen ständigt fördjupas. Vi kan konstatera att rådgivning kopplad till läkemedelsbehandling är mycket viktig, inte minst för följsamheten till behandlingen. Rådgivningen spelar också en stor roll för de kombinationer av läkemedel, naturläkemedel och medicintechniska produkter som blir allt vanligare inom vården idag.

Apotekets fokus har sedan starten varit att hjälpa kunderna att må bra under läkemedelsbehandlingen. Regeringen betonar i samband med den nya apoteksmarknadsutredningen att grunduppdraget för apoteken ska vara just detta. Vi arbetar för att ge kunderna en helhetslösning genom vår rådgivning, läkemedel, andra hälsoprodukter och tjänster.

Apoteket bedömer att nytan av läkemedel skulle kunna förbättras på flera sätt, exempelvis genom tillgång till dosdispenserade mediciner, en tjänst som Apoteket varit med och utvecklat.

Digitalisering

Vi vet att fler och fler vill möta Apoteket i digitala kanaler. Därför satsar vi på att utveckla vår rådgivning, vårt produktsortiment och våra hälsotjänster på ett sätt som speglar detta.

Det blir också allt vanligare med kombinerade fysiska och digitala interaktioner. I det har Apoteket en viktig roll att fylla då vi vet att kunderna förväntar sig snabb och smidig hjälp med sin hälsa. Vi erbjuder exempelvis provtagning kopplad till digitala läkarbesök, men även artroskollen, en digital hälsotjänst där en ortoped inom 24 timmar kan ställa diagnos och tillsammans med Apoteket initiera ett behandlingsprogram.

Digitalisering är ett bra verktyg för att öka tillgängligheten till vård och apotek. Vi tror att framtidens kundmöten präglas av kvalificerad rådgivning, kompletterade av stödsystem byggda på exempelvis artificiell intelligens.

Kundanpassat erbjudande

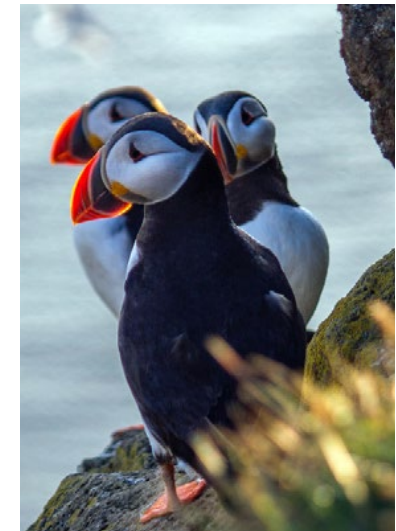
I takt med att samhället och kunderna vänjer sig vid att tala med läkare via videosamtal och kan klicka hem läkemedel och egenvårdsprodukter på nätet, skapas nya behov. Apoteket vill hjälpa kunderna leva ett liv i hälsa, vilket vi tack vare utökat erbjudande och sortiment kan uppfylla på fler sätt än tidigare. Ute på våra apotek gör samarbeten med digitala vårdgivare att kunderna på ett smidigt sätt kan ta prover, förnya recept och hämta ut sina läkemedel. Apoteket erbjuder även vaccinationer, blodtryckskontroll, hjälp att sluta röka, samt flera andra tjänster. Under året lanserades ett nytt koncept inom optik och ögonhälsa. I utvalda butiker erbjuds ögon- och synundersökningar samt glas och bågar i samarbete med optiker och ögonläkare.

Hälsa och miljö

Under 2018 har regeringen lagt en handlingsplan gällande arbetet med att uppfylla FN:s 17 globala mål. Den innehåller centrala åtgärder för hållbar utveckling som förväntas ge resultat under kommande år.

Jämlig hälsa pekas ut som ett prioriterat område med fokus på bland annat en ny nationell läkemedelsstrategi för rätt läkemedelsanvändning. Apoteket bidrar på flera sätt till bättre hälsa och läkemedelsanvändning i samhället. Utöver vår dagliga rådgivning i kundmötet genomför vi riktade insatser för olika behov såsom diabetes, hjärt- och kärlsjukdomar, artros eller personer som använder flera olika läkemedel.

Cirkulär ekonomi är ett annat prioriterat område där minskad produktion och konsumtion av plast är en uttalad ambition. Apotekets ambition är att minimera materialåtgången i våra förpackningar och minska onödig användning av plast. Sedan 2016 har förbrukningen av plastpåsar minskat med nära 60 procent tack vare informationsinsatser och olika incitament riktade mot våra kunder.

Affärsmodell

Apotekets affärsmodell bygger på vårt erbjudande om läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster till konsumenter och till vården. Vår dialog med intressenter hjälper oss att utveckla och bedriva vår verksamhet på ett hållbart sätt. Så skapar vi värde och verkar för ett liv i hälsa.

Omvärld och intressenter

KUNDER

Våra kunder förväntar sig att vi tar socialt och miljömässigt ansvar i vår värdekedja. Konsumenter vill på ett tillgängligt sätt handla läkemedel, andra produkter och tjänster och få anpassade råd. Vårdgivare behöver effektiva lösningar för läkemedelslogistik.

MEDARBETARE

Medarbetarnas kompetens, engagemang och mångfald är förutsättningar för Apotekets utveckling. Medarbetarna behöver tillgång till ändamålsenligt it-stöd, löpande kompetensutveckling och ett kvalitetssäkrat sortiment.

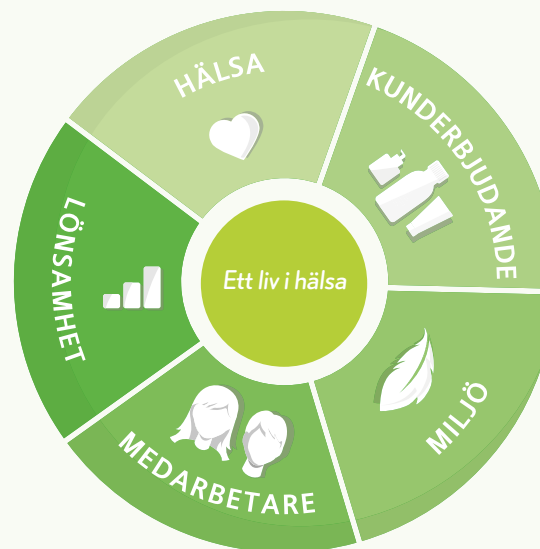
ÄGARE

Vår ägare, svenska staten, förväntar sig att Apoteket agerar föredömligt inom området hållbart företagande och är långsiktigt lönsamt.

SAMHÄLLE

Samhället är i behov av en fungerande apoteksverksamhet och tillgängliga läkemedel. För att leda utvecklingen på apoteksmarknaden för vi dialog med intressenter som vården, myndigheter, politiker, leverantörer och intresseorganisationer.

Hållbart företagande

Apoteket bedriver verksamhet som skapar värde för intressenterna och bidrar till en långsiktig hållbar utveckling. Vi tar hänsyn till sociala, miljömässiga och ekonomiska aspekter när vi utvecklar vår verksamhet. Läs mer på sidorna 14–23.

Värde – ett liv i hälsa

KUNDER

Apoteket hjälper kunder att må bättre genom rådgivning, läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster. Vi förser vården med logistiklösningar, individanpassade läkemedel, dosförpackade läkemedel och farmacitjänster.

MEDARBETARE

Våra kompetenta medarbetare hjälper kunderna utifrån deras behov. Medarbetarnas motivation och engagemang är viktigt för företagets utveckling. Mångfald bland medarbetarna leder till en större förståelse för kundernas behov.

ÄGARE

Apoteket arbetar för en korrekt och jämlik läkemedelsbehandling vilket besparar samhället vårdkostnader och bidrar till förbättrad folkhälsa. Genom vår utdelning återgår en del av vinsten till samhället.

SAMHÄLLE

Apoteket driver viktiga samhällsfrågor som bättre folkhälsa, hälsosamma levnadsvanor och minskad miljöpåverkan från läkemedel. Genom samverkan med vården, branschföreningar och andra intressenter får vi större genomslag. Leverantörer bidrar till ett kvalitetssäkrat sortiment. Våra apotek samlar in överblivna läkemedel och skickar dem för destruktion.

Strategier

Ambition

Vi ska bli Sveriges ledande hälsoaktör

Genom att på ett tillgängligt sätt erbjuda rätt kombination av produkter, tjänster och rådgivning vill vi ta en tydligare position på en växande hälsomarknad.

Vision

Ett liv i hälsa

Apoteket drivs av att hjälpa människor att leva ett liv i hälsa, oavsett om man är frisk eller lever med en sjukdom.

Kundlöfte

Vi gör det enklare att må bra

Med djupast kunskap och högst kvalitet, hittar vi hela tiden nya sätt att hjälpa dig att må bra. Genom hela livet.

Kärnvärden

Trovärdiga, omtänksamma, engagerade och initiativrika

Våra kärnvärden genomsyrar hur medarbetarna agerar gentemot både kunder och kollegor.

Apoteket har ett uppdrag från ägaren att bedriva apoteksverksamhet på ett sätt som är ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbart. Vår vision och vårt kundlöfte ligger till grund för hur vi driver verksamheten mot uppsatta mål. Dessa anger inriktningen och beskriver hur vi arbetar för att göra nytta för kunden och för samhället.

Förändringar i omvärlden och kundernas behov påverkar hur vi arbetar inom våra fokusområden i affärsplanen för år 2018–2020.

Fokusområden

Kunden först

Vi ligger steget före för att inspirera och möta människors behov och förväntningar.

Motiverade medarbetare

Det ska vara enkelt och inspirerande att jobba hos oss. Vi hjälper varandra till framgång.

Lönsam tillväxt

Vi växer för att ha frihet att utveckla företaget.

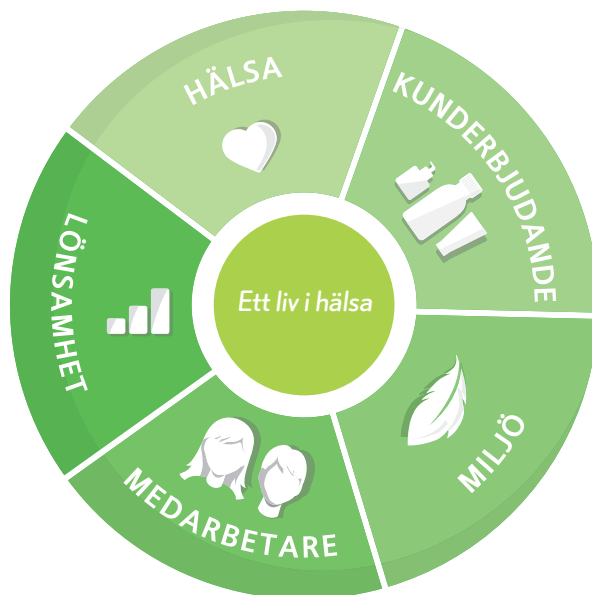
Hållbart företagande

Vi fokuserar där vår positiva påverkan på människa, miljö och ekonomi är störst.

Mål och utfall

Apoteket ska bedriva en långsiktigt hållbar verksamhet. Därför har vi satt mål som bidrar till FN:s globala mål och den långsiktiga målhorisonten 2030. Målen fokuserar på de områden där vi kan påverka mest: hälsa, kunderbidande, miljö, medarbetare och lönsamhet.

Apotekets ekonomiska mål beslutas av ägaren. Övriga mål beslutas av styrelsen utifrån vår ekonomiska, miljömässiga och sociala påverkan. Operativa mål beslutas och genomförs av företagsledningen. För att hitta rätt fokus analyserar vi också trender i omvärlden och lyssnar på våra intressenters åsikter om oss och vår verksamhet.

Hälsa

Apoteket ska förebygga ohälsa och hjälpa kunderna med deras läkemedelsbehandling, samt kompletterande produkter när det behövs.

Mål

Apotekets mål är att ständigt bli bättre på att hjälpa kunderna ta hand om sin hälsa. För 2018 var målet 68. På lång sikt är målet ett hälsaindex på 80.

Viktiga resultat 2018

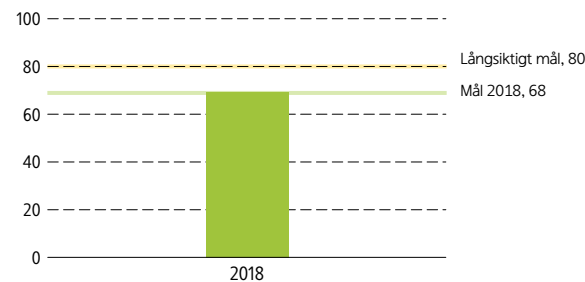
Hälsaindex mättes för första gången under 2018. Resultatet var 68, i linje med målet för året.

Exempel på aktiviteter under året

Tillsammans med pensionärsorganisationerna PRO, SPF Seniorerna och SKPF Pensionärerna driver Apoteket projektet Koll på Läkemedel. Genom detta får äldre personer som multimedicerar stöd och hjälp till en bättre läkemedelsbehandling. Under året har Koll på Läkemedel tilldelats fortsatt stöd från regeringen.

Läs mer om hur vi arbetar för en bättre hälsa på sidorna 14 och 76.

HÄLSOINDEX

Kunderbidande

Vi förvaltar kundernas förtroende för Apoteket genom att erbjuda god rådgivning kring läkemedel och hälsa samt ett kvalitetssäkrat sortiment. Som ett led i detta vill vi att våra leverantörer uppfyller de etiska och miljömässiga krav som finns beskrivna i vår uppförandekod.

Mål

Målet är att kontinuerligt öka andelen egenvårdsleverantörer som accepterar Apotekets uppförandekod. Arbetet sker med den långsiktiga målsättningen att 100 procent av Apotekets leverantörer ska inkluderas.

Viktiga resultat 2018

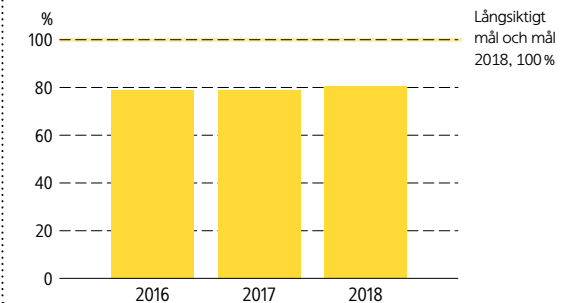
Under året har uppförandekoden accepterats av 80 (78) procent av leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter.

Exempel på aktiviteter under året

Apoteket har under året arbetat för att fler leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter ska acceptera uppförandekoden.

Läs mer om målet och vårt arbete med leverantörer på sidorna 16–18 och 76–77.

ANDEL LEVERANTÖRER SOM HAR ACCEPTERAT UPPFÖRANDEKODEN

Miljö

Vi arbetar ständigt med att minska miljöbelastningen från tillverkningen av våra produkter samt från våra transporter. Vi vill också påverka kundernas hantering av våra produkter till exempel genom att uppmana dem att lämna in gamla och överblivna läkemedel.

Mål

Apoteket har som målsättning att öka inlämningen av gamla och överblivna läkemedel. För 2018 var målet att 50 procent skulle lämna in gamla och överblivna läkemedel. På lång sikt är målet 80 procent.

Viktiga resultat 2018

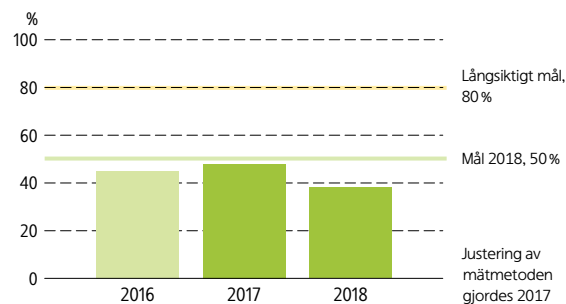
I en av Apoteket genomförd undersökning svarade 38 (48) procent att de under året lämnat in sina gamla och överblivna läkemedel på apotek. Insamlingsvolymerna har varierat över tid och resultaten är svårtolkade. Målsättningen utvärderas under 2019.

Exempel på aktiviteter under året

Den stora insamlingsdagen i april inledde en fyra-veckors kampanj, under vilken kunderna fick dubbel miljöbonus för de läkemedel som lämnades in.

Läs mer om vårt miljöarbete på sidorna 19–20 och 77–78.

ANDEL SOM HAR LÄMNAT IN ÖVERBLIVNA LÄKEMEDEL

Medarbetare

Motiverade, välmående medarbetare är avgörande för att vi ska kunna möta kundernas olika behov. Vi strävar efter arbetsgrupper med olika erfarenhet och kompetens och tillhandahåller lika rättigheter och möjligheter för våra medarbetare.

Mål

Målet är att öka motivationen bland våra medarbetare, baserat på arbetstillfredsställelse och engagemang. Målet för 2018 var att 79 procent skulle uppleva motivation kopplad till arbetet. Långsiktigt är målet 80 procent.

Viktiga resultat 2018

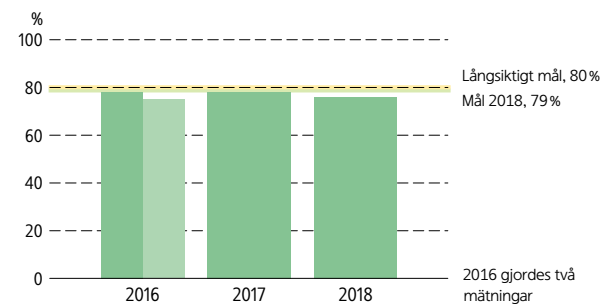
Årets medarbetarundersökning visar att andelen motiverade medarbetare har minskat till 76 (78) procent.

Exempel på aktiviteter under året

Under året fortsatte arbetet med att utveckla chefer inom Apoteket genom ledarutbildning. I augusti påbörjades ett samarbete med arbetsförmedlingen kring snabbspår för utlandsfödda farmaceuter. Genom utbildning, praktik och språkträning är målet att deltagarna ska kunna söka jobb i slutet av 2019.

Läs mer om våra medarbetare på sidorna 21 och 78–79.

ANDEL MOTIVERADE MEDARBETARE

Lönsamhet

Apotekets ambition är att ha en långsiktig god lönsamhet för att möjliggöra investeringar i konkurrenskraftiga och hållbara lösningar samt tillhandahålla en god avkastning till ägaren.

Mål

Apoteket har som målsättning att rörelsemarginalen över tid ska ligga på 3 procent. Kapitalstrukturen i form av skuldsättningsgrad ska uppgå till 40–80 procent av pensionsjusterat eget kapital. Utdelningen ska uppgå till 40–60 procent av pensionsjusterat nettoresultat.

Viktiga resultat 2018

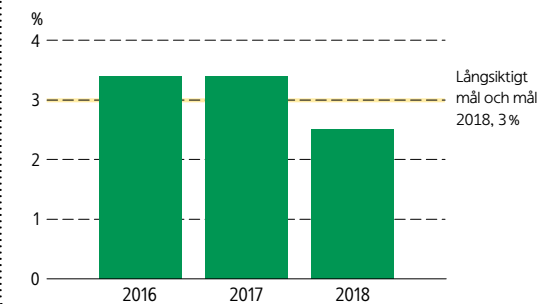
Under 2018 minskade rörelsemarginalen till 2,5 procent. Skuldsättningsgraden var 34 procent av pensionsjusterat eget kapital och utdelningen var 59 procent av pensionsjusterat nettoresultat.

Exempel på aktiviteter under året

Under 2018 har Apoteket fortsatt investera i det digitala kundmötet bland annat genom invigningen av distansapoteket i Stockholm.

Läs mer om lönsamhet på sidorna 22–23 och 79–80 och det ekonomiska utfallet i de finansiella rapporterna.

RÖRELSEMARGINAL

Hälsa

Tillgängligt och anpassat för våra kunder

Hälsa är en mänsklig rättighet och en grundläggande förutsättning för att kunna leva livet fullt ut. Apoteket möter dagligen många människor med olika förutsättningar. Genom vår rådgivning, produkter och tjänster hjälper vi människor att må bra, oavsett om de är friska eller sjuka.

Apoteket arbetar för hälsa på lika villkor och vi strävar efter att göra det enklare för våra kunder att må bra.

Apotekets nya hälsoindex

Hälsoindex är Apotekets undersökning som mäter hur väl kunderna anser att vi hjälper dem med deras hälsa. Indexet är en temperaturmätare som visar om Apotekets insatser gör skillnad för kunderna eller om vi behöver göra justeringar. Under året genomfördes de första mätningarna och årets resultat var ett index på 68.

Koll på äldres läkemedelsbehandling

För många äldre bidrar läkemedel till ökad livskvalitet men kan också innebära risk för felaktiga läkemedelsinteraktioner, som vi arbetar för att minska. Inom projektet Koll på Läkemedel, som sedan 2009 drivs tillsammans med PRO, SPF och SKPF Pensionärerna, motverkar vi att äldre får olämpliga eller för många läkemedel. Tillsammans med apoteksbranschen genomförde vi Seniorveckan, då alla receptkunder över 75 år erbjöds en extra läkemedelsgenomgång. Syftet var att öka tryggheten och nyttan med äldres läkemedelsbehandling.

Prisbelönt stöd vid diabetes typ 2

Apotekets patientstödprogram Hälsoaktiv tilldelades Apotekarsocietets pris för bästa patientinformation. Stödprogrammet, som riktar sig till personer med diabetes typ 2, ska ge en bättre förståelse för sjukdomen och hur kombinationen av läkemedel och livsstil kan ge positiva hälsoeffekter.

Elektroniskt expertstöd hjälper fler

Vi har under 2018 ökat användningen av Elektroniskt Expertstöd (EES) i kundmötet. EES är ett system som ger farmaceuter ett bra underlag för att hjälpa kunden med sin läkemedelsbehandling. Genom att ha rätt information tillgänglig i kundmötet kan farmaceuten exempelvis upptäcka användning av läkemedel som inte passar ihop.

Fortsatta satsningar på ökad tillgänglighet

Investeringarna i Apotekets tillgänglighet i olika kanaler fortsätter. Vår e-handel har effektiviserats så att kunderna snabbt och enkelt kan få sina läkemedel och andra apoteksprodukter.

Vi fortsätter utveckla vårt butiksnät i kombination med digitala lösningar för att kunna möta kunderna där de vill möta oss. Personlig kontakt kan underlätta till exempel vid vissa sjukdomstillstånd eller vid bristande språkkunskaper. Under året har vi nyetablerat 8 fysiska apotek och förbättrat 25 av våra befintliga apotek.

Fortsatt samarbete med Rädda Barnen

Under året fortsatte Apotekets samarbete med Rädda Barnen inom projektet På Lika Villkor, för att minska diskriminering av barn i socioekonomiskt utsatta områden i Sverige. Tillsammans med våra kunder samlade vi även in pengar till Rädda Barnens katastrofhjälp.

Nytt koncept inom ögonhälsa

Apoteket lanserade under 2018 ett nytt koncept för optik och ögonhälsa vid utvalda apotek. Våra kunder erbjuds nu synundersökningar, glasögon och kontakt med optiker och ögonläkare.

Provtagning för fler digitala vårdgivare

Apoteket erbjuder sedan tidigare blodtryckskoll och enklare provtagningar i samarbete med en digital vårdgivare. Under 2018 inleddes samarbete med två ytterligare aktörer. Provtagning på apotek innebär att kunderna snabbt och enkelt kan få sina provsvar efter det digitala läkarbesöket.

Artroskoll på apoteket.se

I mars lanserade Apoteket den digitala hälsotjänsten artroskollen, som möjliggör diagnos av en ortoped inom 24 timmar, tillsammans med ett individuellt behandlingsprogram. Artros är den vanligaste reumatiska ledsjukdomen i Sverige.

Kunderbidande

Innovativ sortimentsutveckling och hållbar leverantörskedja

Apoteket erbjuder läkemedel, hälsotjänster och apoteksprodukter som gör det enklare för våra kunder att må bra. Vårt utbud utvecklas kontinuerligt efter våra kunders behov, vilket under året lett till ett ökat utbud av hälsotjänster, men också till en tillväxt i vårt webbunika sortiment.

Vi vill hjälpa våra kunder till ett liv i hälsa. I takt med att deras sätt att interagera med vården förändras, anpassar vi därför vårt utbud.

Fler hälsotjänster på apotek

Idag erbjuder vi blodtryckskontroll och provtagning för flera digitala vårdgivare, vilket möjliggör snabbare behandling och ökad tillgänglighet för patienter. Apoteket är också en av Sveriges största vaccinationskedjor.

Satsning på webbunikt sortiment

På apoteket.se erbjuder vi produkter som vi vet att kunderna vill köpa online. Likt vårt övriga sortiment

är Apotekets webbunika produkter noga utvalda av experter och har genomgått vår kvalitetskontroll.

Hållbar konsumtion

Vi bidrar till hållbar konsumtion genom att alltid utgå från varje kunds unika behov. Vi uppmanar kunden att följa den planerade läkemedelsbehandlingen för att nå önskat resultat. Det minimerar även mängden överblivna läkemedel.

Apoteket erbjuder kompletterande produkter för att exempelvis lindra biverkningar. Ibland undviker vi att sälja något alls, utan hänvisar istället kunden till en läkare som kan undersöka kundens besvär.

Apotekets kvalitetskontroll i sex steg

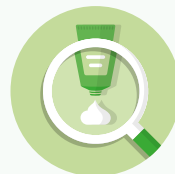
BEHOVS-KONTROLL

Alla produkter vi säljer ska på ett eller annat sätt göra det enklare att må bra. Vi kontrollerar att produkten verkligen behövs och gör nytta.

LEVERANTÖRS-KONTROLL

Leverantörer och tillverkare ska följa Apotekets uppförandekod och leva upp till stränga krav på kvalitet, miljö och etiskt ansvar. Vi utvärderar regelbundet tillverkare, ibland på plats i deras egna fabriker.

FUNKTIONS-KONTROLL

Med hjälp av experter och konsumentpaneler kontrollerar vi att produkten fungerar som den ska och är märkt på rätt sätt. Om leverantörernas effektstudier inte är tillräckliga begär vi ytterligare information eller tackar nej till produkten.

SKONSAHETS-KONTROLL

Produkten ska vara så skonsam som möjligt med bibehållen funktion. Vi synar alla ingredienser för att minimera risken för till exempel allergi, irritation eller kronisk toxicitet.

MILJÖ-KONTROLL

Vi kontrollerar att produkten belastar miljön i minsta möjliga omfattning. Dessutom ska produkten ha en bra förpackning som kan återvinnas.

KOMPETENS-KONTROLL

Alla som arbetar på våra apotek måste ha den kompetens som krävs för att ge råd kring våra produkter. Därför utbildar vi medarbetarna löpande samt testar deras kunskaper regelbundet.

KVALITETS-GARANTI

Vi på Apoteket gör allt i vår makt för att säkerställa att produkterna i apotekshyllorna är av bästa kvalitet. Men kunden är det tuffaste testet och givetvis får kunden pengarna tillbaka om kunden inte är nöjd, oavsett skäl.

Hållbar produktion

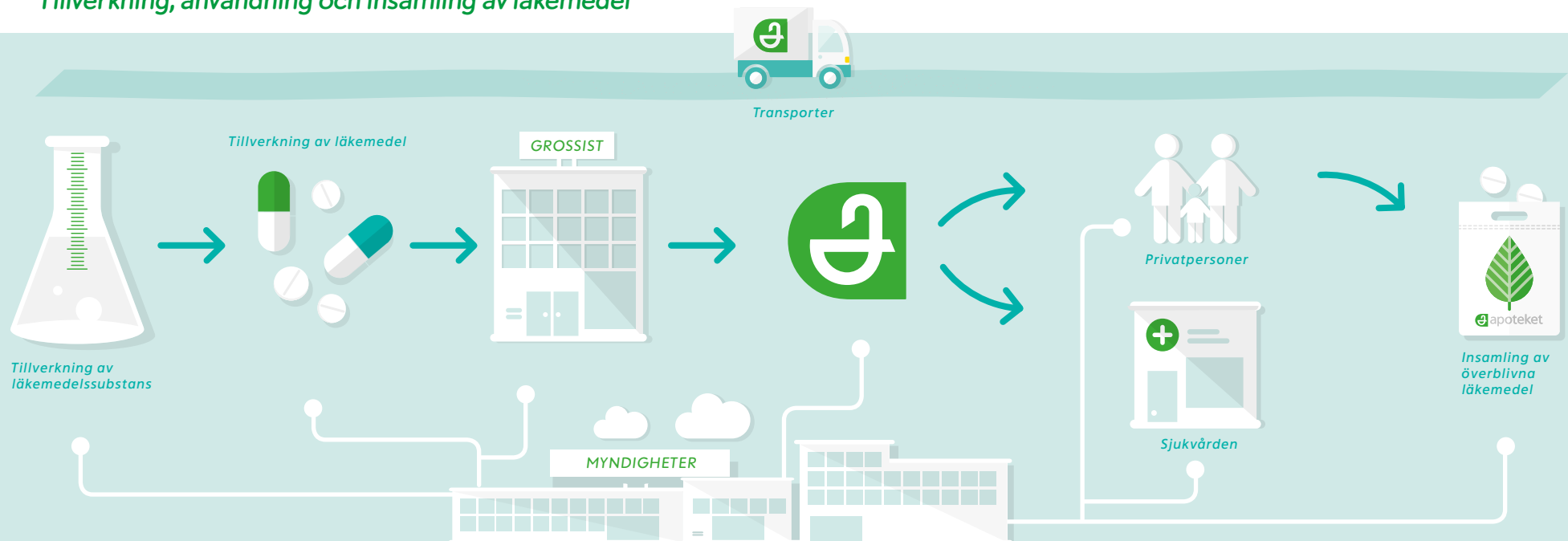
Läkemedel och andra produkter som vi säljer tillverkas av många olika leverantörer. Apoteket ställer krav på att bland annat arbetsvillkor, mänskliga rättigheter och miljöhänsyn beaktas vid produktion av det sortimentet som vi kan påverka. Vår målsättning är att samtliga våra avtalsbundna leverantörer ska skriva under vår uppförandekod.

Apoteket är skyldigt att sälja de läkemedel som Läke-medelsverket har godkänt för den svenska marknaden. Därför behöver vi arbeta med andra metoder för att kunna påverka produktionen av läkemedel och kunna ta oss an problematiken kring antibiotikaresistens. Vi för till exempel dialog och samverkar med branschaktörer, tillverkare, landsting och myndigheter.

Omfattande kvalitetskontroll

Produkter som inte är läkemedel granskas i sex steg innan de får en plats på Apotekets hyllor. Kontrollen gör vi för att våra kunder ska kunna vara säkra på att produkterna är av högsta möjliga kvalitet, inte påverkar miljön mer än nödvändigt och är producerade på ett etiskt försvarbart sätt.

Tillverkning, användning och insamling av läkemedel

Värdekedjan för läkemedel

Alla läkemedel vi tillhandahåller har godkännande av Läkemedelsverket och omgärdas av ett omfattande regelverk som skyddar människors hälsa. Därför skiljer sig apoteksmarknaden och läkemedlets värdekedja på olika sätt från andra marknader.

Från fabriken till bättre hälsa för våra kunder

Värdekedjan för läkemedel börjar vid tillverkningen av aktiv substans, alltså den ingrediens som står för den egentliga effekten i människokroppen när läkemedlet används. Substansen ingår som en av ingredienserna i nästa steg vid tillverkningen av till exempel tabletten, salvan eller ampullen för injektion.

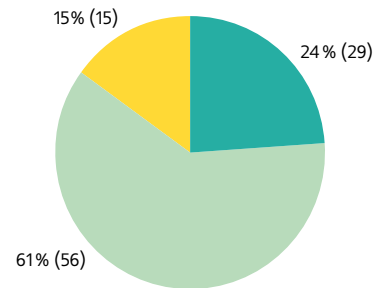
När läkemedlet har tillverkats och förpackats transpor-

teras det till någon av de svenska grossister som sedan förmedlar det till Apoteket eller någon av de andra apotekskedjorna i Sverige. Apoteket säljer läkemedlet till privatpersoner eller till sjukvården.

Överblivna läkemedel ska lämnas in av privatpersoner till apotek som ser till att det förbränns under kontrollerade former.

Apotek måste sälja alla godkända läkemedel

Alla apotek är skyldiga att sälja alla läkemedel som läkare kan förskriva. Det inkluderar alla som är receptbelagda men kan även vara receptfria mediciner som är godkända för den svenska marknaden. För att kunden ska få hämta ut receptläkemedel på ett apotek eller

FÖRSÄLJNINGSMIX APOTEKET

- Försäljning inom vård- och företagsmarknaden via avtal
- Försäljning inom konsumentmarknaden via recept
- Försäljning inom konsumentmarknaden av receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter

beställa hem det från apoteket.se krävs det att en läkare eller annan förskrivare har skrivit ut ett recept. För det mesta skickas receptet elektroniskt till apoteket via en säker förbindelse men ibland får kunden det utskrivet på papper.

En marknad med många regler

Försäljning och hantering av läkemedel omgärdas av ett omfattande regelverk vars syfte främst är att skydda människor från att komma till skada. Det är framför allt två myndigheter som ser till att reglerna följs:

Läkemedelsverket som granskar och godkänner läkemedel innan de får börja säljas på den svenska marknaden. Myndigheten ansvarar för att både enskilda patienter och sjukvården har tillgång till läkemedel som är säkra och ändamålsenliga. De utövar också tillsyn över apoteksverksamhet.

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) som beslutar om vilka läkemedel som ska ingå i högkostnads-

skyddet och fastställer apotekens inköps- och försäljningspris, alltså handelsmarginalen.

Apotekets leverantörer

Apoteket har omkring 1100 produktleverantörer varav cirka två tredjedelar levererar läkemedel och en tredjedel övriga apoteksprodukter. Övriga apoteksprodukter kan exempelvis vara förband, tandvårdsprodukter samt hud- och hårvårdsprodukter. Leverantörerna finns i huvudsak i Europa och Asien.

För mer information om hur Apoteket hanterar leverantörsledet, se sidorna 76–77.

Receptbelagda läkemedel stor del av försäljningen

De receptbelagda läkemedlen utgör 61 procent av Apotekets försäljning. Försäljning till landsting och andra avtalskunder utgör 24 procent medan försäljningen av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter står för 15 procent av försäljningen.

Miljö

Fokus på läkemedel, plast och transporter

Apoteket arbetar för att minska miljö- och klimatpåverkan från hela vår verksamhet. Från de läkemedel och andra apoteksprodukter vi säljer till utsläpp av växthusgaser, energiförbrukning och transporter. Genom samarbete med våra kunder, leverantörer och transportörer bidrar vi varje dag till en bättre miljö.

60%

Sedan 2016 har Apotekets förbrukning av plastpåsar minskat med omkring 60 procent.

Vi är alla beroende av en välmående miljö för vår hälsa och överlevnad. Apoteket har en lång historia av att verka för en bättre miljö. Vi bidrog till arbetet med att införa miljöinformation om läkemedel i FASS och vi lade också grunden till producentansvaret för insamling av överblivna läkemedel.

Den stora insamlingsdagen fortsätter

Läkemedelsrester rensas inte bort i avloppsreningsverken och kan orsaka skada när de släpps ut i vattenmiljön. Vi uppmanar våra kunder att inte spola ner överblivna läke-

medel i avloppet utan istället lämna in dem på apotek. Apotekets informationskampanj Den stora insamlingsdagen genomfördes under en fyra veckorsperiod. Sammanlagt samlade vi in 435 ton överblivna läkemedel under året.

Alla läkemedel som inte kommer till nytta utan måste kasseras, ser vi som ett slöseri med resurser. Vår ambition är därför framför allt att motverka det läkemedelsläsarv som gör att användningen inte är så effektiv som den skulle kunna vara. Det handlar bland annat om brist på samverkan mellan vård och apotek och om onödiga

utsläpp i miljön. Genom vår rådgivning bidrar vi till ökad resurseffektivitet, minskad kassation och bättre hälsa.

Apoteket tar ställning till miljöskadliga ämnen

Redan 2015 rensade Apoteket bort alla produkter som innehöll cykliska silikoner eftersom dessa ämnen är svårnedbrytbara och ansamlas i naturen. Vi uppmanade dessutom våra kunder att lämna in produkter som innehöll cykliska silikoner till våra apotek. Under 2018 följde lagstiftningen vårt goda exempel då nya regler begränsar halter av de vanligaste cykliska silikonerna i produkter.

Under hösten deltog Apoteket i ett branschinitiativ för att informera om läkemedels substansen diklofenaks negativa miljöpåverkan. Halten av substansen som uppmätts i Sverige överstiger de tillåtna gränsvärdena. Via hyllkantsetiketter uppmanar vi kunderna att använda läkemedel innehållande diklofenak med eftertanke, det vill säga i enlighet med bipacksedeln och apotekspersonalens råd.

Pant på Apotekets påsar

Tack vare samarbetet med företaget PantaPå kan våra kunder sedan i juli panta plastpåsar från utvalda apotek. Genom att sätta ett värde på plastpåsen uppmuntrar vi våra kunder att återvinna istället för att skräpa ned. Pantlösningen är en möjlighet för oss att påverka miljön på ett positivt sätt även efter att påsen lämnat butiken.

Allt fler väljer bort plastpåsen

Sedan början av året tar Apoteket betalt för plastpåsar vilket har bidragit till att allt fler kunder väljer bort påsen. Sedan 2016 har förbrukningen av plastpåsar minskat med nära 60 procent.

Samtidigt visar vår statistik att kunderna över tid verkar vänja sig vid att betala för påsen vilket gör att minskningen börjar avta. Apoteket fortsätter därför arbetet med att minska förbrukningen och kommer på sikt att introducera mer miljövänliga plastpåsar.

Klimatkompenserade transporter

Apoteket klimatkompenserar genom att investera i den svenska uppfinningen Solvatten, vilket är en portabel vattentank som med hjälp av solenergi renar och hettar upp vatten. Tack vare Solvatten behöver vattnet inte kokas före användning och därmed minskar både klimatpåverkan och användningen av biomassa för eldning.

Apoteket samarbetar också med olika transportörer för att åstadkomma miljöanpassade transportlösningar i Sverige. Vi strävar bland annat efter att öka andelen fossilfria bränslen.

Medarbetare

Hälsa, kompetens och mångfald driver kundmötet

Apotekets medarbetare drivs av att göra det enklare för våra kunder att må bra, oavsett om man är frisk eller lever med en sjukdom. För att kunna tillhandahålla bästa möjliga läkemedels- och hälsorådgivning är det viktigt att medarbetarna själva mår bra och är motiverade i sitt uppdrag.

Det finns många skäl att arbeta på Apoteket. Utveckling, omtanke, samhörighet, trygghet, kompetens, innovation, engagemang och storlek är några. Vi satsar på en mer hållbar framtid, inte bara för våra kunder utan även för våra medarbetare. På Apoteket tror vi att man aldrig blir riktigt färdig. Därför fokuserar vi på våra medarbetares utveckling och kompetens. Våra många olika roller och bredden på vår verksamhet ger våra medarbetare goda möjligheter att utvecklas och göra karriär. Till stöd har Apoteket en egen utbildningsenhet med omfattande utbildningsprogram, flera hundra e-utbildningar och även nätverksträffar.

Medarbetarnas hälsa

Vi arbetar ständigt med att förebygga ohälsa bland våra medarbetare och att upprätthålla en sund arbetsmiljö. Därför mäter vi också i hur hög grad våra medarbetare upplever att de har förutsättningar att kunna utföra sina arbetsuppgifter. Årets resultat visar en liten förbättring jämfört med förra året. Upplevd tillhörighet till organisationen, bekräftelse och utveckling bland medarbetarna är också faktorer som förbättrats något.

Andelen motiverade medarbetare uppgick till 76 procent och är något lägre jämfört med föregående år. Sjukfrånvaron ökade något till 5,4 procent.

Vår mångfald är en tillgång

Det är vår övertygelse att medarbetare med olika bakgrund och erfarenheter skapar de bästa förutsättningarna då vi möter våra kunder. Mångfald gällande kompetens, ålder, etnisk bakgrund och kön är en stor tillgång och helt nödvändig för att driva vår affär framåt.

Under året startade vi i samarbete med Arbetsförmedlingen, ett så kallat snabbspår för utländska farmaceuter. Första gruppen består av tio farmaceuter som har utbildning från länder utanför EU.

Med fokus på kundmötet

Apoteket erbjuder goda möjligheter till kompetensutveckling, med fokus på största möjliga kundnytta. Under året har ett pilotförsök genomförts med en förbättrad drift av ett antal apotek. Syftet är att frigöra mer tid till kundmötet. Under året har vi genomfört en större säljledarutbildning och satsningen på våra ledarskapsutvecklingsprogram har fortsatt.

Nya kunskapstester för rådgivning

I juli infördes nya e-utbildningar för att säkra medarbetarnas kompetens inom farmaci, egenvård och förskrivning. Kraven på kunskap för att få ge råd i egenvården är ännu inte reglerade och vi väljer därför att sätta upp egna kunskapskrav. Det gör att medarbetarna blir tryggare i sin kompetens och kan ge ännu bättre råd och hjälp till våra kunder.

Fokus på att upptäcka och hantera incidenter

Apoteket arbetar systematiskt för att identifiera och hantera incidenter. Ett visseblåsarsystem har införts för att våra medarbetare anonymt ska kunna anmäla misstanke eller upptäckt av allvarliga oegentligheter.

Apoteket accepterar inte diskriminering

Under hösten rapporterade flera medier om ökad rasism från kunder mot medarbetare i apoteksbranschen. Apoteket står för alla människors lika värde och vi är stolta över den mångfald vi har i företaget. Vi accepterar inte en arbetsmiljö där medarbetare utsätts för rasism.

Flera åtgärder pågår för att hantera problemen, till exempel översyn av arbetsmiljöutbildningar och tydligare vägledning vid hot och trakasserier.

Höjt friskvårdsbidrag för bättre hälsa

Under året fattades beslut om att höja Apotekets årliga friskvårdsbidrag vilket kan användas för att utöva sport eller andra aktiviteter. Syftet är att ge medarbetarna ännu bättre förutsättningar att ta hand om sin hälsa.

Lönsamhet

Långsiktig tillväxt till nytta för samhället

Långsiktigt god lönsamhet hjälper oss att växa och hjälpa allt fler kunder med deras hälsa.

Apoteket är ett statligt ägt bolag. Vår ägare har fastställt tre ekonomiska mål som gäller långsiktigt; rörelsemarginal, kapitalstruktur och utdelning.

Rörelsemarginal skapar utrymme för tillväxt

Vårt mål för långsiktig lönsamhet är en rörelsemarginal på tre procent. Syftet med målet är att Apoteket ska vara ett stabilt företag som kan växa. En god rörelsemarginal hjälper oss att utveckla bättre kunderbjudanden och investera i förbättringar av både våra apotek och digitala kanaler. Våra investeringar bidrar också till långsiktigt värdeskapande och en bättre hälsa i samhället.

Under 2018 sjönk rörelsemarginalen till 2,5 procent. Nedgången beror främst på lägre bruttovinst till följd av lägre omsättning på vårdmarknaden, samt högre omkostnader. It-utvecklingskostnaderna ökade, främst relaterat till utveckling av bättre kunderbjudanden.

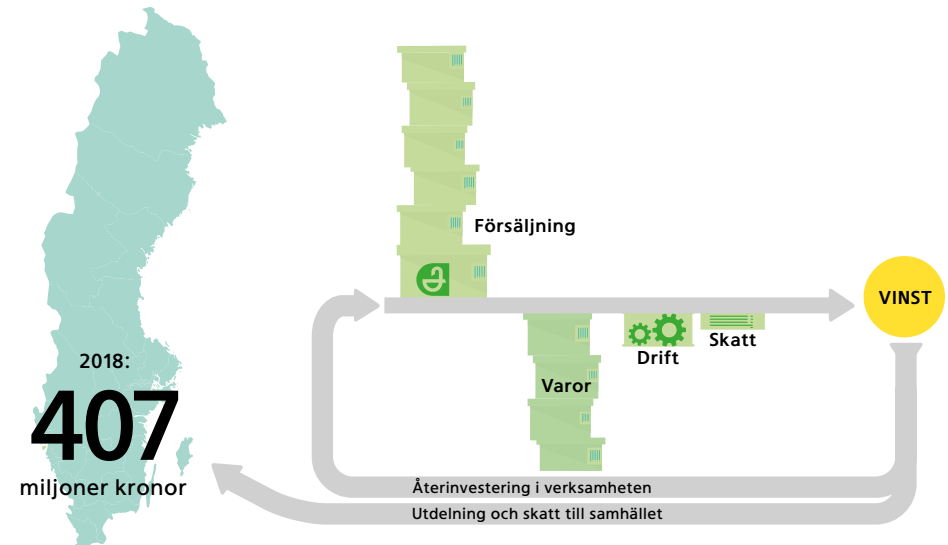
Balans mellan eget och lånat kapital

Målet för kapitalstruktur är en skuldsättningsgrad som uppgår till 40–80 procent av pensionsjusterat eget kapital. Skuldsättningsgraden uppgick vid utgången av året till 34 procent, det vill säga något lägre än målintervallet.

Utdelning till nytta för samhället

En del av vinsten återinvesteras i Apotekets verksamhet. Resten återgår till staten i form av utdelning. Målet är en utdelning inom intervallet 40–60 procent av pensionsjusterat nettoresultat. Under 2018 delade Apoteket ut 300 miljoner kronor till ägaren staten och föreslog 230 miljoner kronor i utdelning 2019, vilket motsvarar 59 procent av pensionsjusterat nettoresultat. Beslut om utdelning för 2018, att utbetalas under 2019, tas på Apotekets årsstämma.

En del av Apotekets vinst återinvesteras i verksamheten och resterande återgår till staten i form av utdelning. Utdelningen under 2018 uppgick till 300 miljoner kronor. Apoteket betalade även 107 miljoner kronor i bolagsskatt.

Verksamheter som bidrar till vår lönsamhet

Apotekets huvudsakliga verksamhet är att sälja läkemedel och övriga apoteksprodukter till konsumenterna via apotek, apoteket.se och mobilappen Mitt apotek. Försäljningen till konsumenterna via våra öppenvårdsapotek och digitala kanaler har utvecklats positivt, vilket bidrar till omsättning och resultat. Vår satsning på utökat erbjudande av produkter och tjänster, nyetablering och förbättringar av apoteksnätet samt förbättring av e-handelserbjudandet har mottagits positivt av våra kunder.

Vi deltar också i offentliga upphandlingar för att leverera läkemedel och farmaceutiska tjänster till regioner och landsting. Dosförpackade läkemedel erbjuder vi både till privatpersoner och till sjukvården.

Fortsatt digital utveckling

E-handeln ökar i snabb takt på apoteksmarknaden. Under året har vi investerat i det digitala kundmötet

bland annat genom invigningen av vår nya logistikpunkt, distansapoteket i Stockholm. Uppstartsperioden har inneburit ökade kostnader och vissa leveransproblem, vilka vi har arbetat för att lösa. På sikt förväntar vi oss att den nya distanslösningen kommer att innebära både minskade kostnader och en enklare e-handelsupplevelse för våra kunder.

Färre landstingsavtal

Under året inledde Apoteket samarbete med två landsting avseende bland annat läkemedelsförsörjning och tillverkning. Efter upphandling förnyades avtalen med ytterligare tre landsting medan sju landstingsavtal övergick eller kommer att övergå till annan aktör. Ett av Apotekets landstingsavtal avseende dosförpackade läkemedel kommer att övergå till annan aktör under 2019.

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Apoteket AB (publ), org.nr 556138-6532, avger härmed årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 1 januari–31 december 2018. Bolaget har sitt säte i Solna. Apoteket ägs av svenska staten och förvaltas av Näringsdepartementet. Verksamheten bedrivs enligt marknadsmässiga villkor och krav.

Väsentliga händelser

- I mars startade leveranserna från Apotekets nya distansapotek i Tamros lokaler utanför Stockholm.
- Apoteket delade ut 300 miljoner kronor till ägaren. Förslagen utdelning avseende 2018 uppgår till 230 miljoner kronor.
- Apoteket fick förlängt uppdrag att till och med den 30 juni 2019 behålla befintliga apoteksombud.
- Apoteket expanderade utbudet av vaccinations-tjänster på flera orter i Sverige samt provtagning på apotek.
- Apotekets uppdrag om läkemedelsförsörjning, inklusive läkemedelsservice och kvalitetsgranskning samt tillverkning i Region Sörmland trädde i kraft under fjärde kvartalet.
- Apoteket etablerade 8 nya apotek, stängde 8 och moderniserade 25.

Marknad

Efterfrågan på konsumentmarknaden utvecklades positivt under perioden januari–december 2018. Den sammanlagda omsättningen på konsumentmarknaden under 2018 uppgick till 45,4 miljarder kronor, en ökning med 9,7 procent jämfört med föregående år.

Försäljningen av förskrivna produkter ökade med 10,4 procent, receptfria läkemedel ökade med 2,2 procent och övriga apoteksprodukter ökade med 11,5 procent. Försäljningsökningen av receptförskrivna produkter drivs framför allt av dyrare läkemedel. Konsumentmarknaden definieras som sammanlagd försäljning från butiks- och distanshandeln.

Nya apotek på konsumentmarknaden

Antalet öppenvårdsapotek har blivit något fler under året och på den svenska marknaden fanns vid årets utgång 1 422 apotek vilket motsvarar en ökning om 0,8 procent jämfört med året innan. Apotekstätheten i Sverige är därmed cirka 7 200 invånare per apotek. Apoteket har under 2018 etablerat åtta nya apotek, samt stängt åtta. Vid årets utgång hade Apoteket sammanlagt 394 apotek.

Allt fler e-handlar läkemedel

Försäljning av läkemedel och andra apoteksprodukter via e-handel ökade och utgjorde under 2018 sammanlagt 8,2 procent av den totala försäljningen på apoteksmarknaden i Sverige. Motsvarande siffra vid utgången av 2017 var 6,5 procent.

Avtal på vårdmarknaden

Lönsamhetsutvecklingen på vårdmarknaden är fortsatt utmanande och flera region- och landstingsavtal minskar i omfattning. Jämfört med föregående år har Apoteket färre avtal både avseende läkemedelsförsörjning och dosförpackade läkemedel. Avseende läkemedelsförsörjning och tillverkning inledde Apoteket samarbete med två landsting, efter upphandling förnyades avtalen med tre landsting medan fyra landstingsavtal övergick till annan aktör. Ytterligare tre avtal kommer att övergå till annan aktör under 2019.

NYCKELTAL, KVARTALSVIS

	2018:4	2018:3	2018:2	2018:1	2017:4	2017:3	2017:2	2017:1	2016:4
Nettoomsättning, mnkr	5 233	4 824	5 144	4 882	4 753	4 779	5 178	5 161	5 250
Rörelseresultat, mnkr	70	148	145	146	87	187	193	200	158
Rörelsemarginal, %	1,3	3,1	2,8	3,0	1,8	3,9	3,7	3,9	3,0

Nettoomsättning och resultat

Nettoomsättning

Under 2018 ökade Apotekets nettoomsättning med 1,1 procent eller 212 miljoner kronor jämfört med föregående år vilket förklaras av ökad omsättning både på fysiska apotek och via e-handeln. Omsättningen uppgick till 20 083 (19 871) miljoner kronor.

Konsumentmarknaden

Apoteket erbjuder privatpersoner läkemedel och andra hälsorelaterade produkter och tjänster samt information och rådgivning genom 394 apotek och distanshandel. Apoteket bedriver även ombudsverksamhet på 618 platser i landet.

Nettoomsättningen för perioden januari–december ökade med 8,3 procent jämfört med föregående år och uppgick till 15 222 (14 067) miljoner kronor. Försäljningsökningen beror främst på en ökad försäljning av receptförskrivna produkter i både butik och via e-handel med en mixförskjutning mot dyrare läkemedel. Försäljningsökning till följd av dyrare läkemedel stärker dock inte Apotekets bruttovinst. Även försäljningen av produkter för egenvård ökade under perioden.

Den 31 december 2018 uppgick Apotekets marknads-

andel baserat på antal öppenvårdsapotek till knappt 28 procent, vilket var oförändrat jämfört med årets ingång. Marknadsandelen för öppenvårdsapotek mätt som omsättning av förskrivna produkter uppgick till 34 (34) procent under perioden januari–december 2018. Marknadsandelen mätt som omsättning avseende receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter uppgick till 27 (27) procent.

Vård- och företagsmarknaden

Apoteket erbjuder läkemedelsleveranser, dosförpackade läkemedel och tillverkning av individanpassade läkemedel (extempore) och läkemedelsservice via avtal till landsting, regioner, kommuner och företag.

Nettoomsättningen minskade under januari–december 2018 med 16,3 procent i jämförelse med föregående år och uppgick till 4 861 (5 804) miljoner kronor. Försäljningen minskar som en följd av färre avtal med landstingen avseende läkemedelsleveranser och dosförpackade läkemedel.

Rörelseresultat

Rörelseresultatet för 2018 uppgick till 509 (667) miljoner kronor, vilket var en försämring med 158 miljoner

kronor jämfört med motsvarande period föregående år. Nedgången beror främst på lägre bruttovinst till följd av lägre omsättning på vårdmarknaden, samt högre omkostnader. It-utvecklingskostnaderna ökade, främst relaterat till utveckling av bättre kunderbudanden. Avskrivningarna uppgick till 125 (134) miljoner kronor. Rörelsemarginalen för 2018 uppgick till 2,5 (3,4) procent, att jämföra med Apotekets långsiktiga mål på 3,0 procent.

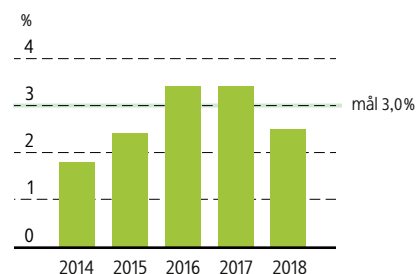
Årets resultat

Årets resultat uppgick till 457 (566) miljoner kronor vilket är 109 miljoner kronor lägre än föregående år. Finansnettot för pensioner ökade till 89 (68) miljoner kronor. Pensionsjusterat nettoresultat för 2018 uppgick till 387 (513) miljoner kronor.

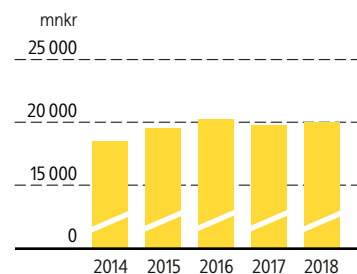
Övrigt totalresultat

Aktuariella vinster och förluster, som avser förändringen i verkligt värde av förvaltningstillgångarna i Apotekets Pensionsstiftelse, samt utvecklingen av pensionsförpliktelsen i jämförelse med prognos, redovisas i Övrigt totalresultat och uppgick netto till -452 (282) miljoner kronor. Försämringen av aktuariella poster är hänförlig

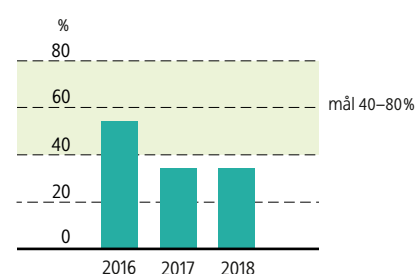
RÖRELSEMARGINAL

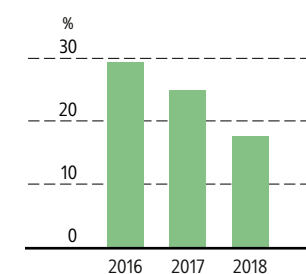
NETTOOMSÄTTNING

SKULDSÄTTNINGSGRAD
31 DECEMBER

RÄNTABILITET PÅ
SYSSELSATT KAPITAL

Förvaltningsberättelse Vinstdisposition

FÖRSÄLJNINGSSAMMANSTÄLLNING

Belopp i mnkr	2018	2017	Förändring %
Konsumentmarknaden	15 222	14 067	8,3
Vård- och företagsmarknaden	4 861	5 804	-16,3
Summa nettoomsättning	20 083	19 871	1,1

KONCERNENS OPERATIVA KASSAFLÖDE

Belopp i mnkr	2018	2017
Kassaflöde från den löpande verksamheten	390	685
Investeringar i immateriella tillgångar	-20	-16
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-144	-156
Avyttrade anläggningstillgångar	0	5
Operativt kassaflöde	226	518

ANALYS AV RÄNTEBÄRANDE NETTOLÅNESKULD

Belopp i mnkr	2018	2017
IB 1 januari	677	895
Operativt kassaflöde	-226	-518
Utdelning	300	300
UB 31 december	751	677

till ett högre pensionsåtagande till följd av sänkt diskonteringsränta samt en lägre avkastning på förvaltnings-tillgångar. Även en retroaktiv skuldföring av en korrigerad familjepension för åren 2008–2018 har beaktats med 31 miljoner kronor och påverkar negativt. Omvärdering av uppskjuten skatt avseende sänkt bolagsskattesats de kommande åren påverkar Övrigt totalresultat positivt med 39 miljoner kronor.

Kassaflöde och finansiell ställning

Kassaflöde

Det operativa kassaflödet uppgick till 226 (518) miljoner kronor. Periodens försämrade operativa kassaflöde är främst en effekt av periodens lägre rörelseresultat samt högre kapitalbindning i lager och kundfordringar. Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar för 2018 om 479 (459) miljoner kronor har beslutats men inte utbetalats under perioden. Kassaflödet från den finansiella verksamheten uppgick till -200 (-416) miljoner kronor, vilket inkluderar en aktieutdelning om 300 (300) miljoner kronor. Årets totala kassaflöde uppgick till 26 (102) miljoner kronor och likvida medel uppgick den 31 december 2018 till 149 (123) miljoner kronor.

Investeringar

Investeringar i immateriella och materiella anläggnings-tillgångar uppgick till 164 (172) miljoner kronor, och utgörs huvudsakligen av investeringar avseende ny- och ombyggnation av apotek.

Finansiell ställning

Det egna kapitalet uppgick den 31 december 2018 till 4453 miljoner kronor, vilket var 295 miljoner kronor lägre än vid årets ingång. Värdet på pensionstillgången minskade under året med 709 miljoner kronor och uppgick till 2 817 miljoner kronor.

Räntabiliteten på sysselsatt kapital uppgick till 17,6 (25,0) procent och räntabiliteten på eget kapital till

10,1 (12,5) procent för senaste tolv månadersperioden. Nettolåneskulden uppgick till 751 miljoner kronor per den 31 december 2018 att jämföra med en nettolåneskuld om 677 miljoner kronor vid årets ingång.

Apotekets finansiella ställning har påverkats dels av utdelningen om 300 miljoner kronor samt av att beslutad gottgörelse för 2017 om 459 miljoner kronor har reglerats under året.

Skuldsättningsgraden uppgick till 34 (34) procent, det vill säga något lägre än målintervallet på 40–80 procent.

Styrelsens förslag på utdelning uppgår till 230 (300) miljoner kronor.

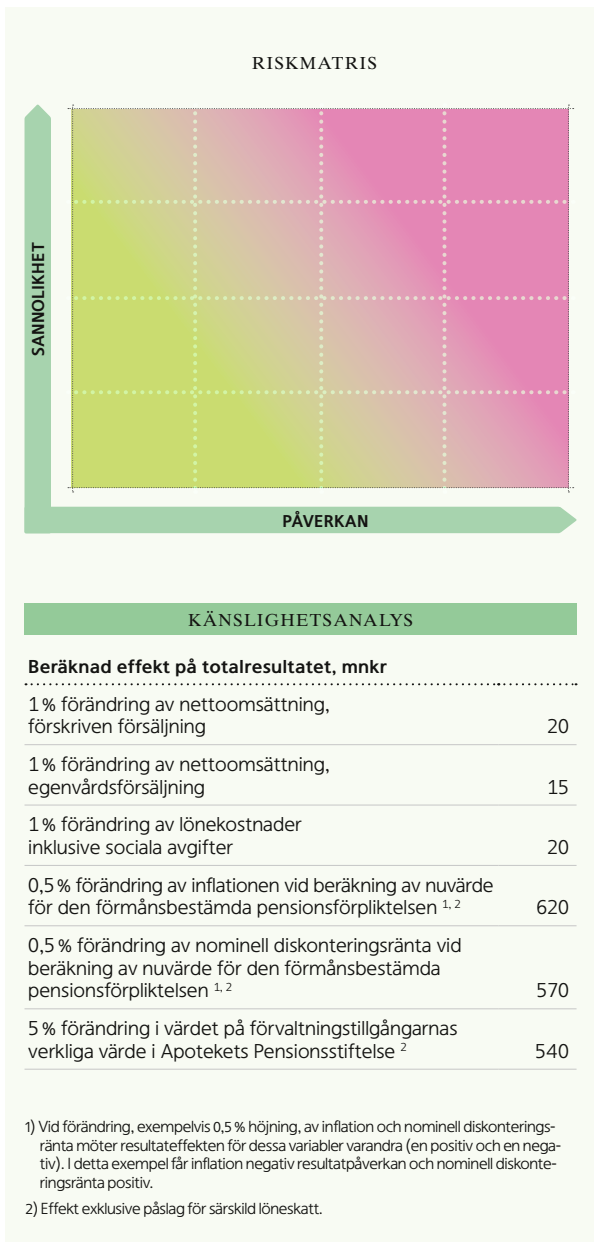
Moderbolaget

Nettoomsättningen för Apoteket uppgick under året till 20 082 (19 871) miljoner kronor. Försäljningsökningen beror främst på en högre försäljning i butik och i e-handel inom konsumentmarknaden. Försäljning inom vård- och företagsmarknaden minskar till följd av färre landstings-avtal. Rörelseresultatet uppgick till 666 (835) miljoner kronor. Resultatet efter skatt uppgick till 426 (503) miljoner kronor.

Det operativa kassaflödet uppgick till 226 (517) miljoner kronor. Kassaflödet från investeringsverksamheten uppgick till -164 (-167) miljoner kronor. Kassaflödet från finansieringsverksamheten uppgick till -200 (-416) miljoner kronor. Periodens kassaflöde uppgick till 26 (101) miljoner kronor.

Händelser av väsentlig betydelse för bedömning av utveckling, risker och osäkerhetsfaktorer

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som redovisas för koncernen är också relevanta för moderbolaget.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Apotekets verksamhet är såsom all affärsverksamhet utsatt för risker och osäkerhetsfaktorer som kan påverka bolagets resultat och ställning samt förmåga att genomföra strategiska planer. Apotekets riskhantering är proaktiv, strukturerad och syftar till att identifiera risker som kan ha påverkan på verksamheten och dess förmåga att nå mål samt möjligheter som ger oss en konkurrensfördel. För Apoteket handlar det om att identifiera och förebygga kända risker samt att ha en beredskap för att hantera risker som företaget kan utsättas för. Det handlar även om att identifiera möjligheter som kommer ur en hanterad risk.

Riskanalys

Efter den årliga genomgången av affärsplanen genomförs riskanalyser inom Apotekets olika verksamhetsområden. Analysen omfattar både affärs- och hållbarhetsrisker där effekter på både kort och lång sikt beaktas. Riskerna placeras i en riskmatris där nivån på sannolikhet och påverkan utgörs av hur stor risken är att Apoteket inte når sina mål. Riskmatrisen går från 1 till 4 där 1=liten och 4=mycket stor för både sannolikhet och påverkan. Hållbarhetsriskerna klassas även de utifrån samma skalor och kan på så sätt även läggas in i samma matris vilket ger en helhetsbild av företagets risker. Sannolikhet och påverkan gällande hållbarhetsriskerna har definierats utifrån hur risken påverkar Apoteket om den realiserar.

Analyserna sammanställs till en total riskanalys för företaget. Riskerna värderas och företagsledningen prioriterar de största riskerna utifrån väsentlighet, sannolikhet och påverkan. Riskerna hanteras löpande under året i företagsledningen och i styrelsen. Under året görs också en uppföljning av riskanalysen där omvärdering av risker, sannolikhet, påverkan samt åtgärder görs vid behov. De risker som inte hamnar på ”topp-10”-listan hanteras i respektive verksamhet. Riskerna kategoriseras

i omvärlds- och marknadsrisker, finansiella risker samt hållbarhetsrisker.

Omvärlds- och marknadsrisker avser extern påverkan som är kopplad till Apotekets omvärld och den marknad företaget agerar på. Med finansiella risker avses fluktuationer i företagets resultat- och kassaflöde till följd av förändringar i räntenivåer, valutakurser, refinansierings- och kreditrisker. Med hållbarhetsrisker avses faktorer med påverkan på långsiktiga värden ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv.

Risker

RISK	BESKRIVNING	ÅTGÄRDER	MÖJLIGHETER
Disruptiv marknad	<p>Apoteksmarknaden är i stor förändring. E-handeln växer kraftigt och vi ser att köpbeteendet förändras hos kunderna. Konkurrenter lanserar nya erbjudanden och fortsätter pressa priserna. Detta ställer krav på snabb anpassning i e-handel och butik.</p> <p>Marknaden kommer förändras ytterligare när stora internationella aktörer etablerar sig på den svenska marknaden.</p> <p>Det finns även en risk att landstingens upphandlingsansvar utökas vilket skulle påverka receptflödet. Annat som riskerar att styra om flöden är om läkemedelsindustrin inför alternativa distributionsflöden eller om vårdaktörer styr receptflödet direkt till enskild apoteksaktör.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Fortsätta it-investeringarna för att ge kunderna starka erbjudanden inom både e-handel och butik. Kontinuerligt analysera marknaden och successivt förändra strategin för bemötande av förändrad affärslogik. Apoteket för en dialog med departement och myndigheter samt kan behöva återbesöka frågan om att utöka samarbeten till fler digitala vårdgivare. 	<ul style="list-style-type: none"> Med ett tydligt, prisvärt och attraktivt kunderbjudande ökar möjligheten att ta marknadsandelar. En bibehållen receptförsäljning på apotek gör att rådgivning om läkemedelsanvändning minskar läkemedelskostnaden i samhället vilket bidrar till ett mer hållbart samhälle.
Avtalsaffären	<p>Landstingen tar in verksamhet i egen regi och mindre delar upphandlas vilket gör att marknaden krymper. Detta urholkar möjligheten att erbjuda attraktiva lösningar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Apoteket utvecklar nya lösningar samt utökar affären som inte styrs av upphandlingar. Apoteket arbetar långsiktigt i relationer med landstingen och påvisar fördelen med att upphandla tjänsterna. 	<ul style="list-style-type: none"> Visa vår kvalitet i hantering och tillverkning av läkemedel för att öka andelen avtal.
It	<p>Apoteket utsätts dagligen för cyberattacker. Antalet cyberhot och attacker har ökat de senaste åren och de blir mer och mer avancerade vilket ökar risken för att vi kommer påverkas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Funktionen för it-säkerhet hanterar löpande frågor och incidenter kopplade till cyberhot. För att öka säkerhetskompetensen och medvetandet hos medarbetare och konsulter genomförs obligatoriska säkerhetsutbildningar och den ökade medvetenheten ger vid angrepp bättre beredskap samt snabbt agerande. Löpande sker säkerhetsincidentrapportering till företagsledningen och revisionsutskottet. 	<ul style="list-style-type: none"> Säkerhetsmedveten personal och ledning minskar risken för att attacker ger någon väsentlig påverkan samt en stabilare arbetsmiljö och kontinuitet i verksamheten.
Personal	<p>Bristen på farmaceuter inom vissa delar av landet har ökat vilket beror på stora pensionsavgångar och fler apotek. Bristen kan öka ytterligare om förslaget i apoteksutredningen gällande arbetsfördelning på apotek förverkligas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Arbetsätt utvecklas för att avlasta farmaceuter i recepturen. Förbättringar sker också i schemalaggningen. Arbetet med attraktivitet som arbetsgivare förstärks. Rekrytering av utländska farmaceuter och ledarskapsutveckling fortsätter. 	<ul style="list-style-type: none"> Med ett arbetsätt som avlastar farmaceuter tillsammans med bättre schemalaggning minskar svårigheterna med bemanningen. Apotekets mål gällande antalet medarbetare med utländsk bakgrund är att spegla Sverige. Genom att anställa utländska så väl som nysvenska farmaceuter uppnår vi målet.
Parallell-handel	<p>Om apotekens förhandlings- och utbytesrätt avseende parallellimport skulle inskränkas kommer det att påverka Apotekets långsiktiga och hållbara lönsamhet till följd av försämrad pris konkurrens mellan parallellimporterade och direktimporterade läkemedel.</p> <p>Tillgången till parallellimporterade läkemedel påverkas även av valutaförändringar och patentutgångar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Apoteket agerar proaktivt i samband med pågående utredning om finansiering, subvention och utbytesregler avseende läkemedel. 	<ul style="list-style-type: none"> Bibehållen eller ökad volym möjliggör utökad samarbete med utländska läkemedelsleverantörer. Med bibehållen lönsamhet får Apoteket möjlighet att förbättra erbjudanden till kunder.

RISK	BESKRIVNING	ÅTGÄRDER	MÖJLIGHETER
Pension	Apoteket har ett omfattande pensionsåtagande som tryggas i Apotekets Pensionsstiftelse. Om värdet på tillgångarna i pensionsstiftelsen kraftigt reduceras kan det medföra att Apoteket måste skjuta till kapital för att säkra tryggheten av pensionsåtagandet.	<ul style="list-style-type: none"> För att säkra adekvat riskkontroll har stiftelsen ett tydligt definierat riskmandat. 	<ul style="list-style-type: none"> Genom ett tydligt riskmandat säkras vi stiftelsens tillgångar och Apotekets finansiering avseende pensionsutbetalningar.
Läkemedel och miljö	<p>Läkemedel har negativa miljöeffekter vid framställning och vid användning. Apoteket är skyldigt att tillhandahålla de läkemedlen som Läkemiddelsverket har godkänt för den svenska marknaden, även om de inte är framställda på ett tillfredställande sätt för miljön.</p> <p>Om de insamlingsystem som finns inte nyttjas utan läkemedelsrester kommer ut i miljön via exempelvis avloppsvattnet kan det kopplas ihop med Apotekets varumärke.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Genom rådgivning påverka kunderna att använda sina läkemedel på ett sätt som ökar effekten av läkemedlet och minskar påverkan på miljön. Förbättra rådgivningen för att minska risken för felaktiga interaktioner och överdriven läkemedelsanvändning. Säkerställa att överblivna läkemedel löpande lämnas in till apotek för säker destruktion. Bidra till att påverka läkemedelsbolagen att minimera miljöeffekterna vid tillverkning av läkemedel. 	<ul style="list-style-type: none"> Påvisa samhälleffekterna när patienter följer ordinationen från läkaren, överblivna läkemedel samlas in löpande och enbart nödvändiga läkemedel används.
Förpackningar	Det finns en risk att produktförpackning inte motsvarar Apotekens hållbarhetskrav vilket kan skada vårt varumärke.	<ul style="list-style-type: none"> Genom Apotekets kvalitetskontroll få förpackningar som kan återvinnas. 	<ul style="list-style-type: none"> En genomtänkt förpackningsstrategi minskar materialkostnaden. Genom att minska mängden förpackningar minskar vårt miljömässiga avtryck.
Transporter	Apoteket är beroende av att kunna transportera varor till våra butiker och till våra kunder. Detta har vi som mål att göra så miljövänligt som möjligt. Apoteket ser en risk för skärpt reglering och beskattning av bränsle samt brist på fossilfria bränslen vilket kan ge ökade transportkostnader.	<ul style="list-style-type: none"> Reducera antalet transporter genom noggrann planering. Bevaka utvecklingen kring fossilfria bränslen. 	<ul style="list-style-type: none"> Medvetna kunder är måna om att välja företag med låg klimatpåverkan. Att uppfattas som en hållbar apoteksaktör ökar vår attraktivitet.

Om Apotekets hållbarhetsrapport

Hållbarhetsrapporten innehåller upplysningar om hur Apoteket utvecklas och presterar samt verksamhetens konsekvenser för miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption. Upplysningarna tas upp inom ramen för Apotekets fem målområden; hälsa, kund-erbjudande, miljö, medarbetare och lönsamhet. Målen inom respektive område är förankrade i styrelsen och ska genomsyra och driva engagemang i hela företaget.

I enlighet med ÅRL 6 kap 11§ har Apoteket valt att upprätta den lagstadgade hållbarhetsrapporten som en från årsredovisningen avskild rapport på sidorna 10-23, 33-34 och 75-84. Rapporten är upprättad i enlighet med Global Reporting Initiatives (GRI) standarder.

Medarbetare

Medelantalet anställda för 2018 uppgick till 3 023 vilket är en minskning med 90 jämfört med föregående år. Minskningen förklaras främst av att Apoteket har anpassat sin verksamhet till en mindre vård- och företagsaffär.

Vårt mål är att våra medarbetare ska vara motiverade och må bra. Våra medarbetare ska spegla mångfalden i samhället eftersom det hjälper oss att möta kundernas unika behov och bidrar till en inspirerande arbetsplats. Andelen motiverade medarbetare i årets medarbetarundersökning minskade från 78 till 76 procent. Målet är 80 procent. Frisknärvaron minskade till 63 procent. Våra medarbetare kommer från 88 olika länder och talar sammanlagt 54 olika språk.

Väsentliga händelser efter balansdagen

Apoteket har inga väsentliga händelser efter balansdagen att rapportera.

Riktlinjer för ersättningar till ledande befattningshavare

I fråga om ersättning och andra anställningsvillkor tillämpar Apoteket AB de principer som beslutats av regeringen i ”Riktlinjer för anställningsvillkor för ledande befattningshavare i företag med statligt ägande 2016-12-22”. Detta innebär bland annat följande:

Grundläggande principer

Det är för bolaget och dess ägare av grundläggande betydelse att principerna för ersättning och övriga anställningsvillkor för befattningshavare i ett kort- och ett långsiktigt perspektiv attraherar, motiverar och skapar goda förutsättningar för att behålla och utveckla kompetenta medarbetare och chefer. Detta uppnås genom rättvisa och internt balanserade villkor som samtidigt är marknadsmässigt konkurrenskraftiga avseende struktur, omfattning och nivå på ersättning till befattningshavare inom bolaget.

Den totala ersättningen till ledande befattningshavare ska vara rimlig och väl avvägd. Den ska även vara konkurrenskraftig, takbestämd och ändamålsenlig, samt bidra till en god etik och företagskultur. Den totala ersättningen bestående av fast grundlön, övriga förmåner samt pension ska inte vara löneledande i förhållande till jämförbara företag, utan präglas av måttfullhet. Detta ska vara vägledande också för den totala ersättningen till övriga anställda.

Vilka omfattas av riktlinjerna

Med ledande befattningshavare avses verkställande direktör och andra personer i företagets ledning. Denna krets motsvaras av de personer som avses i 8 kap. 51 § aktiebolagslagen (2005:551). Det omfattar personer som ingår i företagsledningen och andra chefer som är direkt underställda den verkställande direktören. Dessa riktlinjer ska också gälla i samtliga dotterbolag samt godkännas av årsstämma för respektive dotterbolag.

Fast grundlön

Den fasta lönen återspeglar de krav som ställs på befattningen avseende kompetens, ansvar, komplexitet och på vilket sätt den bidrar till att uppnå affärsmålen. Den fasta lönen återspeglar också befattningshavarens prestation och är individuell och differentierad.

Rörlig lön

Några incitamentsprogram eller andra typer av rörliga lönedelar får inte förekomma för ledande befattningshavare.

Pension

Pensionsförmåner ska vara avgiftsbestämda, såvida de inte följer tillämplig kollektiv pensionsplan, och avgiften bör inte överstiga 30 procent av den fasta lönen. I de fall bolaget avtalar om en förmånsbestämd pensionsförmån ska den således följa tillämplig kollektiv pensionsplan. Apoteket erbjuder ITP 1 som huvudregel i samband med rekrytering av nya ledande befattningshavare. Eventuella utökningar av den kollektiva pensionsplanen på lönedelar överstigande de inkomstnivåer som täcks av planen ska vara avgiftsbestämda och bäras under den anställdes aktiva tid. Inga pensionspremier för ytterligare pensionskostnader ska betalas av bolaget efter att medarbetaren har gått i pension. Pensionsålder är 65 år.

Övriga förmåner

Ledande befattningshavare kan erbjudas förmånsbil samt individuell sjukförsäkring. Vidare omfattas ledande befattningshavare av sådana förmåner som har sitt ursprung i kollektivavtal, eller är ensidigt beslutade av bolaget och även tillkommer övriga medarbetare.

Uppsägning och avgångsvederlag

Ledande befattningshavare har generellt en ömsesidig uppsägningstid om sex (6) månader. Vid uppsägning från företagets sida kan även avgångsvederlag utgå motsva-

rande högst tolv (12) månadslöner. Som huvudregel ska avgångsvederlag utgå motsvarande sex (6) månader, om inte särskilda skäl föreligger. Avsteg från huvudregeln måste motiveras och dokumenteras i beslutsunderlaget. Avgångsvederlaget ska utbetalas månadsvis och utgöras av enbart den fasta månadslönen utan tillägg för förmåner. Vid ny anställning, annat tillkommande avlönat uppdrag eller vid inkomst från näringsverksamhet ska ersättningen från det uppsägande bolaget reduceras med ett belopp som motsvarar den nya inkomsten under den tid då uppsägningslön och avgångsvederlag lämnas. Vid uppsägning från den anställdes sida ska inget avgångsvederlag utgå. Avgångsvederlag betalas inte ut efter 65 års ålder.

Marknadsjämförelser

Den totala ersättningen och övriga anställningsvillkor ses över årligen för att säkerställa att den ligger i linje med riktlinjerna. En jämförelse genomförs med andra jämförbara företag, vad gäller storlek, komplexitet och omsättning med såväl statligt ägande som privat ägande för att säkerställa att ersättningar är konkurrenskraftiga utan att vara löneledande.

Beslut samt underlag i ersättningsfrågor

Det är hela styrelsens ansvar att fastställa ersättning till den verkställande direktören. Styrelsen ska även säkerställa att såväl den verkställande direktörens som övriga ledande befattningshavares ersättningar ryms inom de riktlinjer som beslutats av bolagsstämman. Styrelsen ska säkerställa att den verkställande direktören tillser att företagets ersättningar till övriga anställda bygger på gällande ersättningsprinciper. Styrelsen ska redovisa de särskilda skäl som finns för att i ett enskilt fall avvika från regeringens riktlinjer.

Ersättningsutskottet bereder styrelsens beslut i frågor om ersättningsprinciper, ersättningar och andra anställningsvillkor för vd och bolagsledningen. Skriftligt underlag, som visar bolagets totala kostnad ska finnas inför

beslut om enskild ersättning. Detta gäller såväl inför beslut om nyanställning, ändrad befattning eller befattningssinnehåll, som i samband med årlig lönerrevision. Samtliga beslut ska protokollföras.

Kontroll av riktlinjernas efterlevnad

Styrelsen har ansvaret för kontrollen av riktlinjernas efterlevnad. Därutöver lämnar bolagets revisorer, inför varje årsstämma, ett skriftligt yttrande huruvida riktlinjerna har efterlevts eller ej. Om riktlinjerna enligt revisorns mening inte har följts ska skälen för denna bedömning framgå. Vidare lämnar även styrelsens ordförande vid årsstämman en muntlig redogörelse för hur ledande befattningshavares ersättningar förhåller sig till dessa riktlinjer.

Vinstdisposition

Styrelsens förslag till utdelning avseende 2018 uppgår till 1 314,29 kronor per aktie, totalt 230 miljoner kronor.

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel och fria fonder

Balanserad vinst	638 529 243 kr
Årets vinst	425 895 463 kr
Summa	1 064 424 706 kr

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

till aktieägaren utdelas 1 314,29 kronor per aktie, totalt	230 000 000 kr
i ny räkning överförs	834 424 706 kr
Summa	1 064 424 706 kr

Bolagsstyrningsrapport

Apoteket AB är ett publikt aktiebolag med säte i Solna. Svenska staten äger samtliga aktier i Apoteket.

BOLAGETS ORGANISATION

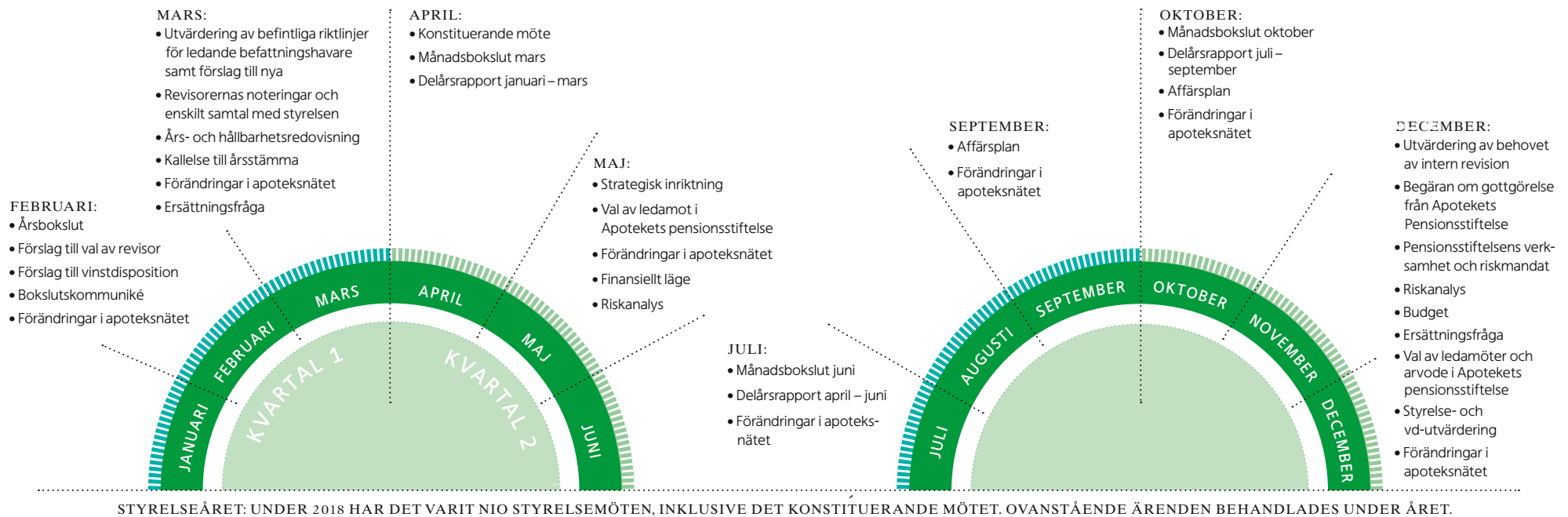
Ägaren utövar sitt inflytande över bolaget vid årsstämman genom att bland annat utse styrelsen, styrelsens ordförande och revisor samt fastställa resultat och balansräkning, besluta om ansvarsfrihet för styrelsen, utdelning till ägaren, arvode till styrelse och revisor samt riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare.

Styrelsen ansvarar för Apotekets strategiska inriktning och övergripande organisationsfrågor samt utser verkställande direktör, vd. Vd ansvarar för den löpande förvaltningen inom de ramar som styrelsen fastställer och utser medlemmar i företagsledningen.

Ägaren

Ägandet utövas i praktiken av Näringsdepartementet genom Enheten för statlig bolagsförvaltning. Statens ägarpolicy ligger till grund för styrning av Apoteket tillsammans med bolagsordning, ekonomiska mål och ägaranvisningar.

I statens ägarpolicy redogör regeringen för sina uppdrag och mål, tillämpliga ramverk och sin inställning i viktiga principfrågor. Ägarpolicyen omfattar även särskilda riktlinjer för extern ekonomisk rapportering och för anställningsvillkor för ledande befattningshavare. Ägaren ställer krav

Bolagsstyrningsrapport

på att Apoteket ska agera föredömligt inom området hållbart företagande vilket innefattar områdena mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, miljö, antikorrupktion, affärsetik, jämställdhet och mångfald.

Apoteket ska även tillämpa Svensk kod för bolagsstyrning, Koden. Avsteg från Koden redovisas i avvikelsetabellen på sidan 35. Avstämning under året mellan ägaren och bolaget samordnas från bolagets sida av styrelsens ordförande. Även vd deltar vid dessa möten.

Årsstämma

Vid årsstämman den 19 april 2018 omvaldes Gert Karnberger (ordförande), Leif Ljungqvist, Pia Gideon och Inger Andersson. Lars Nilsson och Barbro Fridén valdes in i styrelsen. Kristina Schauman och Maria Curman avböjde omval och lämnade därmed styrelsen. Stämman beslutade att dela ut 300 miljoner kronor till ägaren. Apoteket erhöll uppdraget att behålla befintliga apoteksombud till och med den 30 juni 2019.

Årsstämman var öppen för allmänheten som gavs möjlighet att ställa frågor i anslutning till stämman. Endast ett

fåtal personer närvarade och ingen riksdagsledamot, som enligt bolagsordningen har rätt att närvara vid stämman.

Revisorer

Årsstämman utser revisor och vid årsstämman omvaldes KPMG AB till revisor med Ingrid Hornberg Román som huvudansvarig revisor. Revisorerna ansvarar för att granska bolagets finansiella rapportering samt styrelsens och vd:s förvaltning av bolaget. Revisorernas oberoende ställning säkerställs av lagstiftning samt interna och externa yrkesetiska regler.

Bolagsstyrningsrapport

AVVIKELSETABELL

Regel i Koden	Avvikelse	Förklaring
2.1–2.7: Bolaget ska ha en valberedning.	Valberedning har inte inrättats.	Enheten för statlig bolagsförvaltning inom Näringsdepartementet ansvarar för nomineringsprocessen.
4.5: Redovisning av oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare.	Beroende i förhållande till större aktieägare redovisas inte.	Regeln syftar i huvudsak till att skydda minoritetsaktieägare i bolag med spritt ägande. I statligt helägda bolag saknas skäl för att redovisa oberoende i detta avseende.

STYRELSENS MÖTEN OCH ARVODEN

	Invald år	Möten styrelse	Möten revisionsutskott	Möten ersättningsutskott	Ordinarie arvode, tkr	Arvode utskottsarbete, tkr
Gert Karnberger ¹	2009	9/9	6/6	5/5	345	55
Kristina Schauman ²	2009	3/3	3/3		53	17
Maria Curman ³	2012	3/3		1/1	53	7
Leif Ljungqvist ⁴	2012	9/9	6/6			
Pia Gideon ⁵	2017	9/9	5/6		160	25
Inger Andersson ⁶	2017	9/9		5/5	160	20
Barbro Fridén ⁷	2018	6/6		4/4	107	13
Lars Nilsson ⁸	2018	6/6	3/3		107	33
Gunilla Larsson ⁹	2009	7/9			4	
Lena Rhodin ¹⁰	2014	8/9			12	
Lisa Ekstrand ¹¹	2015	9/9			12	
Hanna Ottosson ¹²	2016	6/9			12	
Ingela Brindell-Lindberg ¹³	2018	2/6			8	

- 1) Styrelseordförande, ledamot i revisionsutskottet, ordförande i ersättningsutskottet
- 2) Ordförande i revisionsutskottet t.o.m. april 2018
- 3) Ledamot i ersättningsutskottet t.o.m. april 2018

- 4) Ledamot i revisionsutskottet
- 5) Ledamot i revisionsutskottet
- 6) Ledamot i ersättningsutskottet
- 7) Ledamot i ersättningsutskottet fr.o.m. april 2018
- 8) Ordförande i revisionsutskottet fr.o.m. april 2018

- 9) Arbetstagarledamot (ordinarie) utsedd av Unionen t.o.m. april 2018
- 10) Arbetstagarledamot (ordinarie) utsedd av Unionen fr.o.m. april 2018
- 11) Arbetstagarledamot utsedd av Sveriges Farmaceuter

- 12) Arbetstagarledamot (suppleant) utsedd av Sveriges Farmaceuter
- 13) Arbetstagarledamot (suppleant) utsedd av Unionen fr.o.m. april 2018

Styrelsen

Nomineringsprocessen för styrelseledamöter koordineras av Näringsdepartementet genom enheten för statlig bolagsförvaltning. Kompetensbehovet analyseras utifrån bolagets verksamhet, situation och utmaningar samt styrelsens nuvarande sammansättning och resultat av årets utvärdering av styrelsen. Arbetstagarorganisationerna Sveriges Farmaceuter och Unionen har utsett en ledamot och en suppleant vardera. Fördelning mellan män och kvinnor i styrelsen är jämn avseende bolagsstämmodalda ledamöter medan samtliga arbetstagarledamöter är

kvinnor. Vd i Apoteket, Ann Carlsson, ingår inte i styrelsen, men närvarar vid samtliga möten tillsammans med CFO och bolagets chefsjurist som är styrelsens sekreterare.

Styrelsen fastställer årligen en arbetsordning för sitt eget arbete för att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan styrelsen och styrelsens utskott. Ansvarsfördelning mellan styrelse och vd, inklusive rapportinstruktion, regleras i årlig fastställd vd-instruktion. Styrelsemöten följer en fastställd årscykel och normalt träffas styrelsen fem gånger per år, två gånger på våren och tre på hösten. Dessa möten

kompletteras med kortare beslutsmöten per telefon. De ordinarie mötena innehåller alltid genomgång av protokoll och utestående frågor samt avrapportering från utskott och verkställande direktör. Styrelsen har inte inrättat en särskild granskningsfunktion (internrevision), men bolaget har under året fortsatt arbetet med att förstärka den interna kontrollen.

Utskott

Styrelsen har inom sig inrättat ett revisions- och ett ersättningsutskott. Revisionsutskottet bistår styrelsen

Bolagsstyrningsrapport

med att kvalitetssäkra bolagets och koncernens finansiella rapportering. I revisionsutskottet ingår sedan årsstämman Lars Nilsson (ordförande), Gert Karnberger, Leif Ljungqvist och Pia Gideon. Ersättningsutskottet förbereder frågor om ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare. I ersättningsutskottet ingår sedan årsstämman Gert Karnberger (ordförande), Barbro Fridén och Inger Andersson. Revisorerna har deltagit i revisionsutskottsmöten vid ett flertal tillfällen under året i samband med genomgång av delårsrapporter, internkontroll och övriga revisionsinsatser. Revisorerna har deltagit i styrelsemöte i samband med fastställandet av års- och hållbarhetsredovisning, samt för samtal med styrelsen utan närvaro av vd och medlemmar i företagsledningen. Mer information om styrelse och revisor finns på sidan 86.

Verkställande direktör

Vd ansvarar för den löpande förvaltningen i enlighet med aktiebolagslagen. Styrelsen fastställer kompletterande instruktioner. Det är vd:s ansvar att hålla styrelsen kontinuerligt informerad om väsentliga händelser och i övrigt organisera bolaget så att ändamålsenlig styrning och kontroll av verksamheten uppnås. Vd fattar beslut självständigt eller med stöd av två beslutsorgan, företagsledningen och etablerings- och förnyelsekommittén samt centrala stödfunktioner.

Företagsledningen

Företagsledningen leds av vd och sammanträder två gånger per månad då besluts- och informationsfrågor hanteras. Utöver det kollektiva ansvaret för ledningen av bolaget har varje ledamot ett individuellt ansvar för sin verksamhet. Mer information om företagsledningen finns på sidan 87.

Uppföljning av verksamheten sker per enhet och område avseende verksamhetsfrågor, hållbarhetsfrågor och kvalitets- och miljöavvikelser, vilka koordineras av CFO respektive hållbarhetschef och kvalitetschef. Övriga deltagare närvarar efter behov.

Etablerings- och förnyelsekommittén (EFK)

Investeringar i apoteksnätet, nyetableringar, flyttar och nedläggning av apotek, bereds av EFK som består av direktör Apoteksnät (ordförande), vd, CFO, direktör Försäljning & Drift, chefscontroller och chefsjurist. Beslut fattas av styrelsen i dessa frågor.

Investeringskommittén (IK)

Större investeringar, nya samarbeten av mer strategisk art, nya affärsmodeller eller affärsupplägg samt förslag på förvärv bereds av IK som består av CFO (ordförande), direktör Försäljning & Drift, chefscontroller och chefsjurist. Beslut fattas av företagsledningen alternativt styrelsen beroende på investeringsnivåer och/eller omfattning.

Rapport över intern kontroll avseende finansiell rapportering

Styrelsen är enligt aktiebolagslagen och Svensk kod för bolagsstyrning ytterst ansvarig för att bolaget har en god intern kontroll, processer och rutiner som säkerställer att fastlagda principer för finansiell rapportering och intern kontroll efterlevs samt att bolagets finansiella rapportering är upprättad i överensstämmelse med lag, tillämpliga redovisningsstandarder samt övriga krav. Denna rapport har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen 6:6 andra stycket andra punkten. Beskrivningen av koncernens system för intern kontroll och risk omfattar även moderbolagets beskrivning av densamma.

Apoteket använder COSO:s (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission) ramverk Internal Control Integrated Framework för att stödja utvecklingen av interna styr- och kontrollsystem. Den interna kontrollen beskrivs med hjälp av komponenterna kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, informationsspridning och uppföljning.

Funktionen för internkontroll går igenom beslutade processer och följer upp kontrollerna som ska minimera riskerna i processerna. För några processer använder vi självrapportering, det vill säga kontrollutförarna rapporterar löpande status på kontrollerna till internkontrollfunktionen. Avvikelse rapporteras till revisionsutskott och ledning. Funktionen har ett nära samarbete med företagets externa revisorer.

Kontrollmiljö

Kontrollmiljön är basen för den interna kontrollen. Den utgörs av dokumenterade och kommunicerade dokument såsom policyer, riktlinjer, rutiner och manualer avseende organisation, beslutsprocesser, ansvar och befogenheter. Exempel på detta är arbetsfördelningen mellan styrelsen och verkställande direktören och övriga organ som styrelsen inrättat. Ett annat exempel är riktlinjer för beslut och attest samt bolagets redovisnings- och rapporteringsstruktur.

Principer och former för rapportering, intern styrning, kontroll och uppföljning finns samlade i interna policyer, riktlinjer och rutiner. Dessa görs tillgängliga för berörda medarbetare via Apotekets intranät och informationsmöten.

Riskbedömning

Koncernens metoder för riskhantering syftar till att säkerställa att risker identifieras och hanteras. I de processer som hanterar finansiell information identifieras och bedöms de huvudsakliga riskerna som kan ge fel i den finansiella rapporteringen. Apoteket har en central ekonomifunktion som hanterar all redovisning för bolaget. Det är väsentligt att funktionen genom sin förståelse av processer och rutiner kan identifiera, analysera och besluta om hanteringen av eventuella fel i den finansiella rapporteringen. Poster i balans- och resultaträkningen riskbedöms löpande, speciellt inför kvartals- och årsbokslut. Ett kriterium för om en aktivitet bedöms ha hög risk är volym, komplexitet, värdering samt periodisering.

Kontrollaktiviteter

Kontrollaktiviteterna syftar till att upptäcka, korrigera och förebygga fel samt ineffektivitet. Varje år tas ett kalenderium fram där genomgång av prioriterade processer och eventuella avvikelser planeras. Kontrollerna är definierade och beskriver risken som kontrollaktiviteten syftar till att minimera samt vilket bevis som ska finnas för att visa att kontrollen är utförd. Varje verksamhetschef ansvarar för god intern kontroll inom sitt område. Det finns ett tydligt ansvar i organisationen att kontrollerna genomförs och att alla kontroller är förankrade i organisationen. Resultatet av de kontrollaktiviteter som genomförts presenteras och går igenom med respektive verksamhetschef vid regelbundna möten.

Självrapportering används avseende processer med hög andel godkända kontroller. Detta är ett sätt att tydligt visa var ägandeskapet av kontrollen finns och få verksamheten att implementera kontrollerna mer i den löpande driften för att förstå mervärdet av kontrollen. Internkontrollfunktionen verifierar att rätt status är satt på kontrollen utifrån presenterade kontrollbevis.

Under året har fokus lagts på uppföljning och testning av kontroller gällande det bolagsövergripande området, försäljningsprocessen för e-handeln och it-processen för behörigheter. Även uppföljning av självrapportering avseende inköps-, boksluts- och försäljningsprocessen för apoteken har genomförts.

Informationsspridning och uppföljning

Apoteket har etablerade information- och kommunikationsvägar så som interna styrdokument (interna policyer och riktlinjer) som syftar till att främja fullständighet och riktighet i den finansiella rapporteringen. Apoteket följer upp efterlevnad av dessa styrande dokument. Styrelse och företagsledning får löpande information avseende den finansiella rapporteringen. Av de officiella rapporterna granskas ett kvartal samt årsredovisningen av externa revisorer. Verkställande direktör och ledning vidareförmedlar informationen till medarbetarna i företaget och externa rapporter publiceras också på intranätet.

Varje månad analyseras det ekonomiska resultatet samt operativa nyckeltal för alla enheter inom företaget. Kvartalsvis har ledningen genomgång med verksamhetschefer där man går igenom resultat, nyckeltal och måluppfyllelse för verksamheten. På detta sätt erhålls en god bild över affärsläget och det säkerställs att verksamhetsstyrningen fungerar i förhållande till målen.

Styrelsens uppföljning

Utfallet av koncernens process för riskbedömning och riskhantering behandlas årligen av styrelsen som följer upp att den omfattar alla väsentliga områden och ger en balanserad vägledning för olika befattningshavare.

Styrelsen erhåller månatliga finansiella rapporter och vid varje styrelsesammanträde behandlas bolagets och koncernens finansiella ställning.

Koncernens internkontrollfunktion har under året följt upp de kontrollaktiviteter som finns beslutade i bolaget och rapporterat avvikelser till Apotekets revisionsutskott och ledning.

Idag finns en internkontrollfunktion upprättad inom Apoteket. Styrelsen har beslutat i frågan och bedömer att befintliga strukturer för uppföljning och utvärdering ger ett tillfredställande underlag. Beslutet omprövas årligen.

Finansiella rapporter

- 39 Koncernens rapport över totalresultat
- 40 Koncernens balansräkning
- 41 Koncernens förändring i eget kapital
- 42 Koncernens kassaflödesanalys
- 43 Moderbolagets resultaträkning
- 43 Moderbolagets rapport över totalresultat
- 43 Moderbolagets balansräkning
- 45 Moderbolagets förändring i eget kapital
- 46 Moderbolagets kassaflödesanalys

KONCERNENS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i miljoner kronor	Not	2018	2017
Nettoomsättning		20 083	19 871
Övriga rörelseintäkter		10	8
Summa intäkter	5	20 093	19 879
Handelsvaror	16	-16 197	-15 904
Övriga externa kostnader	6, 7	-1 251	-1 174
Personalkostnader	8, 15, 30	-2 011	-2 000
Avskrivningar och nedskrivningar	12, 13	-125	-134
Rörelseresultat		509	667
Andelar i intresseföretags resultat	14	0	0
Finansnetto – pensioner	15	89	68
Övriga finansiella intäkter	21	0	1
Övriga finansiella kostnader	21	-5	-5
Resultat före skatt		593	731
Inkomstskatt	9	-136	-165
Årets resultat		457	566
Övrigt totalresultat			
Poster som inte kan omföras till resultatet			
Aktuariella vinster/förluster	15	-630	361
Uppskjuten skatt	15	178	-79
Övrigt totalresultat		-452	282
Årets totalresultat		5	848
Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare		457	566
Årets totalresultat hänförligt till moderbolagets aktieägare		5	848
Resultat per aktie, kr	11	2 611	3 234
Antal aktier		175 000	175 000

KONCERNENS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2018	2017
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	12	40	53
Materiella anläggningstillgångar	13	463	411
Andelar i intresseföretag	14	8	8
Pensionsfordran	15	2 817	3 526
Övriga långfristiga fordringar		77	77
Summa anläggningstillgångar		3 405	4 075
Omsättningstillgångar			
Varulager	16	1 630	1 462
Kundfordringar		2 265	2 056
Aktuella skattefordringar		22	45
Övriga kortfristiga fordringar	17	819	751
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	166	136
Likvida medel		149	123
Summa omsättningstillgångar		5 051	4 573
SUMMA TILLGÅNGAR		8 456	8 648

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2018	2017
EGET KAPITAL			
Aktiekapital		175	175
Balanserad vinst		4 278	4 573
Summa eget kapital		4 453	4 748
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Uppskjuten skatt	10	857	1 029
Avsättningar	20	-	-
Summa långfristiga skulder		857	1 029
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut, räntebärande	21	900	800
Leverantörsskulder		1 945	1 774
Aktuella skatteskulder		-	-
Övriga skulder		78	78
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	216	212
Avsättningar	20	7	7
Summa kortfristiga skulder		3 146	2 871
Summa skulder		4 002	3 900
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		8 456	8 648

Information om koncernens ställda säkerheter och eventalförpliktelser

22

KONCERNENS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i miljoner kronor	Aktiekapital	Balanserad vinst	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2017	175	4 025	4 200
Årets totalresultat		848	848
Utdelning		-300	-300
Utgående balans per 31 december 2017	175	4 573	4 748
Ingående balans per 1 januari 2018	175	4 573	4 748
Årets totalresultat		5	5
Utdelning		-300	-300
Utgående balans per 31 december 2018	175	4 278	4 453

Eget kapital är i sin helhet hänförligt till moderbolagets aktieägare.

KONCERNENS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i miljoner kronor	Not	2018	2017
Löpande verksamheten			
Resultat före skatt		593	731
Avskrivningar och nedskrivningar		125	134
Ej kassaflödespåverkande pensionsposter		168	157
Finansnetto pensioner		-89	-68
Fordran gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse ¹		-479	-459
Erhållen gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse		459	436
Övrigt		0	-4
Betald skatt		-107	-170
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		670	757
Förändringar i rörelsekapital			
Förändringar av varulager		-168	-23
Förändringar av fordringar		-287	195
Förändringar av skulder		175	-244
Kassaflöde från den löpande verksamheten		390	685
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella tillgångar	12	-20	-16
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	13	-144	-156
Avyttring anläggningstillgångar		0	5
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-164	-167

1) Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar har beslutats, men inte utbetalats 2018.

Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Finansieringsverksamheten		
Utbetald utdelning	27	-300
Övrigt finansieringsverksamheten	21	100
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-200	-416
Årets kassaflöde		
Likvida medel vid årets början	123	21
Likvida medel vid årets slut¹	149	123

Kassaflöde från inbetalningar avseende räntor uppgår till 0 (1) miljoner kronor.

Kassaflöde från utbetalningar avseende räntor uppgår till 5 (5) miljoner kronor.

1) Specifikation likvida medel

Likvida medel	2018	2017
Växelkassor	10	10
Pengar på väg	17	10
Banktillgodohavande – moderbolag	121	101
Banktillgodohavande – dotterbolag	1	2
Summa likvida medel	149	123

KONCERNENS OPERATIVA KASSAFLÖDE

Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Kassaflöde från den löpande verksamheten	390	685
Investeringar i immateriella tillgångar	-20	-16
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	-144	-156
Försäljning anläggningstillgångar	0	5
Operativt kassaflöde	226	518

MODERBOLAGETS RESULTATRÄKNING

Belopp i miljoner kronor	Not	2018	2017
Nettoomsättning	23	20 082	19 871
Övriga rörelseintäkter		10	8
Summa intäkter	5	20 092	19 879
Handelsvaror	16, 23	-16 196	-15 903
Övriga externa kostnader	6, 7	-1 253	-1 176
Personalkostnader	8, 22, 30	-1 843	-1 843
Avskrivningar och nedskrivningar	12, 13	-134	-122
Rörelseresultat		666	835
Resultat från andelar i koncernföretag	24	-1	0
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	21, 23	1	1
Räntekostnader och liknande resultatposter	21, 23	-5	-5
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		661	831
Bokslutsdispositioner	25	-105	-184
Resultat före skatt		556	647
Inkomstskatt	9	-130	-144
Årets resultat		426	503

MODERBOLAGETS RAPPORT ÖVER TOTALRESULTAT

Belopp i miljoner kronor	2018	2017
Årets resultat	426	503
Totalresultat för året	426	503

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2018	2017
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	12	40	53
Materiella anläggningstillgångar	13	440	397
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i koncernföretag	26	25	25
Långfristiga fordringar hos koncernföretag		7	7
Andelar i intresseföretag	14	9	9
Övrig långfristig fordran		78	78
Summa finansiella anläggningstillgångar		119	119
Summa anläggningstillgångar		599	569
Omsättningstillgångar	21		
Varulager	16	1 630	1 462
Kundfordringar		2 265	2 056
Kortfristiga fordringar hos koncernföretag		3	6
Skattefordringar		21	44
Övriga kortfristiga fordringar	17	819	751
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	166	136
Kortfristiga placeringar		-	-
Kassa och bank		147	121
Summa omsättningstillgångar		5 051	4 576
SUMMA TILLGÅNGAR		5 650	5 145

MODERBOLAGETS BALANSRÄKNING

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2018	2017
EGET KAPITAL			
Bundet eget kapital			
Aktiekapital (175 000 aktier med kvotvärde 1 000 kronor)		175	175
Reservfond		35	35
Summa bundet eget kapital		210	210
Fritt eget kapital			
Balanserad vinst		638	435
Årets resultat		426	503
Summa fritt eget kapital		1 064	938
Summa eget kapital		1 274	1 148
Obeskattade reserver	29	1 191	1 087
Avsättningar			
Uppskjuten skatteskuld	10	14	14
Övriga avsättningar	20	-	-
Summa avsättningar		14	14
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Skulder till koncernföretag		-	-
Summa långfristiga skulder		-	-

Belopp i miljoner kronor per 31 december	Not	2018	2017
Kortfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut, räntebärande	21	900	800
Leverantörsskulder		1 945	1 774
Skulder till koncernföretag		25	25
Aktuella skatteskulder		-	-
Övriga skulder		78	78
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	19	216	212
Avsättningar	20	7	7
Summa kortfristiga skulder		3 171	2 896
Summa skulder		2 479	3 997
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		5 650	5 145

Information om moderbolagets ställda säkerheter och eventalförpliktelser

22

MODERBOLAGETS FÖRÄNDRING I EGET KAPITAL

Belopp i miljoner kronor	Aktiekapital	Reservfond	Balanserad vinst	Årets resultat	Summa eget kapital
Ingående balans per 1 januari 2017	175	35	269	466	945
Lämnad utdelning	–	–	–300	–	–300
Vinstdisposition	–	–	466	–466	–
Årets resultat	–	–	–	503	503
Utgående balans per 31 december 2017	175	35	435	503	1 148
Ingående balans per 1 januari 2018	175	35	435	503	1 148
Lämnad utdelning	–	–	–300	–	–300
Vinstdisposition	–	–	503	–503	–
Årets resultat	–	–	–	426	426
Utgående balans per 31 december 2018	175	35	638	426	1 274

MODERBOLAGETS KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i miljoner kronor	Not	2018	2017
Löpande verksamheten			
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		661	831
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet			
Avskrivningar och nedskrivningar		134	122
Fordran gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse ¹		-479	-459
Erhållen gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse		459	436
Övrigt		0	-3
Betald skatt		-107	-169
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		667	758
Förändringar i rörelsekapital			
Förändringar av varulager		-168	-23
Förändringar av fordringar		-288	195
Förändringar av skulder		178	-246
Kassaflöde från den löpande verksamheten		390	684
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella tillgångar	12	-20	-16
Investeringar i materiella anläggningstillgångar	13	-144	-156
Avyttring anläggningstillgångar		0	5
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-164	-167

1) Gottgörelse avseende pensionsutbetalningar har beslutats, men inte utbetalats 2018.

Belopp i miljoner kronor	Not	2018	2017
Finansieringsverksamheten			
Utbetald utdelning	27	-300	-300
Övrig finansieringsverksamhet	21	100	-116
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-200	-416
Årets kassaflöde		26	101
Likvida medel vid årets början		121	20
Likvida medel vid årets slut		147	121

Kassaflöde från inbetalningar avseende räntor uppgår till 1 (1) miljon kronor.
Kassaflöde från utbetalningar avseende räntor uppgår till 5 (5) miljon kronor.

Noter

Sida	Not
48	1. Allmän information
48	2. Sammanfattning av viktiga redovisningsprinciper
52	3. Viktiga uppskattningar och bedömningar för redovisningsändamål
52	4. Moderbolagets redovisningsprinciper
52	5. Intäkternas fördelning
52	6. Operationella leasingavgifter
53	7. Arvode till revisorer och revisionsföretag
53	8. Löner, ersättningar och medelantal anställda
55	9. Inkomstskatt
56	10. Uppskjuten skatt

Sida	Not
56	11. Resultat per aktie
56	12. Immateriella anläggningstillgångar
57	13. Materiella anläggningstillgångar
58	14. Andelar i intresseföretag
59	15. Pensionstillgångar i koncernen
61	16. Varulager
61	17. Övriga fordringar
61	18. Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter
61	19. Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter
62	20. Avsättningar
62	21. Finansiella instrument och finansiell riskhantering

Sida	Not
64	22. Ställda säkerheter och eventalförpliktelser
64	23. Transaktioner med närstående
64	24. Resultat från andelar i koncernföretag
65	25. Bokslutsdispositioner
65	26. Andelar i koncernföretag
65	27. Utdelning per aktie
66	28. Vinstdisposition
66	29. Obeskattade reserver
66	30. Pensioner i moderbolaget
67	31. Händelser efter balansdagen

Belopp i miljoner kronor.

NOT 1 ALLMÄN INFORMATION

Apoteket AB (publ) (moderbolaget) och dess dotterbolag (sammanslaget koncernen) distribuerar och säljer läkemedel och apoteksprodukter samt tjänster i Sverige inom läkemedels- och hälsovårdsområdet, huvudsakligen via ett nätverk av apotek. Apoteksprodukter och tjänster avser såväl Apotekets egna varumärken som externa varumärken. Moderbolaget är ett registrerat aktiebolag med säte i Solna. Huvudkontorets besöksadress är Pyramidvägen 2A, 169 03 Solna.

Den 7 mars 2019 godkände styrelsen och verkställande direktören års- och koncernredovisning för räkenskapsåret 2018 som kommer att föreläggas årsstämman den 24 april 2019.

NOT 2 SAMMANFATTNING AV VIKTIGA REDOVISNINGSPRINCIPER

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) samt tolkningsuttalanden från IFRS Interpretations Committee (IFRS IC) som är godkända av EU-kommissionen. Vidare har Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 1 "Kompletterande redovisningsregler för koncerner" tillämpats. Att upprätta rapporter i överensstämmelse med IFRS kräver användning av en del viktiga redovisningsmässiga antaganden och uppskattningar. Vidare krävs att ledningen gör vissa bedömningar vid tillämpningen av företagets redovisningsprinciper.

De områden, som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse för koncernredovisningen anges i not 3.

Förutsättningar vid upprättande av koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor, som också är rapporteringsvalutan för såväl moderbolaget som koncernen. Samtliga belopp som anges är, om inget annat anges, avrundade till närmaste miljon kronor. Redovisningen är baserad på historiska anskaffningsvärden.

De viktigaste redovisningsprinciperna som tillämpats när denna koncernredovisning upprättats anges nedan. Dessa principer har tillämpats konsekvent för alla presenterade år, om inte annat anges. Moderbolagets redovisningsprinciper framgår av not 4.

Nya och ändrade standarder som tillämpas av koncernen

Ingen av de ändringar och tolkningar av befintliga standarder som ska tillämpas från och med räkenskapsåret som började den 1 januari 2018 har haft någon väsentlig inverkan på koncernens finansiella rapporter.

IFRS 9 Financial Instruments Recognition and Measurement
IFRS9 Finansiella instrument trädde ikraft 1 januari 2018 och ersätter den tidigare standarden IAS 39. Standarden innebär en minskning av antalet värderingskategorier för finansiella tillgångar och innebär att huvudkategorierna för redovisning är till anskaffningsvärde respektive verkligt värde via balansräkningen. IFRS9 påverkar inte de finansiella rapporterna för Apotekets koncern och moderbolag.

IFRS 15 Revenue from Contracts with Customers
IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder är en heltäckande standard för att bestämma hur stora intäkter som ska redovisas och när dessa intäkter ska redovisas. Den trädde i kraft 1 januari 2018 och ersatte IAS 18 Intäkter, IAS 11 Entreprenadavtal och IFRIC 13 Kundlojalitetsprogram. Standarden påverkar inte de finansiella rapporterna för koncern och moderbolag, då bolagets intäkter främst uppkommer vid direktförsäljning av varor.

Upplysningar om kommande standarder, ändringar och tolkningar

IFRS som ännu inte har trätt i kraft och/eller godkänts av EU har inte tillämpats i förtid av koncernen. Framtida ändringar av redovisningsprinciper som kan få effekt på Apotekets redovisning.

IFRS 16 Leases
IFRS 16 Leases ersätter från och med 2019 existerande IFRS relaterade till redovisning av leasingavtal, såsom IAS 17 Leasingavtal och IFRIC 4. Apoteket kommer att tillämpa IFRS 16 från och med den 1 januari 2019 och kommer att tillämpa den modifierade retroaktiva metoden. IFRS 16 påverkar främst leasetagare och den centrala effekten är att alla leasingavtal som idag redovisas som operationella leasingavtal, ska redovisas på ett sätt som liknar aktuell redovisning av finansiella leasingavtal. Det innebär att även för operationella leasingavtal behöver tillgång och skuld redovisas, med tillhörande redovisning av kostnader för avskrivningar och ränta – till skillnad mot idag då ingen redovisning sker av hyrd tillgång och relaterad skuld, och då leasingavgifterna periodiseras linjärt som leasingkostnad.

Apoteket har beräknat effekterna av standarden och dess konsekvenser på de finansiella rapporterna för koncernen.

Bedömningen är att koncernens balansräkning påverkas med en ökning av leasade tillgångar bestående av lokaler för apotek, huvudkontor och övrig verksamhet med cirka 870 miljoner kronor per 20190101. Samtidigt ökar koncernens skulder med Apotekets leasing-åtaganden för samma lokaler med motsvarande belopp. I koncernens resultaträkning blir hyreskostnaderna lägre samtidigt som kostnader för avskrivningar och räntor ökar. Enligt beräkningar bedöms resultateffekterna för 2019 baserat på befintliga kontrakt till följande: hyrorna minskar med 281 miljoner kronor, avskrivningarna ökar med 273 miljoner kronor och räntekostnaderna ökar med 11 miljoner kronor.

Det leder till en förändring i nyckeltal såsom exempelvis rörelsemarginal, räntabilitet på eget kapital och nettolåneskuld som redovisas i kvartal 1 2019. Se även not 6 Operationella leasingavgifter.

Koncernredovisning

Dotterbolag konsolideras om bestämmande inflytande föreligger. Kontroll (bestämmande inflytande) föreligger när investeraren:

- har inflytande över investeringsobjektet, vilket beskrivs som att ha rättigheter att styra verksamheten vilket på ett betydande sätt påverkar möjligheten till avkastning (beskrivs som relevanta verksamheten)
- exponeras för, eller har rätt till, rörlig avkastning från investeringsobjektet
- kan använda sitt inflytande för att påverka storleken på avkastningen.

Dotterbolag inkluderas i koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet överförs till koncernen. De exkluderas ur koncernredovisningen från och med den dag då det bestämmande inflytandet upphör.

Förvärvade dotterbolag och andra förvärvade rörelser redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvat dotterbolagets tillgångar och övertas dess skulder. Koncerninterna transaktioner och balansposter samt orealiserade vinster och förluster på transaktioner mellan koncernföretag elimineras.

Intressebolagsredovisning

Intressebolag är alla de företag där koncernen har ett betydande men inte bestämmande inflytande, vilket i regel gäller för aktieinnehav som omfattar mellan 20 procent och 50 procent av rösterna. Innehav i intressebolag redovisas enligt kapitalandelsmetoden och värderas inledningsvis till anskaffningsvärdet.

Not 2 forts.

Koncernens andel av resultat, som uppkommit i intresseföretaget efter förvärvet, redovisas i resultaträkningen. Ackumulerade förändringar efter förvärvet redovisas som ändring av innehavets redovisade värde.

Segmentrapportering

Apotekets verksamhet utgår i hög grad från gemensamma resurser såsom gemensam driftsorganisation och övriga funktioner. Av detta följer att Apotekets olika kundsegment inte är möjliga att segmentredovisa. Apoteket bedrivs därmed som ett rörelsesegment med intäkter, bruttovinst samt delar av rörelsekostnader från två marknader; konsumentmarknaden samt vård- och företagsmarknaden.

Omräkning av fordringar och skulder i utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan enligt de valutakurser som gäller på transaktionsdagen. Valutakursvinster och -förluster som uppkommer vid betalning av sådana transaktioner, och vid omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta till balansdagens kurs, redovisas i resultaträkningen i övriga externa kostnader.

Immateriella anläggningstillgångar

Aktiverade utvecklingsutgifter

Utgifter för utveckling aktiveras i den mån dessa bedöms komma att ge framtida ekonomiska fördelar. De viktigaste kriterierna för aktivering är att utvecklingsarbetets slutprodukt har en påvisbar framtida intjäning och kassaflöde och att det finns tekniska och finansiella förutsättningar att fullfölja utvecklingsarbetet när det startas.

I balansräkningen redovisade aktiverade utvecklingsutgifter är upptagna till anskaffningsvärde minus ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Det redovisade värdet inkluderar direkta utgifter för förvärvade tjänster och material samt indirekta utgifter som kan hänföras till tillgången på ett rimligt och konsekvent sätt. Övriga utgifter för utveckling där påvisbar framtida intjäning bedöms som låg redovisas i resultaträkningen som kostnad när de uppkommer.

Övriga immateriella anläggningstillgångar och hyreskontrakt

Övriga immateriella tillgångar består huvudsakligen av utgifter för anskaffande av hyresrätter, lokalinredning som omklassificerats till immateriella tillgångar samt goodwill.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i balansräkningen endast då de ökar de framtida

ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs. Alla andra utgifter kostnadsförs när de uppkommer.

Avskrivningsprinciper

Avskrivningar redovisas i resultaträkningen linjärt över immateriella tillgångars beräknade nyttjandeperioder. Nyttjandeperioden beräknas till fem år.

Materiella anläggningstillgångar

Byggnader redovisas till anskaffningsvärde, minskat med avskrivningar enligt plan som gjorts därefter. Mark redovisas till anskaffningsvärdet. Övriga materiella anläggningstillgångar tas upp till anskaffningsvärde med avdrag för avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången.

Tillkommande utgifter

Tillkommande utgifter läggs till tillgångens redovisade värde, endast då det är sannolikt att de framtida ekonomiska förmåner som är förknippade med tillgången, kommer att komma koncernen tillgodo och tillgångens anskaffningsvärde kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Löpande reparationer och underhåll redovisas som kostnader i resultaträkningen under den period de uppkommer.

Avskrivningsprinciper

Inga avskrivningar görs på mark. Avskrivningar på andra tillgångar fördelas på deras anskaffningsvärde ner till det beräknade restvärdet. Avskrivningar görs linjärt enligt plan över den beräknade nyttjandeperioden:

Byggnader	20–40 år
Lokalinredning i annans fastighet	7 år
Maskiner	5 år
Fast lokalinredning	5 år
Fordon	5 år
Inventarier och installationer	3–5 år

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar, exklusive varulager och uppskjutna skattefordringar, testas vid varje rapportperiods slut för att fastställa eventuella nedskrivningsbehov. Redovisat värde testas också när indikation om en värdenedgång har identifierats. För att fastställa eventuella nedskrivningsbehov tillämpas IAS 36 Nedskrivningar. En tillgång skrivs ned om redovisat värde överstiger

dess återvinningsvärde, där återvinningsvärdet definieras som det högsta av en tillgångs nettoförsäljningsvärde och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden som tillgången bedöms generera med en räntesats som återspeglar aktuella marknadsmässiga bedömningar av pengars tidsvärde och de kassagenererande enheternas specifika risker. Denna räntesats bedöms motsvara Apotekets vägda kapitalkostnad. En separat tillgång hänförs till den minsta kassagenererande enhet där oberoende kassaflöden kan fastställas. Nedskrivningar belastar resultatet.

Leasingavtal

Leasing av anläggningstillgångar, där koncernen i allt väsentligt innehar de ekonomiska risker och fördelar som förknippas med ägandet, klassificeras som finansiell leasing. Apoteket har ingen leasing som klassificeras som finansiell leasing.

Operationella leasingavgifter kostnadsförs linjärt över leasingperioden. Apotekets operationella leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek.

Finansiella instrument

Finansiella instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång, finansiell skuld eller ett eget kapitalinstrument i ett annat företag. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan likvida medel, kortfristig placering, kundfordringar och lånefordringar. Bland skulder återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument och låneskulder. Likvida medel utgörs av kassa och bank samt kortfristiga placeringar med löptid kortare än 90 dagar.

Redovisning av finansiella tillgångar och skulder

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader för alla finansiella instrument förutom avseende de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen. Redovisning sker därefter beroende av hur de har klassificerats.

En finansiell tillgång eller skuld tas upp i balansräkningen när bolaget blir part till instrumentets avtalsmässiga villkor. Kundfordringar tas upp i balansräkningen när faktura har skickats. Skuld tas upp när motpart har presterat och avtalsenlig skyldighet föreligger att betala, även om faktura inte har mottagits.

En finansiell tillgång tas bort från balansräkningen när rättigheterna i avtalet förfaller eller bolagets kontroll upphör. Detsamma gäller för del av finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från

Not 2 forts.

balansräkningen när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av skuld.

Verkligt värde på onoterade finansiella tillgångar fastställs genom etablerade värderingstekniker. Vid varje rapporteringstillfälle utvärderar företaget om det finns objektiva indikationer på att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning.

Klassificering och värdering

Finansiella instrument redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader, förutom för derivatinstrument för vilka transaktionskostnader omedelbart kostnadsförs. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningstillfället bland annat utifrån vilket syfte instrumentet förvärvades.

Alla finansiella tillgångar och skulder klassificeras i följande kategorier:

- **Lånefordringar och kundfordringar**

Apotekets likvida medel, kundfordringar, övriga fordringar och lånefordringar ingår i denna kategori.

- **Finansiella tillgångar som kan säljas**

Denna kategori består av finansiella tillgångar som inte klassificeras i någon annan kategori såsom aktier och andelar i både börsnoterade och icke börsnoterade bolag samt kortfristiga placeringar.

- **Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffningsvärde**

Innefattar finansiella skulder som inte innehas för handel. Apotekets leverantörsskulder samt skulder till kreditinstitut ingår i denna kategori.

Redovisning av finansiella instrument

Likvida medel

Likvida medel ingår kassa, banktillgodohavanden och övriga kortfristiga placeringar med förfallodag inom tre månader från anskaffningstidpunkten.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar med fastställda eller fastställbara betalningar som inte är noterade på en aktiv marknad. Utmärkande är att de uppstår när koncernen tillhandahåller pengar, varor eller tjänster direkt till en kund, utan avsikt att handla med uppkommen fordran. De ingår i omsättningstillgångar, med undantag för poster med förfallodag mer än tolv månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar.

Kundfordringar redovisas inledningsvis till verkligt värde och

därefter till upplupet anskaffningsvärde minskat med eventuell reservering för värdeminskning. En reservering för värdeminskning av kundfordringar görs när det bedöms att koncernen inte kommer att kunna erhålla alla belopp som är förfallna enligt fordringarnas ursprungliga villkor. Kundfordringar är värderade med beaktande av kreditförluster.

Finansiella skulder

Finansiella skulder redovisas initialt till erhållet belopp efter avdrag för transaktionskostnader. Efter anskaffningstidpunkten värderas skulderna till upplupet anskaffningsvärde enligt effektivräntemetoden.

Varulager

Varulagret redovisas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet fastställs med användning av viktat anskaffningsvärde (WAC) för butikerna. För övriga enheter används först-in-först-ut (FIFO). Inkurans i varulager bedöms och beräknas utifrån parametrar såsom återstående tid lager med hänsyn till aktuell lagernivå, senaste tidens uttag samt lageromsättningshastighet.

Intäktsredovisning

Intäkter innefattar det verkliga värdet av sålda varor och tjänster exklusive mervärdesskatt och rabatter samt efter eliminering av koncernintern försäljning.

Försäljning av varor intäktsredovisas när ett koncernföretag säljer en produkt till en kund. Försäljning i detaljhandel betalas vanligen kontant eller med kreditkort. Redovisad intäkt är försäljningens bruttobelopp exklusive moms.

Aviseringsavgifter, påminnelse- och lagstadgade avgifter som är hänförliga till Apotekets delbetalningssystem intäktsbokförs när de inbetalts. Samma princip gäller för återvunna kundförluster som är hänförliga till delbetalningssystemet, se not 21.

Aktuell skatt

Redovisad aktuell skatt innefattar skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år och justeringar avseende tidigare års aktuella skatt. Värdering av samtliga skatteskulder/-fordringar sker till nominella belopp och görs enligt de skatteregler och skattesatser som är beslutade eller som är aviserade och med stor säkerhet kommer att fastställas.

För poster som redovisas i resultaträkningen, redovisas även därmed sammanhängande skatteeffekter i resultaträkningen.

Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt redovisas i sin helhet, enligt balansräkningsmetoden, på alla temporära skillnader som uppkommer mellan det skattemässiga värdet på tillgångar och skulder och för outnyttjade underskottsavdrag och dessas redovisade värden i koncernredovisningen.

Uppskjutna skattefordringar redovisas i den omfattning det är troligt att framtida skattemässiga överskott kommer att finnas tillgängliga, mot vilka de temporära skillnaderna kan utnyttjas.

I juni 2018 fattades beslut om att bolagsskattesatsen ska sänkas i två steg, från nuvarande 22,0 procent till 21,4 procent för företag med räkenskapsår som börjar 1 januari 2019 eller senare och till 20,6 procent för räkenskapsår som börjar 1 januari 2021 eller senare. Som en konsekvens av detta har uppskjuten skatt omvärderats i koncern och moderbolag med följande påverkan:

	Koncern	Moderbolag
Anläggningstillgångar	0,3	0,3
Nettopensionstillgång	39,4	–
Summa omvärderingseffekt	39,7	0,3

Kassaflöden

Kassaflödesanalys redovisas enligt den indirekta metoden. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar.

IAS 7 Rapport över kassaflöden

IAS 7 Rapport över kassaflöden tillämpas av Apoteket. Upplysningar läggs till där årets förändring i skulder hänförliga till finansieringsverksamheten stäms av med specifikation av bl.a. nyupplåning, amortering, förändringar kopplade till avyttring/förvärv av dotterbolag, valutakurseffekter.

Ersättningar till anställda

Pensioner

Koncernen har både förmånsbestämda och avgiftsbestämda pensionsplaner. Apotekets pensionsplaner finansieras via Apotekets Pensionsstiftelse och via betalningar av premier till försäkringsbolag eller administrationsbolag.

En förmånsbestämd pensionsplan är en pensionsplan som anger ett belopp för den pensionsförmån en anställd erhåller efter pensionering, vanligen baserat på en eller flera faktorer såsom ålder, tjänstgöringstid och pensionsgrundande lön.

Not 2 forts.

För de förmånsbestämda pensionsplanerna, dvs. ITP2 och Apotekets pensionsplan, är den skuld eller fordran som redovisas i balansräkningen skillnaden mellan den förmånsbestämda förpliktelsen på balansdagen och verkligt värde på förvaltningstillgångarna. Den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen beräknas årligen av oberoende aktuarier (PRI Pensionsgaranti) med tillämpning av den så kallade Projected Unit Credit Method. Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med utgångspunkt från diskonteringsräntan för svenska bostadsobligationer, som är utfärdade i samma valuta och med löptider jämförbara med den aktuella pensionskuldens.

Räntenettet avseende pensionsåtagandet och förvaltningstillgångarna redovisas inom finansnettot. Intjänandet redovisas inom rörelseresultatet. I övrigt totalresultat redovisas omvärderingskomponenten, bestående av aktuariella vinster och förluster på pensionsåtagandet tillsammans med skillnaden mellan verklig och beräknad avkastning på förvaltningstillgångar.

En avgiftsbestämd pensionsplan är en pensionsplan enligt vilken koncernen betalar fasta avgifter till en separat juridisk enhet. Apotekets avgiftsbestämda pensionsplaner utgörs huvudsakligen av ITP1 och ITPK. Koncernen har inte några rättsliga eller informella förpliktelser att betala ytterligare avgifter, om den juridiska enheten inte har tillräckliga tillgångar för att betala alla ersättningar till anställda, som hänger samman med de anställdas tjänstgöring under innevarande eller tidigare perioder. För de avgiftsbestämda delarna av pensionsplanerna betalar koncernen avgifter till försäkringsbolag eller försäkringsförening. Koncernen har inga ytterligare betalningsförpliktelser när avgifterna väl är betalda. Avgifterna redovisas som personalkostnader när de förfaller till betalning.

En del av koncernens förmånsbestämda pensionsplan finansieras via Alecta. Den del Apoteket betalar till Alecta utgörs av familjepension (ITP2), sjukpension och premiebefrielse (ITP2 och ITP1). Enligt ett uttalande från Rådet för finansiell rapportering, UFR 10, är detta en förmånsbestämd plan som omfattar flera arbetsgivare. För merparten av de intjänade pensionsförmånerna saknas hos Alecta information om fördelning av intjänandet mellan arbetsgivare. Hela intjänandet är istället registrerat på den sista arbetsgivaren. Alecta saknar därför möjlighet att göra en exakt fördelning av tillgångar och avsättningar till respektive arbetsgivare. För räkenskapsår för vilket bolaget inte haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa denna plan som en förmånsbestämd plan, ska en pensionsplan enligt ITP som tryggas genom en försäkring i Alecta redovisas som en avgiftsbestämd plan.

Ersättningar vid uppsägning

Ersättningar vid uppsägning utgår när en anställds anställning sagts upp före normal pensionstidpunkt eller då en anställd accepterar frivillig avgång från anställning i utbyte mot sådana ersättningar. Koncernen redovisar avgångsvederlag, när den bevisligen är förpliktad endera att säga upp anställda enligt en detaljerad formell plan utan möjlighet till återkallande, eller att lämna ersättningar vid uppsägning som resultat av ett erbjudande som gjorts för att uppmuntra till frivillig avgång från anställning.

Avsättningar

Avsättningar redovisas när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse till följd av tidigare händelser, när det är mer sannolikt att ett utflöde av resurser krävs för att reglera åtagandet än att så inte sker och när beloppet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt, se not 20.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse är en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser. En eventualförpliktelse kan även utgöras av en befintlig förpliktelse som inte redovisas som skuld eller avsättning eftersom det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas alternativt att förpliktelsens storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet. Eventualförpliktelser är i förekommande fall värderade till diskonterat värde.

NOT 3 VIKTIGA UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR FÖR REDOVISNINGSÄNDAMÅL

Att upprätta de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. Uppskattningar och antaganden ses över regelbundet.

De bedömningar företagsledningen gjort vid tillämpningen av IFRS som har en betydande inverkan på de finansiella rapporterna avser främst följande områden: finansiella anläggningstillgångar och genomgång av aktuariella antaganden för pensionsberäkning enligt IAS 19R som görs årligen. För ytterligare information om pensionsberäkning enligt IAS 19R, se not 15.

NOT 4 MODERBOLAGETS REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolaget följer koncernens redovisningsprinciper med de undantag och tillägg som stipuleras av Rådet för finansiell rapportering, rekommendation RFR 2 "Redovisning för juridiska personer".

Dotterbolag och intressebolag

Andelar i dotterbolag och intressebolag redovisas i moderbolaget enligt anskaffningsvärdemetoden.

Leasade tillgångar

I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal enligt reglerna för operationell leasing.

Materiella anläggningstillgångar

Materiella anläggningstillgångar i moderbolaget redovisas till anskaffningsvärde, efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och eventuella nedskrivningar, på samma sätt som för koncernen, men med tillägg för eventuella uppskrivningar.

Pensioner

I moderbolaget beräknas de förmånsbestämda pensionsplanerna enligt de bestämmelser som framgår i Tryggandelagen och Finansinspektionens föreskrift (FFFS 2007:24) vilka skiljer sig från IAS 19R (koncern).

De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19R, är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå, utan antagande om framtida löneökningar och att företag vars kapital i pensionsstiftelse överstiger kapitalvärdet av pensionsåtagandena inte redovisar detta överskott i balansräkningen.

NOT 5 INTÄKTERNAS FÖRDELNING

I nettoomsättningen ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Varuförsäljning	19 738	19 457	19 738	19 457
Tjänsteförsäljning	315	383	315	383
Fakturerade kostnader	13	3	13	3
Aviavgifter, lagstadgade avgifter	16	27	16	27
Övriga intäkter	1	1	1	1
Summa	20 083	19 871	20 083	19 871

I övriga rörelseintäkter ingår intäkter från:

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Återvunna kundförluster	6	1	6	1
Vinst vid avyttring inventarier	1	4	1	4
Erhållna statliga bidrag	2	2	2	2
Övriga intäkter	1	1	1	1
Summa	10	8	10	8

NOT 6 OPERATIONELLA LEASINGAVGIFTER

Framtida minimileasingavgifter, som hänför sig till icke uppsägningsbara operationella leasingavtal, fördelas enligt följande:

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Inom 1 år	288	260	288	260
Mellan 1 och 5 år	576	608	576	608
Efter mer än 5 år	41	76	41	76
Summa	905	944	905	944

Leasingkostnader avseende operationella leasingavtal under året uppgår i koncernen till 276 (269) miljoner kronor och i moderbolaget till 279 (272) miljoner kronor.

Apotekets leasingavgifter avser i huvudsak lokalhyra för apotek och huvudkontor. De flesta hyresavtal förfaller inom fem år, men det finns inget som indikerar att dessa avtal inte kommer att omförhandlas.

NOT 7 ARVODE TILL REVISORER OCH REVISIONSFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
KPMG AB				
Revisionsuppdrag	1,3	1,4	1,3	1,4
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	0,5	0,6	0,5	0,6
Skatterådgivning	–	–	–	–
Andra uppdrag	0	0	0	0
Summa	1,8	2,0	1,8	2,0

Med revisionsuppdrag avses lagstadgad revision av års- och koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning samt revision och annan granskning utförd i enlighet med överenskommelse eller avtal. Detta inkluderar övriga arbetsuppgifter som det ankommer på bolagets revisor att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föränsas vid sådan granskning eller genomförandet av sådana övriga arbetsuppgifter.

NOT 8 LÖNER, ERSÄTTNINGAR OCH MEDELANTAL ANSTÄLLDA

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Löner och ersättningar	1 381	1 378	1 381	1 378
Sociala kostnader	604	592	436	434
(varav pensionskostnader) ¹	(172)	(160)	(4)	(2)
Summa	1 985	1 970	1 817	1 812

¹ Av koncernens pensionskostnader, beräknade enligt IAS 19 avser 6,3 (6,3) miljoner kronor gruppen vd, tidigare vd:ar och övriga ledande befattningshavare. Koncernens utestående pensionsförpliktelser till dessa uppgår till 59,7 (65,8) miljoner kronor. Förmånsbestämda pensionsförpliktelser för denna grupp tryggas i Apotekets Pensionsstiftelse.

Moderbolagets utestående pensionsförpliktelser för gruppen vd, tidigare vd:ar och övriga ledande befattningshavare, beräknade enligt tryggandelagen, har minskat till 51,8 (55,7) miljoner kronor. Pensionskostnaden för nämnda grupp (exklusive tidigare vd:ar) uppgick till 5,4 (5,4) miljoner kronor. Pensionskostnaden definieras som inbetalda pensionspremier, förändring i pensionsreserv och utbetalda pensioner.

Pensionskostnaden i moderbolaget påverkas positivt av gottgörelse om 479 (459) miljoner kronor från Apotekets Pensionsstiftelse. Gottgörelsen för 2018 är fastställd, men inte utbetald under 2018. För ytterligare upplysningar om pensioner, se not 15 och not 30.

Pensionskostnaden i koncernen och moderbolag är exklusive räntekostnad, avkastning och del av särskild löneskatt.

Incitamentsprogram

Ett resultatbaserat program för medarbetare och första linjens chefer med direkt eller indirekt kundkontakt kan ge en premie på 6 000 kronor per år till medarbetare och ytterligare 6 000 kronor per år till första linjens chefer. Premiemålet är utformat som ett ekonomiskt förbättringsmål. Medarbetare som är anställda på centrala enheter omfattas inte av programmet.

Löner och andra ersättningar fördelade mellan ledande befattningshavare och övriga anställda

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Vd och övriga ledande befattningshavare ¹	20	19	20	19
Styrelse ²	1	1	1	1
Övriga anställda	1 360	1 358	1 360	1 358
Summa	1 381	1 378	1 381	1 378

¹ I koncernen utgörs gruppen styrelse, vd och övriga ledande befattningshavare av 15 (16) personer. I moderbolaget utgörs motsvarande grupp av 15 (16) personer. Apoteket definierar övriga ledande befattningshavare som företagsledningen.

² Se Bolagsstyrningsrapport sid 35.

Not 8 forts.

Medelantal anställda

	2018		2017	
	Medelantal anställda	varav män, %	Medelantal anställda	varav män, %
<i>Moderbolag och koncern</i>				
Sverige	3 023	16,4	3 113	16,5
Summa koncern	3 023	16,4	3 113	16,5

Styrelseledamöter och ledande befattningshavare

	2018		2017	
	Antal	varav män, %	Antal	varav män, %
<i>Koncern</i>				
Styrelseledamöter	8	37,5	8	38,0
Vd och andra ledande befattningshavare	7	57,1	8	62,5
<i>Moderbolag</i>				
Styrelseledamöter	8	37,5	8	38,0
Vd och andra ledande befattningshavare	7	57,1	8	62,5

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare 2018

	Medlem i företagsledning sedan	Lön, tkr	Övriga förmåner, tkr ¹	Totalt, tkr	Pensions-ålder	Pensionskostnad, (arbetstagare/ tkr ²)	Upp-sägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångs-vederlag
Ann Carlsson, vd ^{3,4}	2010	5 222	48	5 270	65	1 574	6 mån/ 6 mån	18 mån
Anna Rogmark, chefsjurist, HR- och hållbarhetsdirektör ⁴	2010	2 098	63	2 161	65	735	6 mån/ 6 mån	18 mån
Eric Lundberg, direktör Marknad ⁷	2017	1 223	34	1 257	65	371	6 mån/ 6 mån	6 mån
Eva Hemb, CFO	2017	2 424	58	2 482	65	728	6 mån/ 6 mån	12 mån
Joachim Nielsen, direktör Apoteksnät	2016	1 622	37	1 658	65	448	6 mån/ 6 mån	6 mån
Kenneth Hagsten, direktör HR ⁵	2013	1 194	28	1 222	65	126	6 mån/ 6 mån	6 mån
Lars Skutholm, vice vd och direktör Försäljning & Drift	2011	2 411	66	2 477	65	751	6 mån/ 6 mån	12 mån
Olle Carls, direktör It & Logistik	2012	2 219	41	2 261	65	682	6 mån/ 6 mån	12 mån
Mikael Lenneryd, marknadsdirektör ⁶	2018	1 309	–	1 309	65	25	6 mån/ 6 mån	6 mån
Summa		19 722	375	20 097		5 440		

- 1) Övriga förmåner utgörs huvudsakligen av förmånsvärde för tjänstebil.
- 2) Pensionskostnaden avseende förmånsbestämd pension beräknas enligt tryggandelagen. Pensionskostnaden består av intjänad pension under året, ränta på tidigare avsättningar samt pensionspremier.
- 3) Vd Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen.

- 4) Anställningsavtal ingångna före ikraftträdandet av riktlinjer för statliga bolag (2016-12-22) som anger maximalt avgångsvederlag på 12 månader.
- 5) Medlem i företagsledningen t.o.m. den 4 april 2018.
- 6) Marknadsdirektör fr.o.m. 10 december 2018.
- 7) Medlem i företagsledningen t.o.m. den 31 augusti 2018.

Ersättning och förmåner

Ersättning och förmåner till verkställande direktör och ledande befattningshavare utgörs av kontant utbetald lön, övriga förmåner, övrig ersättning samt pensionsåtaganden. Samtliga belopp är angivna exklusive sociala avgifter respektive löneskatt. Verkställande direktör och ledande befattningshavare har sex månaders ömsesidig uppsägningstid. Vid uppsägning från arbetsgivarens sida utgår även i vissa fall ett avgångsvederlag. För verkställande direktör motsvarar detta 18 månadslöner, för övriga ledande befattningshavare är avgångsvederlaget reglerat till att motsvara mellan 6 och 18 månadslöner. Avräkning sker mot eventuell annan framtida ersättning.

Not 8 forts.

Pensionsvillkor

Verkställande direktören Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen med pensionsålder 65 år. För en ledande befattningshavare gäller att de har förmånsbestämd pension enligt ITP2 med pensionsålder från och med 65 år. Övriga ledande befattningshavare har premiebestämda pensionsvillkor.

Beslutsordning

Ersättning och förmåner till verkställande direktör har beslutats av styrelsen. Ersättning och förmåner till andra ledande befattningshavare har beslutats av styrelsen efter beredning av ersättningsutskottet.

Ersättningar och förmåner till ledande befattningshavare 2017

	Medlem i företagsledning sedan	Lön, tkr	Övriga förmåner, tkr ¹	Totalt, tkr	Pensions-ålder	Pensionskostnad, tkr ²	Upp-sägningstid (arbetstagare/bolag)	Avgångsvederlag
Ann Carlsson, vd ^{3,4}	2010	4 921	67	4 988	65	1 479	6 mån/ 6 mån	18 mån
Anna Rogmark, chefsjurist och direktör Hållbarhet & Juridik ⁴	2010	1 787	66	1 853	65	619	6 mån/ 6 mån	18 mån
Calvin Anderson, försäljningschef ⁵	2016	243	8	251	65	52	3 mån/ 3 mån	
Carl Tersmeden, tf CFO ⁶	2016	472	–	472	65	44	3 mån/ 6 mån	
Eric Lundberg, direktör Marknad ⁷	2017	1 315	–	1 315	65	350	6 mån/ 6 mån	6 mån
Eva Hemb, CFO ⁸	2017	1 667	39	1 706	65	435	6 mån/ 6 mån	12 mån
Joachim Nielsen, direktör Apoteksnet	2016	1 586	37	1 623	65	432	6 mån/ 6 mån	6 mån
Kenneth Hagsten, direktör HR	2013	1 745	67	1 812	65	499	6 mån/ 6 mån	6 mån
Lars Skutholm, vice vd och direktör Försäljning & Drift	2011	2 291	66	2 357	65	712	6 mån/ 6 mån	12 mån
Olle Carls, direktör It & Logistik	2012	2 087	52	2 139	65	642	6 mån/ 6 mån	12 mån
Wictoria Glans, försäljningschef ⁵	2016	231	9	240	65	56	3 mån/ 3 mån	
Summa		18 345	411	18 756		5 320		

1) Övriga förmåner utgörs huvudsakligen av förmånsvärde för tjänstebil.

2) Pensionskostnaden avseende förmånsbestämd pension beräknas enligt tryggandelagen. Pensionskostnaden består av intjänad pension under året, ränta på tidigare avsättningar samt pensionspremier.

3) Vd Ann Carlsson har premiebestämd pension med 30 procent av grundlönen.

4) Anställningsavtal ingångna före ikraftträdandet av riktlinjer för statliga bolag (2016-12-22) som anger maximalt avgångsvederlag på 12 månader.

5) Adjungerad medlem i företagsledningen t.o.m. den 28 februari 2017.

6) Medlem i företagsledningen t.o.m. den 30 april 2017.

7) Medlem i företagsledningen fr.o.m. den 1 mars 2017.

8) CFO fr.o.m. den 19 april 2017.

NOT 9 INKOMSTSKATT

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Aktuell skatt för året	-121	-137	-120	-137
Aktuell skatt avseende tidigare år	-10	0	-10	0
Uppskjuten skatt	-5	-28	0	-7
Summa	-136	-165	-130	-144
Uppskjuten skatt som redovisas i övrigt totalresultat hänförligt till pensioner	178	-79	-	-

Skatten på koncernens och moderbolagets resultat före skatt skiljer sig från det teoretiska belopp som skulle framkommit vid vägd genomsnittlig skattesats gällande för resultaten i koncernen och moderbolaget enligt följande tabell:

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Resultat före skatt	593	731	556	647
Skatt enligt gällande skattesats	-130	-161	-122	-142
Skatteeffekt övriga ej skattepliktiga intäkter	14	17	14	17
Justering av skatt hänförlig till tidigare period	--10	0	-10	0
Skatteeffekt ej avdragsgilla kostnader	-11	-21	-11	-19
Övriga skatteeffekter	1	0	-1	0
Summa	-136	-165	-130	-144

Skattesatsen för 2018 års inkomstskatt är 22,0 (22,0) procent. Uppskjuten skatt har beaktats med 21,4 procent avseende åren 2019 och 2020 samt 20,6 procent för efterföljande år. Föregående år beaktades uppskjuten skatt med 22,0 procent.

NOT 10 UPPSKJUTEN SKATT

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
<i>Uppskjuten skattekostnad/intäkt avseende:</i>				
anläggningstillgångar	0	-7	0	-7
bokslutsdispositioner	-23	-41	-	-
pensionsfordran	195	-60	-	-
Uppskjuten skatt i totalresultatet	172	-108	0	-7
<i>Uppskjutna skatteskulder avseende:</i>				
pensionsfordran	-580	-776	-	-
anläggningstillgångar	-14	-14	-14	-14
bokslutsdispositioner	-262	-239	-	-
Summa uppskjutna skatteskulder	-857	-1 029	-14	-14
Nettoskuld	-857	-1 029	-14	-14

NOT 11 RESULTAT PER AKTIE

	Koncern	
	2018	2017
Årets resultat, mnkr	457	566
Antal aktier	175 000	175 000
Resultat per aktie, kr	2 611	3 234

NOT 12 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Immateriella anläggningstillgångar kategoriseras i tre grupper: utvecklingsarbeten, hyreskontrakt och övriga immateriella tillgångar. I kategorin utvecklingsarbeten redovisas balanserade utvecklingsutgifter. Per den 31 december 2018 ingår aktiverade utgifter för e-handelsplattform, dosverksamheten, företagsgemensamt ordersystem samt programlicenser.

Årets investeringar i utvecklingsarbeten uppgick till 16 miljoner kronor och utgjordes av en ny portallösning för avtalskunder samt centrallagerlösning.

I kategorin Hyreskontrakt redovisas aktiverade utgifter för anskaffade hyreskontrakt och avser lokaler belägna i strategiska lägen. I kategorin Övriga immateriella tillgångar återfinns goodwillpost från förvärvat dotterbolag. Goodwillposten har skrivits ned under 2016.

Fastställande av eventuella nedskrivningsbehov av immateriella tillgångar har gjorts enligt IAS 36 varvid beräknat återvinningsvärde har jämförts med bokfört värde för respektive immateriell tillgång. Vid värdering av immateriella tillgångar har Apoteket bedömt att inget nedskrivningsbehov föreligger.

Koncern	Utvecklingsarbeten		Hyreskontrakt		Övriga immateriella tillgångar		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	239	225	39	38	22	22	300	285
Investeringar	16	15	4	1	-	-	20	16
Avyttringar/utrangeringar	-37	-1	-4	-	-	-	-41	-1
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	218	239	39	39	22	22	279	300
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-70	-47	-29	-28	-19	-19	-118	-94
Årets avskrivningar enligt plan	-20	-24	-3	-1	-	-	-23	-25
Avyttringar/utrangeringar	37	1	4	-	-	-	41	1
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-53	-70	-28	-29	-19	-19	-100	-118
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-126	-126	-	-	-3	-3	-129	-129
Årets nedskrivning	-10	-	-	-	-	-	-10	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-136	-126	-	-	-3	-3	-139	-129
Planenligt restvärde vid årets slut	29	43	11	10	0	0	40	53

Not 12 forts.

	Utvecklings- arbeten		Hyres- kontrakt		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Moderbolag						
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	258	244	39	38	297	282
Investeringar	16	15	4	1	20	16
Avyttringar/utrangeringar	-37	-1	-4	-	-41	-1
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	237	258	39	39	276	297
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-94	-71	-29	-28	-123	-99
Årets avskrivningar enligt plan	-20	-24	-3	-1	-23	-25
Avyttringar/utrangeringar	37	1	4	-	41	1
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-77	-94	-28	-29	-105	-123
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-121	-121	-	-	-121	-121
Årets nedskrivning	-10	-	-	-	-10	-
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	-131	-121	-	-	-131	-121
Planenligt restvärde vid årets slut	29	43	11	10	40	53

NOT 13 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Koncern	Byggnader, mark, markanläggning		Inventarier		Totalt	
	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	46	46	1 436	1 313	1 482	1 359
Nyanskaffningar	-	-	144	156	144	156
Avyttringar/utrangeringar	-	-	-220	-33	-220	-33
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	46	46	1 360	1 436	1 406	1 482
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	-22	-21	-905	-841	-927	-862
Avyttringar/utrangeringar	-	-	220	32	220	32
Årets avskrivningar enligt plan	-2	-1	-97	-96	-99	-97
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	-24	-22	-782	-905	-806	-927
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	-10	-	-134	-132	-144	-132
Återläggning nedskrivning	10	-	-	-	10	-
Årets nedskrivning	-	-10	-3	-2	-3	-12
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	0	-10	-137	-134	-137	-144
Planenligt restvärde vid årets slut	22	14	441	397	463	411
Bokfört värde, byggnader	21	12				
Bokfört värde, mark, markanläggningar	1	2				
Taxeringsvärde, byggnader	15	14				
Taxeringsvärde, mark	2	2				

Not 13 forts.

	Inventarier	
	2018	2017
Moderbolag		
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	1 436	1 313
Nyanskaffningar	144	156
Ackumulerade anskaffningsvärden övertagna från koncernföretag	–	–
Avyttringar/utrangeringar	–220	–33
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	1 360	1 436
Ackumulerade avskrivningar vid årets början	–919	–855
Ackumulerade avskrivningar övertagna från koncernföretag		
Avyttringar/utrangeringar	220	31
Årets avskrivningar enligt plan	–98	–95
Ackumulerade avskrivningar vid årets slut	–797	–919
Ackumulerade nedskrivningar vid årets början	–120	–118
Årets nedskrivning	–3	–2
Ackumulerade nedskrivningar vid årets slut	–123	–120
Planenligt restvärde vid årets slut	440	397

NOT 14 ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Vid årets början	8	8	9	9
Andel av vinst/förlust ¹	0	0	–	–
Vid årets slut	8	8	9	9

1) Andel av förlust anges efter skatt.

Koncernens andelar i intresseföretag

2018	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	7	2	0	0
Summa	7	2	0	0

2017	Tillgångar	Skulder	Intäkter	Resultat
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	7	2	0	0
Summa	7	2	0	0

Specifikation av andelar i intresseföretag

2018	Andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			Koncern	Moderbolag
Kårhuset Pharmen AB 556043-3277, Uppsala	27 000	45	8	9

NOT 15 PENSIONSTILLGÅNGAR I KONCERNEN

Pensionsförmåner	2018	2017
Pensionsförpliktelse IB	8 446	8 526
Förmåner intjänade under perioden	65	67
Avgångspensioner	5	1
Räntekostnad	199	168
Utbetalda pensioner	-414	-400
Aktuariell vinst/förlust på pensionsförpliktelse	245	84
Pensionsförpliktelse UB	8 546	8 446
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde IB	11 283	11 145
Beräknad ränteintäkt på förvaltningstillgångar	271	223
Gottgörelse	-479	-459
Aktuariell vinst/förlust på förvaltningstillgångar	-261	374
Förvaltningstillgångarnas verkliga värde UB	10 814	11 283
<i>Förändringar i nettotillgång eller (nettoskuld)</i>		
Pensionstillgång vid årets ingång	2 838	2 619
Pensionskostnad	1	-13
Utbetalda pensioner	414	400
Gottgörelse	-479	-459
Aktuariell vinst/förlust	-507	291
Pensionstillgång vid årets slut exklusive särskild löneskatt	2 267	2 838
Särskild löneskatt	550	688
Pensionstillgång redovisad i balansräkningen	2 817	3 526
<i>Fördelning av förvaltningstillgångar</i>		
Aktier och liknande finansiella instrument	2 268	2 563
Räntebärande värdepapper m m	4 632	6 413
Övrigt	3 914	2 307
Summa förvaltningstillgångar	10 814	11 283

	2018	2017
<i>Poster i resultaträkningen</i>		
Räntekostnad	-199	-168
Beräknad ränteintäkt på förvaltningstillgångar	271	223
Särskild löneskatt	17	13
Finansnetto pensioner	89	68
<i>Förmåner intjänade under perioden</i>		
Förmåner intjänade under perioden	-65	-67
Avgångspensioner	-5	-1
Övriga pensionsförsäkringar	-65	-59
Särskild löneskatt	-33	-30
Summa totala pensionskostnader (inkluderad i personalkostnader)	-168	-157
<i>Poster i övrigt totalresultat</i>		
Poster som inte kan omföras till periodens totalresultat		
Aktuariell vinst/förlust på pensionsförpliktelse		
- varav erfarenhetsbaserade justeringar	-302	356
- varav effekter av förändrade demografiska antaganden	-	-
- varav effekter av förändrade finansiella antaganden	-205	-65
Avkastning på förvaltningstillgångar exklusive belopp som ingår i ränteintäkter	-	-
Delsumma övrigt totalresultat	-507	291
Särskild löneskatt	-123	70
Uppskjuten skatt	178	-79
Summa övrigt totalresultat	-452	282
<i>Fördelning per plan avseende förmånsbestämda pensionsförpliktelser</i>		
Apoteksplanen	4 433	4 552
ITP2-planen	4 113	3 894
Summa pensionsförpliktelser	8 546	8 446

Not 15 forts.

Pensionsutfästelser fördelat på aktiva, fribrev och pensionärer	2018-12-31 antal	2018-12-31 mdkr	2017-12-31 antal	2017-12-31 mdkr
Aktiva	1 968	1	2 186	1
Fribrevshavare	15 630	2	15 267	2
Pensionärer	12 086	6	11 717	5
Totala utfästelser som ingår i förpliktelsen	29 684	9	29 170	8

Den faktiska avkastningen på förvaltningstillgångarna uppgick till 9 (597) miljoner kronor. Faktisk avkastning redovisas inklusive driftskostnad.

De viktigaste aktuariella antagandena som användes var följande:	2018	2017
Diskonteringsränta, % ¹	2,20	2,40
Framtida löneökningar, %	2,00	2,50
Inflation, %	1,90	1,90
Personalomsättning, %	10,00	9,00
Återstående livslängd ITP2 i egen regi, kvinnor	24	24
Återstående livslängd Apotekets pensionsplan, kvinnor	24	24
Återstående livslängd ITP2 i egen regi, män	22	22
Återstående livslängd Apotekets pensionsplan, män	22	22

1) För känslighetsanalys gällande diskonteringsränta, se sidan 27.

- Nuvärdet av den förmånsbestämda förpliktelsen fastställs genom diskontering av uppskattade framtida kassaflöden med utgångspunkt från diskonteringsräntan för svenska bostadsobligationer, som är utfärdade i samma valuta och med löptider jämförbara med den aktuella pensionsskuldens.
- Inflationen speglar utvecklingen av konsumentprisindex och används av Apoteket för uppräknig av pensionsunderlag.
- Förväntad löneökning speglar framtida förväntade procentuella löneökningar med hänsyn tagen till framtida förväntad inflation.
- Personalomsättning bygger dels på historiska fakta, dels på förväntad framtida personalomsättning.
- För återstående livslängdsantagande tillämpas från och med 2017-12-31 DUS14 (tjänstemän) för båda pensionsplanerna.

Genom sina förmånsbestämda pensionsplaner är Apoteket exponerad för ett antal risker. De viktigaste beskrivs nedan:

- **Marknadsrisk** – Apotekets Pensionsstiftelse har ett fastställt placeringsreglemente där ett tillåtet placeringsintervall avseende fördelningen mellan nominella och reala tillgångar är reglerat. Den övergripande målsättningen är att placeringstillgångarnas avkastning på medellång och lång sikt minst ska motsvara pensionsförpliktelsens utveckling.
- **Inflationsrisk** – Pensionsförpliktelsen är kopplade till inflationen. Högre inflation kommer att leda till att pensionsförpliktelsen ökar. Förvaltningstillgångarna påverkas inte av inflationen i någon väsentlig utsträckning. Sammantaget leder högre inflation till att nettopensionstillgångarna minskar i värde.
- **Diskonteringsränta** – Pensionsförpliktelsen beräknas med hjälp av en diskonteringsränta som baseras på bostadsobligationer. Om förvaltningstillgångar genererar sämre avkastning än diskonteringsräntan, kommer det att skapa ett underskott. I förvaltningstillgångarna ingår en betydande andel aktier, vilket förväntas ge högre avkastning än bostadsobligationer på lång sikt, samtidigt som det ger högre volatilitet och risk på kort sikt.
- **Förväntad livslängd** – Syftet med pensionsplanerna är att generera en pension som sträcker sig över den anställdes livstid. Detta innebär att om den förväntade livslängden ökar så kommer pensionsförpliktelsen att öka.

Den genomsnittliga löptiden för utbetalningar som motsvarar pensionskulden

Den genomsnittliga löptiden (durationen) för diskonterade utbetalningar som motsvarar pensionskulden per 2018-12-31 beräknade enligt IAS 19 är 14 år.

Förmåner enligt de förmånsbestämda planerna

Förmånsbestämd ålderspension betyder att den är bestämd till en viss procentsats av den pensionsmedförande årslön när individen går i pension förutsatt att individen har haft en anställning med ITP2 eller likvärdig tjänstepension under 360 månader från 28 års ålder. Förmånen baseras på slutlönen vid 65 års ålder.

Procentsatsen är olika för olika inkomstintervall, 2018:

Pensionsplan ITP2	
10%	i ålderspension 0–468 750 kr
65%	i ålderspension 468 751–1 250 000 kr
32,5%	i ålderspension 1 250 001–1 875 000 kr

Apotekets pensionsplan

10%	i ålderspension	0% i familjepension	15% i sjukpension	0–348 750 kr
65%	i ålderspension	32,5% i familjepension	65% i sjukpension	348 751–930 000 kr
32,5%	i ålderspension	16,5% i familjepension	32,5% i sjukpension	930 001–1 395 000 kr
0%	i ålderspension	0% i familjepension	0% i sjukpension	1 395 001 kr –

Not 15 forts.

Åtaganden för sjukpension och familjepension för tjänstemän i Sverige tryggas genom en försäkring i Alecta. Årets avgifter för pensionsförsäkringar som är tecknade i ITP-planen via Collectum uppgår till 60 (56) miljoner kronor. Vid utgången av 2018 uppgick Alectas överskott i form av den kollektiva konsolideringsnivån till 161 (154) procent. Den kollektiva konsolideringsnivån utgörs av marknadsvärdet på Alectas tillgångar i procent av försäkringsåtagandena beräknade enligt Alectas försäkringstekniska beräkningsantaganden, vilka inte överensstämmer med IAS 19.

Koncernen förväntar sig avgifter under 2019 avseende förmånsbestämda planer uppgående till 424 miljoner kronor. Den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar baseras på den nuvarande sammansättningen av placeringsportföljen.

En retroaktiv skuldföring av en korrigerad familjepension inom Apotekets pensionsplan för åren 2008-2018 har beaktats med 31 miljoner kronor.

Pensionsstiftelsens förvaltning av tillgångarna

Värdet på Apotekets pensionsskuld påverkas bland annat av förändringar i ränteläget och av inflations- och reallöneutvecklingen i Sverige.

Riskstyrningen i Pensionsstiftelsen tar sin utgångspunkt i att risken för stora fall i värdet på differensen mellan Pensionsstiftelsens tillgångar och Apotekets pensionsskuld (den s k bufferten) ska hållas på en låg nivå. Det övergripande syftet vid förvaltningen av Pensionsstiftelsens tillgångar är därför att diversifiera kapitalet, så att det skapas en totalportfölj som är rimligt robust i olika marknadslägen. Här till eftersträvas en avkastning på tillgångarna som långsiktigt överstiger pensionsskuldens förräntning.

Mot bakgrund av ovanstående har Pensionsstiftelsens styrelse lagt fast en placeringsinriktning som innebär en väldiversifierad mix av svenska och internationella fonder som täcker räntebärande placeringar, aktier, fastigheter och alternativa investeringar. Principen är att samtliga utländska investeringar utom aktier ska valutasäkras till svenska kronor.

NOT 16 VARULAGER

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Handelsvaror	1 630	1 462	1 630	1 462
Summa	1 630	1 462	1 630	1 462

Den utgift för varulager som kostnadsförts ingår i posten Handelsvaror och uppgick i koncernen till 16 197 (15 904) miljoner kronor och i moderbolaget till 16 196 (15 903) miljoner kronor. Inkursansreserven uppgår till 32 (31) miljoner kronor.

NOT 17 ÖVRIGA FORDRINGAR

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Momsfordran	293	259	293	259
Fordran gottgörelse på Apotekets Pensionsstiftelse	479	459	479	459
Fordringar kontokort	47	32	47	32
Övriga fordringar	0	1	0	1
Summa	819	751	819	751

NOT 18 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Förutbetalda hyror	75	70	75	70
Upplupna intäkter	25	12	25	12
Förutbetalda kostnader	64	54	64	54
Upplupen leverantörsbonus	2	0	2	0
Övriga poster	0	0	0	0
Summa	166	136	166	136

NOT 19 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Upplupna semesterlöner	148	146	148	146
Bonus till anställda	5	6	5	6
Upplupna löner	2	2	2	2
Upplupna kostnader	61	58	61	58
Summa	216	212	216	212

NOT 20 AVSÄTTNINGAR

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Vid årets början	7	5	7	5
<i>Kostnadsfört i resultaträkningarna</i>				
Tillkommande avsättningar	7	7	7	7
Återförda outnyttjade belopp	0	0	0	0
Utnyttjat under året	-7	-5	-7	-5
Vid årets slut	7	7	7	7
Varav kortfristig avsättning	7	7	7	7

NOT 21 FINANSIELLA INSTRUMENT OCH FINANSIELL RISKHANTERING

Apotekets finansiella riskhantering styrs av koncernens finanspolicy som beslutas av Apotekets styrelse. Finanspolicyen omfattar riktlinjer för likviditetsförvaltning, kapitalförsörjning och andra finansiella risker. Koncernens övergripande riskhanteringspolicy eftersträvar att minimera potentiella ogynnsamma effekter på koncernens finansiella resultat och ställning. Finansförvaltningen är centraliserad till en koncerngemensam funktion inom moderbolaget med uppdraget att tillvarata samordningsvinster, minska resultat- och kassaflödesfluktuationer samt att sörja för en god riskhantering. Moderbolagets operativa enheter ansvarar för identifiering, rapportering och uppföljning av finansiella risker som uppstår i verksamheten.

Policy och principer för hantering av finansiella risker

Målen för finansiell riskhantering är att upprätthålla en god betalningsberedskap och en effektiv kapitalanvändning samt att trygga kapitalförsörjningen. Principer för finansiell riskstyrning:

- Finansiella risker som uppstår i koncernens verksamhet ska ligga inom fastställda begränsningar avseende kreditrisk, marknadsrisk och refinansieringsrisk. För all riskhantering gäller att spekulativ handel inte är tillåten.
- All kreditgivning ska ha sin grund i affärsmässiga överväganden som beaktar såväl finansieringskostnad som risk. Kredit ska medges först efter prövning av kredittagaren.
- Koncernens finansförvaltning och kreditgivning ska kännetecknas av sådan organisation, inklusive intern kontroll och rapportering, att de administrativa riskerna minimeras.

Likviditetsrisk

Försiktighet i hantering av likviditetsrisk innebär att inneha tillräckliga likvida medel och tillgänglig finansiering genom tillräckliga avtalade kreditmöjligheter. Apotekets likviditetspolicy strävar efter att reducera den externa skulden så mycket som möjligt och samtidigt hålla likvida tillgångar så

nära noll som möjligt. Likvida tillgångar inom koncernen ska i första hand reducera koncernens externa skuld. Likvida överskott inom koncernen hanteras av finansfunktionen som även ansvarar för att erforderlig likviditetsreserv finns.

Ränterisk

Koncernens exponering för ränterisk är i allt väsentligt förknippad med pensionstillgångar. Se även not 15. Pensionsstiftelsen eftersträvar en placering av förvaltningstillgångarna som balanserar den risk som värdeutvecklingen av pensionsskulden innebär. I övrigt finns en begränsad exponering för ränterisk vid kortfristig finansiell upplåning och placering.

Valutarisk

Inköp och försäljning sker i allt väsentligt i svenska kronor varför valutaexponeringen är begränsad.

Kreditrisk

Koncernen har ingen väsentlig koncentration av kreditrisker. Fastställd policy för kreditriskhantering finns framtagen.

Försäljning inom konsumentmarknaden sker kontant eller via vanligt förekommande kreditkort. Delbetalningskonto erbjuds privatkunder. Apoteket genomför kreditprövning för samtliga nyttillkommande kunder som ansöker om kredit. Kreditprövningen utgår ifrån om kunden har betalningsanmärkningar och/eller skuldsaldo hos Kronofogdemyndigheten. Kunder som inte betalar sina skulder nekas fortsatt kredit efter cirka två månader från det att fakturan förfallit.

Av Apotekets utestående kundfordringar till företagskunder står landstingen och eHälsomyndigheten för 95 procent. Risken bedöms som mycket låg. Fordringarna betalas normalt inom angiven kredittid.

Förfallotidpunkter för kundfordringar

Koncern	2018	2017
<i>Förfallna men inte nedskrivna</i>		
< 30 dagar	139	3
30–90 dagar	2	1
<i>Förfallna och nedskrivna</i>		
91–180 dagar	0	0
> 180 dagar	0	0
Summa	141	4

Not 21 forts.

Avsättning för osäkra fordringar

Avsättning för osäkra fordringar uppgick till 5 (5) miljoner kronor. Avsättning för osäkra fordringar har förändrats enligt följande:

Koncern	2018	2017	2016	2015
Vid årets ingång	5	5	4	23
Utnyttjat av tidigare års reserver	0	0	-3	-23
Reservering för befarade förluster	0	0	4	4
Vid årets utgång	5	5	5	4
Konstaterade förluster	4	4	5	5
Återvunnen kundförlust	6	1	1	0

Årets kostnad för osäkra fordringar uppgick till 0 (0) miljoner kronor. Andelen osäkra fordringar beräknas utifrån en i Apoteket etablerad och väl beprövad modell. Redovisat värde utgör således en god approximation av verkligt värde.

Verkligt värde på finansiella instrument

Nominellt värde, minskat med eventuella krediteringar, för kundfordringar och leverantörsskulder, bedöms motsvara deras verkliga värden då löptiden är mindre än tre månader och oftast ännu kortare.

2018	Finansiella tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde	Övriga skulder	Summa redovisas värde	Summa verkligt värde
Kundfordringar	2 265		2 265	2 265
Övriga kortfristiga fordringar	47		47	47
Kortfristiga placeringar ¹			-	-
Kassa och bank ¹	149		149	149
Summa finansiella tillgångar	2 461		2 461	2 461
Kortfristiga skulder till kreditinstitut		900	900	900
Leverantörsskulder		1 944	1 944	1 944
Summa finansiella skulder		2 844	2 844	2 844

1) I koncernen benämns Kassa och bank samt Kortfristiga placeringar som Likvida medel.

2017	Kund och lånefordringar	Finansiella tillgångar som kan säljas	Övriga finansiella skulder	Summa redovisas värde	Verkligt värde
Kundfordringar	2 056			2 056	2 056
Övriga kortfristiga fordringar	32			32	32
Kortfristiga placeringar ¹		-		-	-
Kassa och bank ¹	123			123	123
Summa finansiella tillgångar	2 211			2 211	2 211
Kortfristiga skulder till kreditinstitut			800	800	800
Leverantörsskulder			1 774	1 774	1 774
Summa finansiella skulder			2 574	2 574	2 574

1) I koncernen benämns Kassa och bank samt Kortfristiga placeringar som Likvida medel.

Finansiella skulder till kreditinstitut	Koncern		Moderbolag		Beviljad
	2018	2017	2018	2017	
Handelsbanken	-	-	-	-	300
Certifikat	900	800	900	800	1 500
Revolverande kredit	-	-	-	-	1 700
Totalt utnyttjad kredit	900	800	900	800	3 500

Beviljad checkkredit uppgår till 300 miljoner kronor, som var utnyttjad med 0 (0) miljoner kronor per den 31 december 2018. Löptid för certifikaten är 7 dagar.

Ränteintäkter och räntekostnader på finansiella instrument

Nedanstående tabell visar ränteintäkter och räntekostnader avseende Apotekets samtliga finansiella tillgångar och finansiella skulder:

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Ränteintäkter på finansiella tillgångar	0	0	1	0
Ränteintäkter på finansiella skulder	0	1	0	1
Räntekostnader och liknande kostnader på finansiella skulder	-5	-5	-5	-5
Valutakursvinster/-förluster på skulder	0	0	0	0
Summa	-5	-4	-4	-4

Not 21 forts.

Skulder som härrör från finansieringsverksamheten

	UB 2017	Kassaflöden	Icke kassa- flödes- påverkande förändringar	UB 2018
Checkräkningskredit	-	-	-	-
Certifikat	800	100	-	900
Summa skulder härrörande från finansieringsverksamheten	800	100	-	900

NOT 22 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	Koncern		Moderbolag	
	2018	2017	2018	2017
Garantiförbindelse PRI Pensionsgaranti	48	46	48	46
Borgensförbindelser, övriga	-	1	-	1
Summa eventualförpliktelser	48	47	48	47
Ställda säkerheter	Inga	Inga	Inga	Inga

I samband med avregleringen av apoteksmarknaden 2010 gick Apoteket AB i borgen till förmån för hyreskontrakt som tecknades av övriga apoteksaktörer. Antal kvarvarande borgensförbindelser uppgår till noll och borgensåtagandet uppgår till 0 (1) miljoner kronor.

Apoteket har tecknat garantiförbindelse med PRI Pensionsgaranti. Ömsesidigt ansvar är två procent av pensionsskulden ITP2. Beloppet uppgick för år 2018 till 48 (46) miljoner kronor.

NOT 23 TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE**Koncernföretag**

För moderbolaget avser 0,1 (0,1) procent av årets inköp och 0,0 (0,0) procent av årets försäljning transaktioner med koncernföretag. Vid inköp och försäljning mellan koncernföretag tillämpas samma principer för prissättning som vid transaktioner med externa parter.

Svenska staten

Apoteket är helägt av svenska staten. Inköp och försäljning av produkter och tjänster till och från statliga myndigheter och bolag sker på affärsmässiga grunder.

Övriga ränteintäkter och räntekostnader

I moderbolagets ränteintäkter ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0 (0) miljon kronor. I räntekostnader ingår räntor avseende koncernföretag till ett belopp av 0 (0) miljoner kronor.

Ersättning till ledande befattningshavare

Ersättning till ledande befattningshavare presenteras i not 8.

Andra organisationer i Sverige

Apotekets Pensionsstiftelse förvaltar de förvaltningstillgångar som tryggar förmånsbestämda pensionsåtaganden för Apoteket AB och Apoteket Farmaci AB. Under 2018 har beslutades om gottgörelse avseende pensionsutbetalningar på 479 (459) miljoner kronor. Gottgörelsen avseende 2018 har inte utbetalats under 2018.

NOT 24 RESULTAT FRÅN ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Moderbolag	
	2018	2017
Nedskrivning av aktier i dotterbolaget Snabboteket AB	1	0
Summa	1	0

NOT 25 BOKSLUTSDISPOSITIONER

	Moderbolag	
	2018	2017
Skillnad mellan bokförd och planerlig avskrivning, inventarier	12	-12
Periodiseringsfond, årets avsättning	-183	-207
Återföring periodiseringsfond	66	35
Summa	-105	-184

NOT 26 ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Moderbolag	
	2018	2017
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets början	25	25
Kapitaltillskott till dotterbolag och förvärv ¹	1	0
Avytttrade dotterbolag	-	-
Nedskrivning ²	-1	0
Ackumulerade anskaffningsvärden vid årets slut	25	25

1) Aktieägartillskott till Snabboteket AB

2) Nedskrivning av aktieägartillskott i Snabboteket AB

Specifikation av moderbolagets och dotterbolags innehav av aktier och andelar i koncernföretag

Koncernföretag/org nr/säte	Antal andelar	Andel i procent	Bokfört värde	
			2018	2017
Förvaltnings AB Tanken 556500-6953, Solna	1 000	100	0	0
Snabboteket AB 556819-9656, Solna	97 808	100	0	0
<i>Vilande bolag</i>				
Apoteket Farmaci AB 556758-1789, Solna	25 000	100	25	25
Apoteket International AB 556606-4266, Solna	1 000	100	0	0
Apoteket Svanen AB 556822-8430, Solna	1 000	100	0	0
Farmacifamiljen Malmö AB 556839-1170, Malmö	1 000	100	0	0
Summa			25	25

NOT 27 UTDELNING PER AKTIE

På årsstämman den 24 april 2019 kommer en kontant utdelning avseende 2018 om 1 314,29 (1 714,29) kronor per aktie, totalt 230 (300) miljoner kronor att föreslås. Utdelningen redovisas som en vinst-disposition. Under 2018 har utdelning om 300 miljoner kronor gjorts till ägaren.

NOT 28 VINSTDISPOSITION

Till årsstämman förfogande står följande vinstmedel och fria fonder

Balanserad vinst	638 529 243 kr
Årets vinst	425 895 463 kr
Summa	1 064 424 706 kr

Styrelsen föreslår att vinstmedlen disponeras så att:

till aktieägaren utdelas 1 314,29 kronor per aktie totalt	230 000 000 kr
i ny räkning överförs	834 424 706 kr
Summa	1 064 424 706 kr

NOT 29 OBESKATTADE RESERVER

	Moderbolag	
	2018	2017
Akkumulerade avskrivningar utöver plan	–	12
Periodiseringsfonder fördelar sig enligt följande:		
Periodiseringsfond, taxering 2013	–	66
Periodiseringsfond, taxering 2014	245	245
Periodiseringsfond, taxering 2015	149	149
Periodiseringsfond, taxering 2016	203	203
Periodiseringsfond, taxering 2017	205	205
Periodiseringsfond, taxering 2018	207	207
Periodiseringsfond, taxering 2019	182	–
Summa	1 191	1 087

NOT 30 PENSIONER I MODERBOLAGET

Kapitalvärde av pensionsförpliktelse	2018	2017
Kapitalvärde (inkl konsolideringsreserv) av pensionsförpliktelsen vid årets början	7 041	7 195
Intäkt/kostnad exklusive räntekostnad som belastat resultatet	191	97
Räntekostnad	100	102
Effekt av nya parametrar enligt tryggandelagen	–43	47
Utbetalning av pensioner	–414	–400
Kapitalvärde av pensionsförpliktelser vid årets slut	6 875	7 041

Särskilt avskilda tillgångar som stiftelsen förvaltar

Särskilt avskilda tillgångar	2018	2017
Verkligt värde av tillgångar vid årets början	11 283	11 145
Avkastning på särskilt avskilda tillgångar ¹	10	597
Gottgörelse från Apotekets Pensionsstiftelse	–479	–459
Verkligt värde av tillgångar vid årets slut	10 814	11 283

1) Avkastning på särskilt avskilda tillgångar för 2018 och 2017 redovisas inklusive driftskostnad.

Förvaltningstillgångar minus pensionsförpliktelser	2018	2017
Verkligt värde av tillgångar vid årets slut	10 814	11 283
Kapitalvärde (inkl konsolideringsreserv) av pensionsförpliktelse vid årets slut	–6 875	–7 041
Pensionstillgång	3 939	4 242
I balansräkningen redovisad skuld/fordran	–	–

Specifikation avseende årets pensionskostnader	2018	2017
Utbetalda pensioner	–414	–400
Pensioner genom försäkring	–69	–61
Gottgörelse	479	459
Summa pensionskostnader i moderbolaget	–4	–2

Not 30 forts.

Marknadsvärde förvaltningstillgångar

Tillgångsslag, andel i procent	2018	2017
Aktier och liknande finansiella instrument	21	23
Räntebärande värdepapper	43	57
Övrigt	36	20
Summa	100	100

Moderbolaget förväntar sig avgifter avseende förmånsbestämda planer under 2019 uppgående till –424 miljoner kronor. Den förväntade avkastningen på förvaltningstillgångar baseras på den nuvarande sammansättningen av placeringsportföljen.

Ränteantaganden

Apoteket AB:s anslutning till ITP-planen innebär till stor del förändrad tillämpning av ränteantaganden, dels med anledning av att Apoteket AB nu tryggar nyintjänad ålderspension enligt ITP2 i Apotekets Pensionsstiftelse, dels att värdesäkring är borttagen avseende intjänad pensionsrätt och utgående pensioner enligt Apotekets pensionsplan. För nyintjänad förmånsbestämd ålderspension enligt ITP2 tillämpas PRI Pensionsgarantis ränteantagande på netto 3,84 procent.

För nyintjänad pension fram till och med pensionering enligt Apotekets pensionsplan tillämpas Finansinspektionens föreskrift om försäkringstekniska grunder, FFFS 2007:31. Dessa föreskrifter innehåller så kallade tryggandegrunder som ska användas för att beräkna kapitalvärden vid tryggande av pensionsutfästelser utanför livförsäkringsbolag och tjänstepensionskassor. För utgående pensioner och intjänad pensionsrätt enligt Apotekets pensionsplan tillämpas räntefot för åtaganden som inte innebär utfästelse om framtida värdesäkring eller indexuppräknig på brutto 0,7 procent.

NOT 31 HÄNDELSE EFTER BALANSDAGEN

Apoteket har inga väsentliga händelser att rapportera efter balansdagen.

Underskrifter

Undertecknade försäkrar att koncern- och årsredovisningen har upprättats i enlighet med internationella redovisningsstandarder IFRS, sådana de antagits av EU, respektive god redovisningssed och ger en rättvisande bild av koncernens och moderbolagets ställning och resultat samt att förvaltningsberättelsen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av koncernens och moder-

bolagets verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som de företag som ingår i koncernen står inför.

Resultat- och balansräkningarna ska föreläggas årsstämman för fastställande den 24 april 2019.

Solna den 7 mars 2019

Gert Karnberger
ORDFÖRANDE

Inger Andersson
LEDAMOT

Barbro Fridén
LEDAMOT

Pia Gideon
LEDAMOT

Lars Nilsson
LEDAMOT

Leif Ljungqvist
LEDAMOT

Lisa Ekstrand
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Lena Rhodin
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Ann Carlsson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Vår revisionsberättelse har lämnats den 7 mars 2019

KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
AUKTORISERAD REVISOR

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Apoteket AB (publ), org. nr 556138-6532

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Apoteket AB (publ) för år 2018. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 24–67 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), så som de antagits av EU, och årsredovisningslagen.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats. Förvaltningsberättelsen och bolagsstyrningsrapporten är förenliga med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar, och bolagsstyrningsrapporten är i överensstämmelse med årsredovisningslagen.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt rapport över totalresultat och balansräkningen för koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är

tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–23, 72–84, 86–89. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att de ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och, vad gäller koncernredovisningen, enligt IFRS så som de antagits av EU. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Styrelsens revisionsutskott ska, utan att det påverkar styrelsens ansvar och uppgifter i övrigt, bland annat övervaka bolagets finansiella rapportering.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen och koncernredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en

grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets och koncernens förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen och koncernredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag och en koncern inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger

de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

- inhämtar vi tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Vi ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Vi är ensamt ansvariga för våra uttalanden.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Apoteket AB (publ) för år 2018 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till moderbolaget och koncernen enligt god revisorsd i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets och koncernens verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av moderbolagets och koncernens egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets och koncernens ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medels-

förvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsd i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår profes-

sionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Stockholm den 7 mars 2019

KPMG AB

Ingrid Hornberg Román

AUKTORISERAD REVISOR

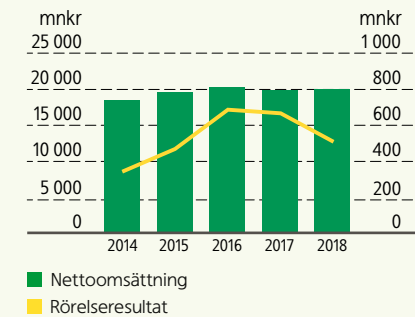
Flerårsöversikt

NYCKELTAL					
	2018	2017	2016	2015	2014
Nettoomsättning, mnkr	20 083	19 871	20 325	19 599	18 567
Rörelseresultat, mnkr	509	667	687	469	343
Finansiella poster, mnkr ¹	-5	-4	-5	-4	-1
Resultat före skatt, mnkr	593	731	818	592	481
Årets resultat, mnkr	457	566	637	458	371
Utdelning (beslutad och utbetald följande år), mnkr ²	230	300	300	1 100	158
Balansomslutning, mnkr	8 456	8 648	8 353	8 499	8 028
Eget kapital, mnkr	4 453	4 748	4 200	5 150	4 686
Procentuell förändring av nettoomsättning, %	1,1	-2,2	3,7	5,6	-1,5
Rörelsemarginal, %	2,5	3,4	3,4	2,4	1,8
Soliditet, %	52,7	54,9	50,3	60,6	58,4
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	17,6	25,0	29,6	22,7	17,1
Räntabilitet på eget kapital, %	10,1	12,5	14,8	9,2	7,8
Medelantal anställda	3 023	3 113	3 235	3 318	3 474

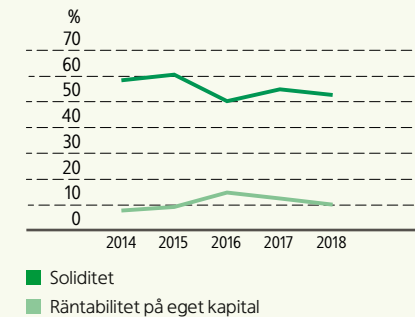
1) Finansiella poster inkluderar inte avkastning på förvaltningstillgångar för pensionsåtagande eller räntekostnad på pensionsåtagande.

2) Utdelning 2018 avser föreslagen ännu ej beslutad utdelning om 230 miljoner kronor.

NETTOOMSÄTTNING OCH RÖRELSERESULTAT

RÄNTABILITET PÅ EGET KAPITAL OCH SOLIDITET

Alternativa resultatmätt

(Icke-IFRS resultatmätt)

Alternativa resultatmätt	Beskrivning	Orsak till användande av mätt
Bruttovinst	Nettoomsättning och övriga intäkter med avdrag för varukostnader.	Bolaget är till övervägande del verksamt inom detaljhandel där varukostnaden är ett centralt mätt att följa. Bruttovinsten anger överskott före driftskostnader.
Rörelsemarginal	Rörelseresultat i procent av årets nettoomsättning.	Ett av ägarens mål angivet i ägaranvisningen. Anger företagets förmåga till återinvestering och långsiktigt värdeskapande.
Pensionsjusterat nettoresultat	Periodens resultat justerat för finansnetto pensioner och därmed relaterad uppskjuten skatt.	Visar periodens resultat exkluderat effekter av Apotekets Pensionsstiftelse.
Rörelsekapitalbindning	Mätt på kapital som binds i verksamheten i form av omsättningstillgångar och kortfristiga skulder.	Visar hur mycket av kapitalet som binds i verksamheten och därmed inte kan användas till andra investeringar. Här ingår de omsättningsbara posterna lager, kundfordringar, leverantörsskulder samt övriga kortfristiga fordringar och skulder.
Nettolåneskuld/fordran	Räntebärande skulder minskat med räntebärande tillgångar, exklusive nettopensionstillgångar.	Nettolåneskuld/fordran är det mest relevanta mättet för att visa bolagets totala lånefinansiering.
Pensionsjusterat eget kapital	Eget kapital justerat för avkastning, nettotillgångar och uppskjuten skatt hänförlig till pensionstillgångar i Apotekets Pensionsstiftelse.	Koncernens egna kapital exkluderat effekter av Apotekets Pensionsstiftelse. Pensionstillgången är bunden i Apotekets Pensionsstiftelse där avkastning endast kan nyttjas via gottgörelser för pensionsutbetalningar. Definitioner exkluderande pensionsposter är mer hänförligt till bolagets verksamhet.
Sysselsatt kapital	Balansomslutningen (exklusive pensionstillgång) minskad med icke räntebärande skulder inklusive uppskjutna skatteskulder.	Visar hur mycket av företagets tillgångar som har lånats av företagets ägare eller annan långgivare.
Skuldsättningsgrad, %	Nettolåneskuld dividerat med pensionsjusterat eget kapital.	Ett av ägarens mål som anges i ägaranvisningen. Anger belåningsgrad och därmed finansiell risk.
Soliditet, %	Eget kapital dividerat med summa eget kapital och skulder.	Få en överblick över hur stor andel av tillgångarna som är finansierade med eget kapital.
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	Pensionsjusterat resultat efter finansnetto plus finansiella kostnader, i procent av genomsnittligt sysselsatt kapital för den senaste tolv månadersperioden.	Visar avkastning på kapital som binds i verksamheten.
Räntabilitet på eget kapital, %	Resultat efter skatt i procent av genomsnittligt eget kapital för den senaste tolv månadersperioden.	Visar ur ett aktieägarperspektiv vilken avkastning som ges på ägarens investerade kapital.
Operativt kassaflöde	Utgörs av kassaflöde från den löpande verksamheten med avdrag för löpande investeringar i anläggningstillgångar samt sålda anläggnings-tillgångar.	Visar totalt kassaflöde som hänförs till den operativa verksamheten.

Härledning alternativt resultatmätt			
	Beräkning	2018	2017
Mått hänförliga till koncernens resultaträkning			
Nettoomsättning		20 083	19 871
Övriga intäkter		10	8
Handelsvaror		-16 197	-15 904
Bruttovinst		3 896	3 975
Rörelseresultat		509	667
Rörelsemarginal, %	Rörelseresultat / Nettoomsättning	2,5	3,4
Resultat före skatt		593	731
Finansnetto pensioner		-89	-68
Pensionsjusterat resultat efter finansnetto		504	663
Finansiella kostnader		5	5
Periodens resultat		457	566
Finansnetto pensioner		-89	-68
Skatt finansnetto pensioner		19	15
Pensionsjusterat nettoresultat		387	513

Härledning alternativt resultatmätt			
	Beräkning	2018	2017
Mått hänförliga till koncernens balansräkning			
Omsättningstillgångar		5 051	4 573
Övriga kortfristiga skulder		-3 146	-2 871
Rörelsekapital		1 905	1 702
Räntebärande skulder		-900	-800
Räntebärande tillgångar (likvida medel)		149	123
Nettolåneskuld/fordran		-751	-677
Pensionsjusterat eget kapital	Beräknas på R12-värden (5 kvartal)	2 094	1 830
Räntebärande kortfristig skuld	Beräknas på R12-värden (5 kvartal)	800	841
Sysselsatt kapital		2 894	2 671
Eget kapital		4 453	4 748
Pensionsfordran		-2 187	-3 526
Uppskjuten skatt pensionsfordran		580	775
Pensionsjusterat eget kapital		2 216	1 997
Skuldsättningsgrad, %	Nettolåneskuld / Pensionsjusterat eget kapital	33,9	33,9
Soliditet, %	Eget kapital / Summa eget kapital och skulder	52,7	54,9
Räntabilitet på sysselsatt kapital, %	Pensionsjusterat resultat efter finansnetto / Sysselsatt kapital	17,6	25,0
Räntabilitet på eget kapital, %	Periodens resultat / Genomsnittligt eget kapital R12	10,1	12,5
Mått hänförliga till koncernens kassaflödesanalys			
Kassaflöde från den löpande verksamheten		390	685
Investeringar i anläggningstillgångar		-164	-172
Avyttrade anläggningstillgångar		0	5
Operativt kassaflöde		226	518

Hållbarhetsredovisning

Apotekets hållbarhetsredovisning utgår från Global Reporting Initiatives (GRI) standarder för hållbarhetsredovisning.

SIDA

- 75 Om redovisningen
- 75 Hållbarhetsstyrning och uppföljning
- 76 Hälsa
- 76 Kunderbjudande
- 77 Miljö
- 78 Medarbetare
- 79 Lönsamhet
- 80 Väsentlighetsanalys
- 80 Hållbarhetsrisker
- 80 Intressentdialog
- 82 GRI-index
- 84 Styrelsen om hållbarhetsredovisningen
- 85 Revisors rapport

OM REDOVISNINGEN

Hållbarhetsredovisningen tas fram årligen och omfattar hela Apotekets verksamhet och inkluderar de hållbarhetsområden som bedömts väsentliga för vår verksamhet. Den senaste redovisningen publicerades 21 mars 2018.

Årsredovisningslagen och Global Reporting Initiative

Hållbarhetsredovisningen är upprättad enligt Global Reporting Initiatives (GRI) standarder för hållbarhetsredovisning, GRI Standards tillämpningsnivå Core. Redovisningen omfattar sidorna 10–23, 33–34 och 75–84. GRI-index finns på sidorna 82–83 och en beskrivning av väsentlighetsanalysen på sidan 80. Samtliga indikatorer som anges i GRI-index är externt granskade. Hållbarhetsredovisningen omfattar även Apotekets lagstadgade hållbarhetsrapport i enlighet med ÅRL 6 kap 11§. För extern granskning, se Revisors rapport över översiktlig granskning av Apotekets hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten på sidan 85.

Förändringar i redovisningen

Hållbarhetsredovisningen har anpassats till GRI Standards. Utfallet för tjänsteresor har räknats om för 2016 och 2017 för att möjliggöra jämförelse med 2018 med nya utsläppsfaktorer för flygresor. Utfallet för varutransporter har korrigerats för 2017 för att åtgärda ett inrapporterat fel från en transportör. Förändringarna tas upp i mer detalj i fotnoter vid respektive tabell.

Externa regelverk, standarder och principer

Apoteket är sedan 2007 certifierat enligt ISO 14001 och blev anslutet till Global Compact 2010. För information om lagar och regler som berör Apoteket, se sidan 80.

HÅLLBARHETSSTYRNING OCH UPPFÖLJNING

Apotekets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och andra krav, och vi strävar efter att verksamheten ska vara ekonomiskt, miljömässigt och socialt hållbar. Flera olika metoder används för att åstadkomma detta.

Apotekets mål

Apotekets ekonomiska mål fastställs av ägaren medan övriga mål fastställs av styrelsen. Målen följs upp varje kvartal i företagsledningen som också ansvarar för att verksamheten arbetar mot målen. Företagsledningen följer också regelbundet upp avvikelser, revisionsresultat och andra nyckeltal kopplade till patientsäkerhet, kvalitet och miljö.

Systematiskt kvalitets- och miljöarbete

Apoteket har ett integrerat ledningssystem för kvalitet och miljö som hjälper oss att arbeta strukturerat med vår verksamhetsstyrning. Det är certifierat enligt miljöledningssystemet ISO 14001:2015 och dess uppföljningsverktyg motsvarar även Socialstyrelsens krav på ledningssystem för systematiskt arbete med kvalitet och patientsäkerhet. Ledningssystemet är vårt verktyg för att arbeta systematiskt för patientsäkerhet, lagefterlevnad och minskad miljöbelastning.

Apotekets hållbarhetspolicy fastställs av styrelsen och är en viktig grund för ledningssystemet eftersom den anger i vilken riktning verksamheten ska bedrivas. Riktlinjer som exempelvis Apotekets uppförandekod för leverantörer fastställs av vd.

Varje apotek genomför årligen en egeninspektion för att kontrollera att lagar och andra krav efterlevs. Intern revision genomförs regelbundet för ytterligare kontroll. Avvikelser dokumenteras och följs upp för att undvika att de inträffar igen.

Kvalitetssäkrade roller fastställs för de medarbetare som möter kund eller arbetar i produktionen. Medarbetarna vidareutvecklar sin kompetens regelbundet, till exempel när det gäller produkter och terapiområden men även hållbar utveckling, kvalitet och uppförandekodens värderingar. Kompetensutvecklingen genomförs bland annat genom interna e-utbildningar.

Ledningssystemet utvärderas årligen i företagsledningen. Under året har en uppföljande revision genomförts av extern part. Resultatet blev att Apotekets ledningssystem fortsatt är certifierat och uppfyller kraven enligt miljöledningsstandarden ISO 14001:2015.

Medlemskap i organisationer

Apoteket är medlemmar i Svensk Handel, Sveriges Apoteksörening, SNS och Näringslivets säkerhetsdelegation.

HÄLSA

Hälsa och säkerhet för kunder och medarbetare är centralt för Apotekets verksamhet och ligger i linje med visionen om Ett liv i hälsa. Vi ser oss som en hälsoaktör som erbjuder anpassad rådgivning, produkter och tjänster som botar, lindrar, förebygger och bidrar till jämlik hälsa för våra kunder.

Apoteket utför provtagningar i samarbete med flera digitala vårdgivare. Vi har också utvecklat tjänster såsom artroskollen och ett helhetskoncept för optik och ögonhälsa i samarbete med optiker och ögonläkare. För vissa kundgrupper har vi utvecklat särskilt stöd för deras hälsa och läkemedelsbehandling, till exempel personer med diabetes eller hjärt- och kärlsjukdomar.

Apotek fyller en viktig funktion som det sista kontrollsteget i vården. Våra farmaceuter kontrollerar att kundens recept är korrekt och för dialog med förskrivaren i de fall fel behöver korrigeras.

Tillgänglighet via både apotek och digitala kanaler är viktigt för att kunderna ska få tillgång till rätt kunderbjudande och få hjälp med sina besvär.

Vi erbjuder läkemedelsförsörjning för sjukvården och dosförpackade läkemedel för både slutenvård och öppenvård.

Kundernas hälsa och säkerhet

Apoteket har utvecklat ett hälsoindex vilket baseras på en kundundersökning som genomförs två gånger per år. Indexet utgår från skalan 1-100 och mäter bland annat respondenternas preferenser och kännedom om Apoteket kontra andra aktörer och graden av upplevd hjälp utifrån behov, personalens engagemang, kunskap och lyhördhet. Undersökningen hjälper oss att utveckla vårt kunderbjudande så att det ännu bättre motsvarar kundernas behov. Årets resultat var 68

och utgör basåret som framtida resultat kan jämföras mot.

Hälsoindex ersätter NKI (Nöjd kund-index) som övergripande mål för hälsoområdet från och med 2018. NKI mäter kundnöjdhet och bland annat kundernas upplevelse av bemötande och hjälp med sin hälsa hos Apoteket. Mätningen kommer fortsatt att användas för uppföljning och verksamhetsutveckling på apoteksnivå.

Under 2018 genomfördes endast två kortare NKI-mätningar. Den mer omfattande årliga NKI-mätningen som brukar publiceras i års- och hållbarhetsredovisningen genomfördes inte på grund av upphandling av ny samarbetspartner för mätningen.

KUNDERBJUDANDE

Apoteket erbjuder läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster som är kvalitetssäkrade och ska göra det enklare för våra kunder att må bra. Produkter som inte är läkemedel genomgår Apotekets kvalitetskontroll. Alla läkemedel granskas av Läkemiddelsverket. Apotekets hälsotjänster är utformade i samråd med experter och utförs av specialutbildade farmaceuter.

Vi ställer krav på och samverkar med våra leverantörer för att

säkerställa en tillverkning med goda arbetsförhållanden och hänsyn till mänskliga rättigheter. Tillsammans minskar vi riskerna för korruption, utsläpp och antibiotikaresistens. Vi samverkar med andra aktörer i branschen för att minska läkemedels negativa miljöpåverkan.

Apotekets krav på leverantörer

I våra leverantörsavtal ställer vi krav på både kvalitets- och hållbarhetsaspekter. I samtliga nya avtal ingår en klausul om accept av Apotekets uppförandekod. Syftet med uppförandekoden är att bidra till goda miljö-, arbetsmiljömässiga och etiska förhållanden vid tillverkning. Den bygger på internationella konventioner och riktlinjer, som FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, ILO:s konventioner och OECD:s riktlinjer för multinationella företag. Den innefattar områdena miljö, sociala och affäretiska frågor samt djurskydd och ställer bland annat krav på att leverantören ska arbeta systematiskt med frågorna.

Apotekets långsiktiga ambitionsnivå är att alla leverantörer ska acceptera uppförandekoden. Vår möjlighet att påverka skiljer sig dock åt mellan olika typer av leverantörer, och vi fokuserar därför på de leverantörer som vi kan påverka, leverantörer av receptfria läkemedel och andra apoteksprodukter. Målsättningen omfattar de leverantörer där Apotekets inköpskostnad är minst en miljon kronor per år. Även i de fall inköpskostnaden understiger en miljon kronor finns leverantörer som undertecknat uppförandekoden. Dessa inkluderas dock inte i beräkningen av målet. Vid utgången av 2018 hade 80 (78) procent accepterat uppförandekoden.

Internt följer vi även upp leverantörskategorierna indirekt material och tjänster samt leverantörer av receptbelagda läkemedel som köps in via vår egen grossistverksamhet. För att

MÅL OCH INDIKATORER, HÄLSA

Mätetal	Mål 2019	Mål 2018	2018	2017	2016
Hälsoindex		68	68	-	-
Andel nöjda kunder, NKI ¹	85	85	-	84	84

1) Ingen större NKI-undersökning genomfördes under 2018

3) Följande har tagits bort från hälsoområdet vid övergången till GRI standarder: aspekten Tillgänglighet receptbelagt samt aspekten Utvärdering av produkter och tjänster.

MÅL OCH INDIKATORER, KUNDERBJUDANDE

	Mål 2019	Mål 2018	2018	2017	2016
Leverantörer av receptfria läkemedel och apoteksprodukter som accepterat Apotekets uppförandekod, %	100	100	80	78	79

1) Följande har vid övergången till GRI standards tagits bort från området kunderbjudande vilket tidigare benämndes sortiment: Aspekten Produkters och tjänsters miljöpåverkan samt aspekterna Leverantörsuppföljning avseende miljö, arbetsförhållanden, mänskliga rättigheter och samhällspåverkan. Leverantörsuppföljning är fortsatt ett viktigt område för Apoteket men redovisas kvalitativt i form av en processbeskrivning.

2) Följande mål redovisas inte från och med 2018: 1) Leverantörer av receptbelagda läkemedel via egen grossist som accepterat Apotekets uppförandekod. Målet utgår från redovisningen eftersom det uppnåddes 2017. 2) Leverantörer av receptbelagda läkemedel. Eftersom apotek har tillhandahållandeskyldighet saknas i dagsläget incitament för dessa leverantörer att acceptera uppförandekoden. Därför satsar vi istället på branschgemensamma aktiviteter och en mer aktiv dialog med leverantörer. Vi fortsätter att målsätta och följa upp leverantörer av indirekt material och tjänster. Resultatet publiceras inte externt eftersom leverantörskategorin inte är av primärt intresse för våra intressenter.

påverka och bidra till hållbar utveckling även hos andra leverantörer av receptbelagda läkemedel arbetar vi istället med andra metoder, såsom branschgemensamma initiativ.

Leverantörsgranskning

Apoteket granskar inom ramen för kvalitetskontrollen alla tillverkare av produkter som inte är läkemedel. Detta för att säkerställa att tillverkningen går korrekt till och att produktinnehållet överensstämmer med Apotekets krav. Granskningen omfattar områdena kvalitet, miljö, affärsetik och socialt ansvar. Granskningen genomförs i samband med introduktion av nya produkter i sortimentet. Befintliga tillverkare granskas löpande vid produktintag eller inom återkommande treårsintervall för att säkerställa att informationen om tillverkarna som finns i Apotekets system är uppdaterad.

Granskningen genomförs i form av självutvärderingar, redovisning av tredjepartscertifikat, möten eller platsbesök. Utifrån Apotekets riskklassning fokuserar granskningen särskilt på de krav i uppförandekoden som är mest relevanta för respektive tillverkare. Beroende på resultatet av revisionen tar Apoteket beslut om hur samarbetet ska fortsätta samt behovet av åtgärdsplaner och uppföljande revisioner.

Ambitionen är alltid att åtgärda avvikelser i nära dialog med tillverkaren. Samarbeten avslutas bara i undantagsfall, främst vid allvarliga avvikelser från uppförandekoden och om avvikelser inte rättas till.

Apoteket följer försiktighetsprincipen genom att så långt som möjligt undvika miljöskadliga ämnen i produkterna. I vissa fall krävs att miljöpåverkande ämnen ingår för att produkten ska ha avsedd funktion, till exempel solskyddsmedel. På apoteket.se finns Apotekets bevakningslista där vi redogör för vår syn på olika ämnen och deras lämplighet ur hälso- och miljösynpunkt.

MILJÖ

Apotekets verksamhet påverkar miljön främst genom hantering och användning av läkemedel och andra apoteksprodukter samt transporter och energiförbrukning. Genom vår rådgivning bidrar vi till bättre hälsa och minskad kassation av läkemedel. Genom att ställa krav på och samverka med våra leverantörer kan vi minska utsläpp vid tillverkning och transporter och även undvika miljöskadliga ämnen i våra produkter.

Utsläpp till luft

Apotekets utsläpp av växthusgaser orsakas främst av varutransporter, el, uppvärmning och tjänsteresor.

Målet är att samtliga varutransporter ska genomföras med fordon av lägst miljöklass Euro 5 och att transportererna ska vara helt fossilfria till 2030. För att arbeta mot målen ställer vi krav på våra transportörer. Utöver en ökad andel fossilfria bränslen och euroklass ställer vi också krav på arbetsmiljö, trafiksäkerhet och kvalitet.

Vi målsätter också att utsläppen per rest kilometer i tjänsten ska minska främst genom val av färdmedel som genererar lägre utsläpp.

Utsläppsberäkningarna görs i koldioxidequivalerter (CO₂e). Basåret för utsläppsberäkningarna är 2014. Sedan 2016 utgår beräkningarna från perioden december till och med november året därpå.

Scope 1 tjänstebilar och egen bil i tjänst

Scope 1 avser direkta utsläpp från Apotekets tjänstebilar och egen bil i tjänst. Beräkningen baseras på körda kilometer och emissionsfaktorer per tjänstebil respektive Trafikverkets emissionsfaktorer för bilresor. Utsläppen för scope 1 var 2018 295 (315) ton CO₂e.

Scope 2 direkt energiförbrukning

Scope 2 inkluderar direkta utsläpp från el och uppvärmning av Apotekets lokaler. Beräkning av utsläpp från uppvärmning baseras på antagandet om hundra procent fjärrvärme för hela Apoteket. Schablon för fjärrvärmeanvändning baseras på Energimyndighetens årliga statistik över fjärrvärmeanvändning per yta i lokaler med enbart fjärrvärme, samt uppgifter om Apotekets lokalytor.

Elförbrukningen för enheter där Apoteket har eget elavtal baseras på faktisk elanvändning. För uppskattning av elförbrukning för enheter där el ingår i hyran används schablon för genomsnittlig elförbrukning per lokalyta baserad på förbrukningen för de apotek där förbrukningen är känd. Där Apoteket har eget elavtal köps ursprungsmärkt vattenkraftsel. För enheter där el ingår i hyran används emissionsfaktor för Nordisk residualmix. Utsläppen för scope 2 var 2018 3 209 (3 241) ton CO₂e.

Scope 3 varutransporter, tjänsteresor och indirekt energiförbrukning

Scope 3 avser Apotekets varutransporter och tjänsteresor exklusive

MÅL OCH INDIKATORER, MILJÖ

	Mål 2019	Mål 2018	2018	2017	2016
Privatpersoner som lämnar in överblivna läkemedel till apotek, %	50	50	38	48	45
Fossilfria varutransporter (andel förnybara bränslen), %	50	50	48	44	23
Miljösmartare varutransporter (lägst Euro 5), % ¹	90	90	88	84	85
Resa mer klimatsmart (minska koldioxidutsläpp), g/km	140	140	153	151	141
Koldioxidutsläpp från tjänsteresor, ton ²	–	–	832	886	605
Koldioxidutsläpp från el och uppvärmning, ton	–	–	3 378	3 409	2 874
Koldioxidutsläpp från varutransporter, ton ³	–	–	3 101	3 834	4 973
Koldioxidutsläpp totalt, ton	–	–	7 311	8 154	8 434
Koldioxidutsläpp, gram / nettoomsättning i kronor ⁴	–	–	0,36	0,40	0,41
Läkemedelsavfall, ton ⁵	–	–	435	417	400
Farligt avfall, ton	–	–	14	22	27

1) Omfattar endast de sträckor som körs av tunga fordon. Lätta fordon används i mycket liten utsträckning inom Apotekets transportuppdrag.

2) Ny utsläppsfaktor för flygresor. Resultaten för 2017 (779) och 2016 (519) har räknats om för att möjliggöra jämförelse. Omräkningen påverkar även utfall för övriga nyckeltal för tjänsteresor, såsom målet g/km (123) samt totala utsläpp för 2017 (8 048).

3) Utfall 2017 korrigerat för ett transportavtal. Total innan omräkning var 3 859 ton.

4) Baseras på scope 1–3

5) I läkemedelsavfall ingår från och med 2018 även sekretessavfall i syfte att underlätta den praktiska hanteringen på apotek.

direkta utsläpp från tjänstebilar. Det inkluderar även indirekta utsläpp från produktion av el och uppvärmning. Beräkningar av utsläpp från varutransporter bygger på metoder i standarden EN16258. Om transportören inte anger annat antas att returtransporter är inkluderade i beräkningarna. Emissionsfaktorer baseras på transportörens uppgifter om bränsletyp. I de fall bränsletyp inte kan redovisas används transportörens egen beräkning av utsläpp. Emissionsfaktorer för de olika bränsletyperna har hämtats från Preem, HBEFA och Energimyndigheten.

Resor med flyg beräknas utifrån antalet kilometer per resa, baserat på indata från reseleverantör och emissionsfaktorer från Network for Transport Measures (NTM). Resor med egen bil i tjänsten beräknas utifrån antalet körda kilometer per bil, med indata från Apotekets system för reseräkningar. Från och med 2016 fördelas utsläppen från egen bil scope 1 och 3. Hyrbil baseras på antal kilometer rapporterade från leverantör. Taxiresor exkluderas från och med 2018 från utsläppsberäkningarna eftersom de inrapporterade resorna inte särredovisas i Apotekets system.

Emissionsfaktorer för tjänstebil och hyrbil baseras på olika biltyper medan emissionsfaktor avseende egen bil i tjänst har hämtats från Trafikverket. Utsläppsvärden för fossila- och biobränslen har hämtats från Energimyndigheten. Tågresor beräknas utifrån antal resta kilometer per resa, baserat på indata från reseleverantör, emissionsfaktor från NTM. Utsläppen för scope 3 var 2018 3 807 (4 598) ton CO₂e.

Klimatkompensation

Apoteket klimatkompenserar från och med 2018 för alla transporter till kund, det vill säga de transportlösningar som vi upphandlar själva och därmed kan påverka. Utsläppsvolymen för detta transportled beräknas till omkring 960 ton. Tidigare år har vi även kompenserat för transportledet från grossist till apotek.

Utsläpp och avfall

Läkemedelsavfall från allmänheten och vår egen verksamhet samt farligt avfall medför störst miljöpåverkan för Apoteket, därför avgränsas redovisningen till dessa avfallslag.

Så gott som allt farligt avfall som uppstår i vår verksamhet energiåtervinns. Mindre än en procent materialåtervinns.

Vår rådgivning bidrar till rätt läkemedelsanvändning, det vill säga att rätt läkemedel används i rätt dos under avsedd behandlingsperiod. Rätt användning innebär klok resursanvändning och besparingar för både samhället och miljön då mängden läkemedel som måste kasseras minskar. Läkemedel som blir över på grund av avbruten behandling, passerat utgångsdatum eller annan orsak

ska lämnas in på apotek. Allt läkemedelsavfall energiåtervinns under kontrollerade former och rökgaserna renas. Apotekets mål är att fler kunder lämnar in överblivna läkemedel till apotek. Av de konsumenter som uppgett att de har haft överblivna läkemedel har 38 (48) procent lämnat in dem till apotek. Den vanligaste orsaken till att avfallet inte lämnas in är att man samlar det hemma inför nästa apoteksbesök. För att öka andelen informerar Apoteket allmänheten via den årliga kampanjen Den stora insamlingsdagen. Våra medarbetare delar ut avfallspåsar till kunder vars behandling kan medföra att läkemedel blir över.

Totalt skickades 435 (417) ton läkemedelsavfall till förbränning medan 14 (22) ton farligt avfall togs omhand.

Övriga avfallsfraktioner är framför allt papper, plast, metall och glas, vilka materialåtervinns i så stor utsträckning som möjligt. Statistik saknas eftersom hanteringen i regel ingår i fastighetsägarens hantering.

MEDARBETARE

Vi vill vara en attraktiv arbetsgivare som attraherar och behåller kompetenta och motiverade medarbetare. Apotekets personal är en förutsättning för att vi ska kunna bedriva vår verksamhet. De hjälper våra kunder att må bättre genom sin rådgivning och genom att erbjuda läkemedel, andra apoteksprodukter och tjänster.

Kontinuerlig kompetensutveckling är viktig för att medarbetarna ska kunna uppdatera sin kunskap om hälsa och produkter i sortimentet. Kunskapen är grunden för rådgivningen till våra kunder.

Vi arbetar också aktivt och systematiskt för mångfald och en god arbetsmiljö.

Hälsa och säkerhet i arbetet

Apotekets vision är Ett liv i hälsa, vilket inkluderar hälsa för både våra kunder och medarbetare. Vi strävar efter så låg sjukfrånvaro som möjligt. Sjukfrånvaro drabbar både den enskilda medarbetaren men orsakar också svårigheter i verksamheten såsom försvärad bemanning, produktionsbortfall och ökad arbetsbelastning för de som är kvar på jobbet. Tid som kunde ha ägnats åt kompetensutveckling och innovation kan bli lidande. Bemanningsfrågan är särskilt kritisk för Apoteket eftersom det krävs en farmaceut på plats för att ett apotek ska få hålla öppet.

Sjukfrånvaron följs upp månadsvis för att vi snabbt ska kunna agera om trenden skulle utvecklas i negativ riktning. Vårt mål är att öka frisknärvaron. Under 2018 var frisknärvaron 63 (65), en minskning sedan föregående år.

Vi arbetar aktivt för att förebygga och hantera arbetsskador. Under året har vi förbättrat vår uppföljning genom att arbeta med att ta fram ett system för tillbud, olycksfall och observationer. Det ger oss bättre överblick över risksituationer och underlättar inrapporteringen. Inrapporterade ärenden analyseras och vid behov vidtas åtgärder.

Apoteket följer föreskrifterna för systematiskt arbetsmiljöarbete. Det innebär att vi löpande undersöker vår arbetsmiljö, riskbedömer observationer, tar fram handlingsplaner och följer upp. Under de senaste åren har vi valt att lägga ännu större fokus på arbetsmiljöutbildningar för chefer. Varje chef ska genomgå en obligatorisk e-utbildning vartannat år och ska dessutom genomgå en kompletterande tvådagarsutbildning.

Anställning, utbildning och kompetens

Apotekets medarbetare har olika kompetens och utbildning. Det som särskiljer oss från andra branscher är framför allt att det krävs en farmaceut på plats för att ett apotek ska få hålla öppet. Därför är vi måna om att rekrytera personer med rätt kompetens men framför allt att de väljer att stanna kvar hos oss. Vår målsättning är att öka andelen motiverade medarbetare. Årets resultat visar en minskning till 76 (78) procent.

Kompetensutveckling ingår i den individuella utvecklingsplanen som följs upp regelbundet vid utvecklingssamtal. Under året infördes obligatoriska e-utbildningar för att säkra medarbetarnas kompetens inom farmaci, egenvård och förskrivning. Syftet är att bibehålla en hög kompetensnivå så att vi kan ge kunderna korrekt råd och hjälp. Andel genomförda utbildningar kommer att redovisas med start 2019.

Personalomsättning är ett nyckeltal som vi bevakar, för personalen generellt och för yrkesrollen farmaceuter. Vi strävar efter att hålla personalomsättningen på en låg nivå. Det gör vi till exempel genom att arbeta systematiskt med arbetsmiljö, ledarskap, employer branding och schemalagd kompetensutveckling där vår personal får möjlighet att lära sig mer inom utvalda områden. En utmaning som vi delar med andra branscher är att personalomsättningen varierar geografiskt. Den totala personalomsättningen för 2018 var 11 procent.

Mångfald och lika möjligheter

Apotekets mål är att spegla mångfalden i samhället. I dagsläget speglar vi den etniska mångfalden när det gäller medarbetare med utländsk bakgrund. Vi behöver personal med olika bakgrund, perspektiv och erfarenheter för att förstå våra kunders behov och sam-

MÅL OCH INDIKATORER, MEDARBETARE					
	Mål 2019	Mål 2018	2018	2017	2016
Motiverade medarbetare, %		79	76	78	78/75
Andel medarbetare med utländsk bakgrund, % ¹	Spegla Sverige	28	30	27	25
Frisknärvaro, %		68	63	65	65
Sjukfrånvaro, %	–	–	5,4	5,1	5,4
Arbetsskador, st	–	–	44	60	31
Personalomsättning, % ²	–	–	11	10	7
Totalt antal anställda	–	–	3 331	3 393	3 585
Antal män	–	–	480	483	512
Antal tillsvidareanställda	–	–	3 160	3 247	3 402
– varav män	–	–	432	451	448
Antal visstidsanställda	–	–	171	146	183
– varav män	–	–	48	32	64
Antal heltidsanställda	–	–	1 957	1 952	2 058
– varav män	–	–	407	420	435
Antal deltidsanställda	–	–	1 374	1 441	1 527
– varav män	–	–	73	62	77

1) Baseras på SCB:s definition av utländsk bakgrund, det vill säga utrikesfödd eller inrikesfödd med två utrikesfödda föräldrar. Målet är att Apotekets mångfald ska spegla samhällets.

2) Baseras på antal tillsvidareanställda som slutat på egen begäran, dividerat med medelantal anställda.

KÖN OCH ÅLDERSFÖRDELNING PER ANSTÄLLNINGSKATEGORI				
	Män	<30 år	30–50 år	>50 år
Farmaceuter 2018	203	235	1016	594
Övriga anställningskategorier 2018	277	269	730	487
Totalt 2018	480	504	1 746	1 081
Totalt 2017	483	539	1 795	1 059
Totalt 2016	512	584	1 909	1 092

tidigt skapa innovation, konkurrenskraft och en motiverande arbetsplats. För att bejaka mångfalden och öka den individuella valfriheten inom företaget har medarbetarna också möjlighet att byta ut de ordinarie helgdagar och helgdagsaftnar som enligt kollektivavtalet är arbetsfria, mot andra dagar på året.

På våra apotek är drygt åtta av tio medarbetare kvinnor. Snedfördelningen kan härledas redan till farmaceututbildningarna dit fler kvinnor än män söker sig, vilket leder till att branschen är kvinno-dominerad. Av de utexaminerade männen söker sig merparten till läkemedelsindustrin istället för apoteksbranschen. Könsfördelningen i Apotekets styrelse och företagsledning ligger på en jämn nivå, läs mer på sidorna 86–87.

Apoteket arbetar med lönekartläggning för jämlika löner. Vi vidtar åtgärder om det skulle finnas obalans mellan män och kvinnor.

Personalindikatorernas avgränsningar

Samtliga personalindikatorer bygger på faktiskt antal anställda per 31 december om inget annat anges. Vikariat, säsongsanställning och provanställning redovisas inte. Statistiken bryts inte ned per region eftersom Apotekets verksamhet endast bedrivs inom Sverige, vilket betraktas som en enda region. Konsulter utgör endast omkring två procent av den totala personalstyrkan och inkluderas därför inte.

Antalet anställda som arbetar efter avrop och med timlön varierar under året. Framför allt har detta samband med semesterperioder och storhelger då extra resurser behövs för att ersätta ledig ordinarie personal. Under en normal månad har Apoteket omkring 810 timanställda och under sommar samt jul och nyår kan antalet öka till 920–1000 timanställda. Timanställda arbetar i snitt cirka 25 procent av en heltid. Samtliga medarbetare omfattas av kollektivavtal. Avtalet finns tillgängligt på Apotekets intranät.

LÖNSAMHET

En sund och långsiktigt hållbar ekonomi är en förutsättning för att Apoteket ska kunna fortsätta vara en konkurrenskraftig hälsoaktör. Vi bedriver vår verksamhet i enlighet med lagar och andra krav och tar avstånd från mutor och korruption.

Långsiktig lönsamhet

Apoteket arbetar mot ambitiösa ekonomiska mål som ska säkerställa värdeskapande. Målen är långsiktiga och utvärderas över en konjunkturcykel eller fem till sju år. Väsentliga förändringar i

affärsplan eller omvärld kan motivera en förnyad översyn av de ekonomiska målen. Apotekets ägare beslutade om de nuvarande ekonomiska målen vid årsstämman 2013.

Apotekets målsättning är i enlighet med ägarens krav att öka företagets långsiktiga lönsamhet, vilket förväntas ge direkta positiva effekter för samhället. Ökad lönsamhet är en förutsättning för att verksamheten ska kunna fortsätta utvecklas för att möta kundernas behov. Dessutom kan mer pengar delas ut till ägaren, vilket kommer hela svenska folket till godo.

För mer information om utfall och förutsättningar inom det ekonomiska området, se finansiella rapporter.

Antikorruption

Apoteket arbetar för att en etisk och ansvarstagande företagskultur. Vi tolererar inte någon form av mutor eller otillbörlig påverkan i relation till leverantörer eller kunder. Apotekets riktlinjer angående mutor och korruption följer "Kod för gåvor, belöningar och andra förmåner i näringslivet" från Institutet mot Mutor. Detta ligger i linje med regeringens vilja att statliga bolag ska agera föredömen i svenskt näringsliv. Apotekets hållbarhetsutbildning som riktar sig till alla medarbetare tar bland annat upp antikorruption och etiska frågor. Alla våra medarbetare ska känna till reglerna och särskilt viktigt är det för medarbetare som har nära kontakter med leverantörer. Kunderna ska kunna lita på att allt som finns på apotekshyllan har kvalitetssäkrats och köpts in på ett korrekt sätt.

Inga bekräftade korruptionsincidenter har inträffat under året och inte heller några bekräftade incidenter år 2016–2017.

MÅL OCH INDIKATORER, EKONOMI

	Mål 2019	Mål 2018	2018	2017	2016
Lönsamhetsmål, rörelsemarginal, %	3,0	3,0	2,5	3,4	3,4
Skuldsättningsgrad, %	40–80	40–80	34	34	54
Utdelning, % av pensionsjusterat nettoresultat	40–60	40–60	59	59	56
Utdelning, mnkr			230 ¹	300	300

1) Enligt styrelsens förslag till vinstdisposition.

Regelefterlevnad

Apoteket omfattas av de lagar och regelverk som reglerar svensk apoteksverksamhet. Tillsynsmyndigheter är främst Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket, Inspektionen för vård och omsorg, Datainspektionen och eHälsomyndigheten. Dessutom tillkommer andra regelverk som exempelvis miljö- och arbetsmiljölagstiftning. Apoteket arbetar systematiskt för att bevaka förändringar i regelverken, för att i god tid anpassa de interna rutinerna till förändringarna. Läs mer om Apotekets systematiska arbetssätt på sidorna 75–76.

Under året har ett internt visseblåsarsystem införts för att skapa möjlighet att rapportera misstankar om oegentligt agerande utan risk för repressalier. Systemet är ett komplement till Apotekets normala rapporteringskanaler.

Inga betydande böter eller ickemonetära sanktioner mot Apoteket för brott mot gällande lagar och bestämmelser har förekommit under året. Några betydande böter eller ickemonetära sanktioner förekom inte heller under 2016–2017.

Under 2018 har Apoteket arbetat med att ta höjd för den nya dataskyddsförordningen, GDPR. Vi lägger stor vikt vid, och har mångårig vana av att hantera känsliga personuppgifter på ett korrekt sätt. Internutbildning, uppdatering av interna rutiner och förändring av it-system är exempel på åtgärder som har vidtagits.

VÄSENTLIGHETSANALYS

Väsentlighetsanalysen bygger på risker och möjligheter för de väsentliga aspekter som rapporteras i Apotekets hållbarhetsredovisning. Den senaste analysen genomfördes under 2017 och baseras förutom GRI:s principer på flera ramverk; FN:s globala mål, FN:s vägledande principer för mänskliga rättigheter, Global Compact, Svenska miljömålen, Folkhälsomålen, Statens krav på statliga bolag samt särskilda förväntningar på Apoteket, nya krav i ÅRL, ISO 14001:2015 samt Integrated Reporting.

Utifrån ramverken har en lista över relevanta aspekter sållats fram. Aspekterna har prioriterats av Apotekets företagsledning och utvalda intressenter. De prioriterade aspekterna har bidragit till Apotekets strategiarbete under 2018. Årets års- och hållbarhetsredovisning speglar analysresultatet, till exempel i områden som dialog för att öka nyttan av läkemedel, vårt arbete för bättre levnadsvanor och medarbetarnas utbildning och mångfald.

Apotekets väsentliga aspekter, och var i värdekedjan aspektens påverkan förekommer, framgår av GRI-index. De aspekter som redovisas enligt GRI-index har justerats utifrån väsentlighetsanalysen och övergången till GRI standards 2018.

HÅLLBARHETSRISKER

Med hållbarhetsrisker avses faktorer med påverkan på långsiktiga värden ur ekonomiskt, miljömässigt och socialt perspektiv. Följande hållbarhetsrisker har Apoteket identifierat som väsentliga.

Personal- och sociala risker rör framför allt kompetens och bemanning vilka är kritiska faktorer för apotekens öppethållande och tillgängligheten till läkemedel. Arbetsmiljörisiker inkluderar risk för ökad sjukfrånvaro och diskriminering. Läs om vår hantering av riskerna på sidorna 78–79.

Miljörisiker handlar om skador på biologisk mångfald, försämrad vattenkvalitet och antibiotikaresistens på grund av tillverkning, användning och kassation av läkemedel. Apotekets varutransporter, energi och förpackningar är andra miljörisikområden. Läs om hur vi hanterar riskerna på sidorna 77–78.

Korruptionsrisker berör främst offentlig upphandling inom Apotekets vårdaffär, inköp som inte följer våra inköpsriktlinjer samt mutor och otillbörligt beteende i leverantörsledet. Information om hur vi hanterar korruptionsrisker finns på sidan 80. Människorättsrisker i leverantörsledet rör barnarbete eller tvångsarbete. För våra kunder finns en risk att inte få tillgång till nödvändiga läkemedel eller rätt hjälp med sin hälsa. Läs om hur vi hanterar risker i leverantörsledet på sidorna 76–77.

INTRESSENTIALOG

Apoteket för under året kontinuerlig dialog med intressenter som påverkar och påverkas av vår verksamhet. Under arbetet med års- och hållbarhetsredovisningen har ett antal intervjuer genomförts med utvalda intressenter, till exempel Sveriges Apoteksförning, ICC Internationella handelskammaren, Human Rights Watch och Neuroförbundet. Temat för intervjuerna var risker, med särskilt fokus på hållbarhetsrisker. Intervjuerna kompletterade väsentlighetsanalysen och användes som underlag i Apotekets årliga riskanalys för att ännu tydligare integrera hållbarhetsaspekterna i strategiarbetet. En sammanfattning av intressentdialogen finns på sidan 81.

Intressentdialog, fortsättning

Apoteket för under året löpande dialog med olika intressenter för att fånga upp risker och möjligheter kopplade till våra väsentliga aspekter. Vi har också genomfört ett antal intervjuer med utvalda intressenter inför arbetet med års- och hållbarhetsredovisningen. Resultatet presenteras översiktligt i tabellen nedan.

INTRESSENT	EXEMPEL PÅ KANALER FÖR DIALOG	VIKTIGA HÅLLBARHETSFRÅGOR	APOTEKETS ÅTGÄRDER
<p>Konsumenter Befintliga och potentiella kunder.</p>	<p>Kundmöten, kundundersökningar, system för avvikelser och förbättringsförslag, samt kundforum på apoteket.se</p>	<p>Tillgänglighet och pris. Dialog för ökad nytta av läkemedel. Förebygga ohälsa genom sunda levnadsvanor, kost och träning. Hälsoprodukter och tjänster som är naturliga, miljöanpassade, nytänkande och skräddarsydda.</p>	<p>Koll på läkemedel, provtagning på apotek och patientstödsprogram för diabetiker. Etablering och modernisering av apotek. Lansering av artroskollen och ett nytt helhetskoncept inom ögonhälsa.</p>
<p>Vård och omsorg Landsting, kommunala vårdinrättningar, privata vårdgivare och företag.</p>	<p>Avtalsråd, upphandling och särskilda möten om dosförpackade läkemedel, Apodos.</p>	<p>Följsamhet, läkemedelsbehandling och dosförpackade läkemedel. Uppföljning av miljö- och sociala krav vid tillverkning.</p>	<p>Fortsatt dialog med leverantörer och landsting kring hållbarhetsfrågor och följsamhet.</p>
<p>Medarbetare Befintliga och potentiella medarbetare.</p>	<p>Medarbetarundersökning, Apotekets intranät och dialog i vardagen på olika nivåer i organisationen.</p>	<p>Utbildning och kompetensutveckling, hälsa och arbetsbelastning, bemanning och mångfald.</p>	<p>E-utbildningar inom farmaci, egenvård och förskrivning. Arbetsmiljöutbildning, ledarutbildning, höjt friskvårdsbidrag, traineeprogram, praktik för farmaceutstudenter och språkpraktik för nyanlända apotekare.</p>
<p>Ägare Svenska staten genom Näringsdepartementet.</p>	<p>Ägarpolicy, ägardialog, bolagsstämma och seminarier.</p>	<p>Statliga bolag ska alltid agera föredömligt och i enlighet med lagar och andra krav, och vara långsiktigt lönsamma. Fokus på de globala målen, mänskliga rättigheter och de svenska miljömålen.</p>	<p>Integration av hållbarhetsaspekter i verksamheten, samt fortsatt höga förväntningar på Apoteket som statligt ägd apotekskedja.</p>
<p>Leverantörer Leverantörer av läkemedel, övriga apoteksprodukter och indirekt material.</p>	<p>Möten, mejl, telefon, leverantörsdagar, utbildning i kvalitetskontrollen, samt avtalsförhandlingar.</p>	<p>Utsläpp till vatten, startförpackningar, cirkularitet, resurseffektivitet, energi och klimat. Arbeta för bättre levnadsvanor, motverkande av antibiotikaresistens, kvalitetssäkring av produkter.</p>	<p>Samverkan kring följsamhet, förpackningar, transportlösningar och läkemedels miljöpåverkan.</p>
<p>Intresseorganisationer Rädda Barnen, Koll på läkemedel, Håll Sverige Rent, SNS, patientorganisationer.</p>	<p>Fördjupat samarbete inom Koll på läkemedel, samt projektmöten med Rädda Barnen och Håll Sverige Rent.</p>	<p>Jämlik hälsa, rätt läkemedelsbehandling, antikorrup-tion, mänskliga rättigheter, cirkularitet, resurseffektivitet och nedskräpning.</p>	<p>Fortsatt samarbete med Rädda Barnen kring hälsa på lika villkor, deltagande i nätverket Håll Havet Rent, samt kvalitetskontrollen.</p>
<p>Politiker och myndigheter Departement och myndigheter som påverkar Apotekets verksamhet.</p>	<p>Särskilda möten med fokus på hållbart företagande, återkommande möten med Näringsdepartementet, Socialdepartementet, Läkemedelsverket, TLV, eHälsomyndigheten och Socialstyrelsen.</p>	<p>Apotekets bidrag till bättre läkemedelsbehandling. Miljökrav vid läkemedelstillverkning och försäljning. Insamling av överblivna läkemedel.</p>	<p>Engagemang i samhällsfrågor, deltagande i olika forum och debatter för att påverka och inhämta omvärldsinformation.</p>

GRI-index

Hållbarhetsredovisningen är upprättad utifrån Global Reporting Initiatives (GRI) internationella standarder för hållbarhetsredovisning, GRI Standards tillämpningsnivå Core. Samtliga aspekter och indikatorer är externt granskade. Vid egna indikatorer noteras "Egen". I kolumnen UNGC hänvisas till principer i Global Compact.

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information/kommentar	UNGC
GRI 101: Grundläggande principer 2016				
GRI 102: Allmänna upplysningar 2016				
Organisationsprofil				
102-1	Organisationens namn	48		
102-2	Aktiviteter, varumärken, produkter och tjänster	48		
102-3	Lokalisering av huvudkontor	48		
102-4	Lokalisering av verksamhet	48		
102-5	Ägarstruktur och bolagsform	48		
102-6	Marknader som organisationen är verksam på	24		
102-7	Organisationens storlek	24–25, 72, 79		
102-8	Information om personalstyrkan	79		6
102-9	Leverantörskedja	16–18, 76–77		
102-10	Väsentliga förändringar i organisationen och dess leverantörskedja	21, 76–77		
102-11	Tillämpning av försiktighetsprincipen	77		
102-12	Externa initiativ	75, 80		
102-13	Medlemskap i organisationer	76		
Strategi				
102-14	Uttalande från vd	6–7		
Etik och integritet				
102-16	Organisationens värderingar och etiska principer	33–34, 75–76		10
Styrning				
102-18	Struktur för bolagsstyrning	33		
Involvering av intressenter				
102-40	Organisationens intressentgrupper	81		
102-41	Andel av anställda som omfattas av kollektivavtal	79		3
102-42	Princip för identifiering och urval av intressenter	80		

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	UNGC
102-43	Kommunikation med intressenter	80–81		
102-44	Viktiga frågor i intressentdialogen	80–81		
Rapporteringsgrunder				
102-45	Enheter som ingår i organisationens finansiella redovisning	65		
102-46	Definition och avgränsningar av redovisningens innehåll	80		
102-47	Identifierade väsentliga aspekter	82–83		
102-48	Förändringar av information som lämnats i tidigare redovisningar	75		
102-49	Väsentliga förändringar i redovisningen	75		
102-50	Redovisningsperiod	24		
102-51	Datum för publicering av senaste redovisning	75		
102-52	Redovisningscykel	75		
102-53	Kontaktperson för frågor om redovisningen	89		
102-54	Uttalande om rapportering i enlighet med GRI Standards	2, 75, 82		
102-55	GRI-index	82–83, 85		
102-56	Extern granskning	85		
Ekonomi				
GRI 201: Ekonomiskt resultat 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75–76, 80–81	Omfattar Apoteket	
Egen	Rörelsemarginal	13, 80		
GRI 205: Antikorruption 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75–76, 80–81	Omfattar Apoteket och leverantörsledet	10
205-3	Korruptionsincidenter och åtgärder	80		10

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	UNGC
Egen: Lagefterlevnad				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-77, 80-81	Omfattar Apoteket	
Egen	Betydande böter	80		
Miljö				
GRI 305: Utsläpp till luft 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-78, 80-81	Omfattar Apoteket och leverantörsledet	7-8
305-1	Direkta utsläpp av växthusgaser (scope 1)	77		7-8
305-2	Energi indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 2)	77		7-8
305-3	Andra indirekta utsläpp av växthusgaser (scope 3)	77-78		7-8
305-4	Utsläppsintensitet avseende växthusgaser	77		8
GRI 306: Utsläpp och avfall 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-78, 80-81	Omfattar Apoteket, leverantörsledet och kundledet	8
306-2	Total avfallsvikt, avfallslag och hantering	13, 77-78	Omfattar endast läkemedelsavfall och farligt avfall	8
Sociala aspekter				
GRI 401: Anställning 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-76, 78-81	Omfattar Apoteket	
Egen	Personalomsättning	59-61, 79		
GRI 403: Hälsa och säkerhet i arbetet 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-76, 78-81	Omfattar Apoteket	
Egen	Frisknärvaro	78-79		
Egen	Sjukfrånvaro	79		
Egen	Arbetsskador	79		

Indikator	Beskrivning	Sida	Utelämnad information /kommentar	UNGC
GRI 404: Utbildning 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-76, 78-81	Omfattar Apoteket	6
Egen	Genomförda kunskapsprov	78		6
GRI 405: Mångfald och lika möjligheter 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-76, 78-81	Omfattar Apoteket	6
405-1	Mångfald i styrelse, ledning och bland medarbetare	78-79, 86-87		6
GRI 308 och 414: Utvärdering av leverantörer (miljö 308, 2016 samt socialt 414, 2016)				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-77, 80-81	Omfattar leverantörsledet	
Egen	Leverantörer som accepterat uppförandekod	12, 76-77		
Egen	Leverantörer som granskats utifrån sociala och miljökriterier	77		1, 2, 4-6
GRI 416: Kundens hälsa och säkerhet 2016				
103-1-3	Väsentlighet, styrning och utvärdering	75-76, 80-81	Omfattar Apoteket och kundledet	
Egen	Hälsoindex	12, 76		
Egen	NKI	76		

Styrelsen om hållbarhetsredovisningen

Hållbarhetsredovisningen tillika den lagstadgade hållbarhetsrapporten utifrån ÅRL 6 kap 11 § vars innehåll anges på sidan 75 har godkänts för utfärdande av styrelsen.

Solna den 7 mars 2019

Gert Karnberger
ORDFÖRANDE

Inger Andersson
LEDAMOT

Barbro Fridén
LEDAMOT

Pia Gideon
LEDAMOT

Lars Nilsson
LEDAMOT

Leif Ljungqvist
LEDAMOT

Lisa Ekstrand
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Lena Rhodin
ARBETSTAGARREPRESENTANT

Ann Carlsson
VERKSTÄLLANDE DIREKTÖR

Revisorns rapport över översiktlig granskning av hållbarhetsredovisning samt yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Till Apoteket AB (publ)

Vi har fått i uppdrag av styrelsen i Apoteket AB (publ) att översiktligt granska Apoteket ABs hållbarhetsredovisning för år 2018. Apoteket AB (publ) har definierat hållbarhetsredovisningens omfattning till sidorna 10–23, 33–34 och 75–84 i detta dokument vilket även utgör den lagstadgade hållbarhetsrapporten.

Styrelsens och företagsledningens ansvar

Det är styrelsen och företagsledningen som har ansvaret för att upprätta hållbarhetsredovisningen inklusive den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med tillämpliga kriterier respektive årsredovisningslagen. Kriterierna framgår på sidan 75 i hållbarhetsredovisningen, och utgörs av de delar av ramverket för hållbarhetsredovisning utgivet av GRI (Global Reporting Initiative) som är tillämpliga för hållbarhetsredovisningen, samt av företagets egna framtagna redovisnings- och beräkningsprinciper. Detta ansvar innefattar även den interna kontroll som bedöms nödvändig för att upprätta en hållbarhetsredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Vårt ansvar är att uttala en slutsats om hållbarhetsredovisningen grundad på vår översiktliga granskning och lämna ett yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Vårt uppdrag är begränsat till den historiska information som redovisas och omfattar således inte framtidsorienterade uppgifter.

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med ISAE 3000 Andra bestyrkandeuppdrag än revisioner och översiktliga granskningar av historisk finansiell information. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för upprättandet av hållbarhetsredovisningen, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. Vi har utfört vår granskning avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten i enlighet med FARs rekommendation RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. En översiktlig granskning och en granskning enligt RevR 12 har en annan inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har.

Revisionsföretaget tillämpar ISQC 1 (International Standard on Quality Control) och har därmed ett allsidigt system för kvalitetskontroll vilket innefattar dokumenterade riktlinjer och rutiner avseende efterlevnad av yrkesetiska krav, standarder för yrkesutövningen och tillämpliga krav i lagar och andra författningar. Vi är oberoende i förhållande till Apoteket AB (publ) enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning och granskning enligt RevR 12 har

därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

Vår granskning av hållbarhetsredovisningen utgår från de av styrelsen och företagsledningen valda kriterier, som definieras ovan. Vi anser att dessa kriterier är lämpliga för upprättande av hållbarhetsredovisningen.

Vi anser att de bevis som vi skaffat under vår granskning är tillräckliga och ändamålsenliga i syfte att ge oss grund för våra uttalanden nedan.

Uttalanden

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att hållbarhetsredovisningen inte, i allt väsentligt, är upprättad i enlighet med de ovan av styrelsen och företagsledningen angivna kriterierna.

En lagstadgad hållbarhetsrapport har upprättats.

Stockholm den 7 mars 2019
KPMG AB

Ingrid Hornberg Román
AUKTORISERAD REVISOR

Torbjörn Westman
SPECIALISTMEDLEM I FAR

Styrelse och revisor

GERT KARNBERGER

Ordförande sedan oktober 2017.

Gymnasieingenjör
Ledamot sedan 2009.
Född 1943.

Tidigare befattningar:
Vd, koncernchef och styrelseledamot i Clas Ohlson, styrelseledamot i Alectas överstyrelse och Swedol, ordförande Näringslivets Regelnämnd, NNR samt vice ordförande i Systembolaget.

BARBRO FRIDÉN

Leg. läkare
Ledamot sedan 2018.
Född 1956.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande i Brighton, Styrelseledamot i Vitrolife, Getinge, Helsa och Svenska Sjärräddningssällskapet.

Tidigare befattningar: Sjukhusdirektör Sahlgrenska Universitetssjukhuset, divisionschef, Astrid Lindgrens Barnsjukhus.

INGER ANDERSSON

Civilingenjör kemi
Ledamot sedan 2017.
Född 1950.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande S:t Eriks Ögonsjukhus och Mistrabiotech. Styrelseledamot Miris Holding, Uppsala Monitoring Centre och Plastkretsens forskningsstiftelse.

Tidigare befattningar: Generaldirektör Livsmedelsverket, teknisk direktör Arla och Vin & Sprit.

PIA GIDEON

Civilekonom
Ledamot sedan 2017.
Född 1954.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseordförande i Klövern, Qlucore, Simris Alg och Action-Aid. Styrelseledamot i Metria.

Tidigare befattningar:
Befattningar inom Ericssonkoncernen, bland annat marknads- och kommunikationschef Ericsson Nordamerika och koncernen samt managementkonsult och finansanalytiker.

LARS NILSSON

Civilekonom
Ledamot sedan 2018.
Född 1956.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot, Svenska Spel och Bygghemma Group. Styrelseledamot (suppleant), Apotekets Pensionsstiftelse.

Tidigare befattningar:
Styrelseledamot Qliro Group, Filippa K. CFO, Nordic Cinema Group, Group CFO och vice vd, Tele2, motsvarande roller inom Axfood och Fritidsresegruppen samt olika befattningar inom ABB och Philips.

LEIF LJUNGQVIST

Civilekonom
Ledamot sedan 2012.
Född 1971.

Andra väsentliga uppdrag:
Bolagsförvaltare på Enheten för statlig bolagsförvaltning inom Näringsdepartementet. Styrelseledamot i Sveaskog, Samhall samt Statens Bostadsomvandling.

Tidigare befattningar:
Styrelseledamot i Svensk Bilprovning, Akademiska Hus, Vasallen samt Bostadsgaranti. Aktieanalytiker Kaupthing Bank samt Hagströmer & Qviberg.

Revisor

INGRID HORNBERG ROMÁN

Auktoriserad revisor, KPMG AB, vald 2015.
Född 1959.

Andra väsentliga uppdrag:
Apotek Produktion & Laboratorier, BillerudKorsnäs, EQT Partners, Linas Matkasse och RISE.

LISA EKSTRAND

Arbetsagarrepresentant, utsedd av Sveriges Farmaceuter. Farmacie magister, leg. receptarie
I Apotekets styrelse sedan 2015.
Född 1975.

Andra väsentliga uppdrag:
Adjunkt, samhällsfarmaci Göteborgs universitet, vice ordförande Sveriges Farmaceuter.

LENA RHODIN

Arbetsagarrepresentant, utsedd av Unionen. Apotekstekniker
I Apotekets styrelse sedan 2014.
Född 1959.

INGELA BRINDELL-LINDBERG

Arbetsagarrepresentant (suppleant), utsedd av Unionen.
I Apotekets styrelse sedan 2018.
Född 1959.

HANNA OTTOSSON

Arbetsagarrepresentant (suppleant), utsedd av Sveriges Farmaceuter. Leg. apotekare
I Apotekets styrelse sedan 2016.
Född 1977.

Företagsledning

ANN CARLSSON

Vd och koncernchef
Fil. kand. Anställd och medlem i företagsledningen sedan 2010.
Född 1966.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot Sveriges Apoteksförening, Ramirent Plc., Martin & Servera, Svenskt Näringsliv, Svensk Handel, SNS och Ruter Dam.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA-koncernen, senast som chef Affärsområden ICA.

EVA HEMB

CFO
Civilekonom. Anställd och medlem i företagsledningen sedan april 2017.
Född 1966.

Tidigare befattningar:
Vice vd och CFO på BB Tools, CFO Saint-Gobain Nordic and Baltics, finansdirektör Dahl International.

Andra väsentliga uppdrag:
Styrelseledamot (suppleant) i Apotekets Pensionsstiftelse.

LARS SKUTHOLM

Vice vd och direktör
Försäljning & Drift
Civilekonom. Anställd 2009 och medlem i företagsledningen sedan 2011.
Född 1968.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom Pharmacia, Nycomed, Novartis och Nestlé.

JOACHIM NIELSEN

Direktör Apoteksnet
Civilekonom. Anställd 2015 och medlem i företagsledningen sedan 2016.
Född 1965.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom ICA-koncernen (affärs- och butiksutveckling), etableringschef Apoteket och grundare av apotekskedjan Medstop.

ANNA ROGMARK

Chefsjurist, HR - och hållbarhetsdirektör
Jur. kand. Anställd 2005 och medlem i företagsledningen sedan 2010.
Född 1965.

Tidigare befattningar:
Bolagsjurist Biovitrum och Pharmacia.

MIKAEL LENNERYD

Marknadsdirektör
Fil. kand. Anställd 2018 och medlem i företagsledningen sedan december samma år.
Född 1969.

Tidigare befattningar:
Uppdrag inom digital utveckling och marknadskommunikation på Samsung, ComHem och KnowIT.

OLLE CARLS

Logistikdirektör (även ansvarig för It t.o.m. 31 jan 2019)
MBA. Anställd och medlem i företagsledningen sedan 2012.
Född 1960.

Tidigare befattningar:
Logistikdirektör Dahl Sverige AB, vd UPS Logistics Group Nordic, marknads- och it-chef Schenker CLC, logistikchef Computer 2000.

ADJUNGERADE MEDLEMMAR FRÅN FEBRUARI 2019

ANNIKA FAGERLUND
Chef It

WICTORIA GLANS
Chef Affärsenhet Dos

JOHAN FRÖDIN
Chef Affärsenhet Vård

Definitioner och ordlista

APOTEKSOMBUD

Apoteksombud är Apotekets utlämningsställen för läkemedel och andra apoteksprodukter. De finns på orter som saknar vanligt apotek.

APOTEKSPRODUKTER

Produkter som säljs på apotek men inte är läkemedel, till exempel hud- och hårvårdsprodukter, tandvårdsprodukter, hygienartiklar och kosttillskott.

CIRKULÄR EKONOMI

Cirkulär ekonomi är ett ekonomiskt system där produkter och tjänster designas så att de blir värdefulla att återanvända.

COSO

The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ger ut ett sammanhållet ramverk (Internal Control Integrated Framework) för intern styrning och kontroll.

DOSFÖRPACKADE

LÄKEMEDEL

Varje dospåse innehåller de läkemedel patienten ska ta vid ett och samma tillfälle, till exempel morgon, middag och kväll. Apodos är Apotekets tjänst för dosförpackade läkemedel.

DOS ORIGINAL-FÖRPACKNINGAR

Läkemedel till en dospatient som inte kan förpackas i dospåsar, till exempel ampuller, vätskor och sprutor. De levereras i sin originalförpackning tillsammans med dosförpackade läkemedel.

EGENVÅRDSPRODUKTER

Receptfria läkemedel och övriga apoteksprodukter.

E-HÄLSOMYNDIGHETEN

Myndighet som ansvarar för register och it-funktioner som öppenvårdsapotek och vårdgivare behöver ha tillgång till för en patientsäker och kostnadseffektiv läkemedels-hantering.

FARMACEUT

Person med farmaceutisk utbildning, apotekare eller receptarie.

FARMACEUTISKA TJÄNSTER

Tjänster som vården upphandlar för sina patienter och brukare, exempelvis kvalitetsgranskning, utbildning och läkemedelsgenomgångar.

FRISKNÄRVARO

Andel tillsvidareanställda medarbetare med färre än åtta sjukdagar under året.

FÖRSKRIVNA PRODUKTER

Produkter som är förskrivna på recept. De kan vara receptbelagda eller receptfria läkemedel. Även andra apoteksprodukter kan förskrivas och inkluderas då i försäljningsstatistiken.

GOTTGÖRELSE FRÅN PENSIONSSTIFTELSE

Tillgodogörande av överskott från pensionsstiftelse som ersättning för utbetalda pensionskostnader.

GRI STANDARDS

Standard för hållbarhetsredovisning från Global Reporting Initiative (GRI).

HANDELSVAROR

Innefattar Apotekets varukostnader för försäljning av läkemedel och övriga apoteksprodukter.

INDIREKT MATERIAL

Produkter och tjänster som Apoteket köper till sin egen verksamhet, exempelvis butiksinredning och kontorsmaterial.

INDIVIDANPASSADE LÄKEMEDEL

Läkemedel som av olika skäl inte tillverkas i läkemedelsindustrin men som ändå behövs. De tillverkas utifrån enskild kunds behov. Benämns också extempore-läkemedel eller specialtillverkade läkemedel.

INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS (IFRS)

Internationell redovisningsstandard som ges ut av International Accounting Standards Board (IASB).

KONSUMENTMARKNAD

Apoteksaktörernas försäljning från butiks- och distanshandeln.

LÄKEMEDELS-INTERAKTION

Kan uppträda när en patient får två eller flera läkemedel samtidigt och substanserna påverkar varandras effekter.

LÄKEMEDELSVERKET

Myndighet som ansvarar för tillsyn av medicintekniska produkter och kosmetika samt godkänner och kontrollerar läkemedel och naturläkemedel.

MEDARBETARE

Antal tillsvidare-, visstids- och timanställda medarbetare oavsett arbetad tid och frånvaro.

MEDELANTAL ANSTÄLLDA

Beräknas enligt bokföringsnämndens rekommendation R4 som ett genomsnitt av antalet anställda personer baserat på månadsvisa mätningar under räkenskapsåret. Korrigering har gjorts för personal med deltidsanställning, föräldradagighet, tjänstledighet samt långtidsjukfrånvaro.

RECEPTBELAGDA LÄKEMEDEL

Läkemedel som måste skrivas ut på recept av person med förskrivningsrätt.

RECEPTFRIA LÄKEMEDEL

Läkemedel som inte kräver en förskrivning på recept. Benämns också OTC, Over-the-counter drugs.

SJUKFRÅNVARO

Totala antalet sjuktimmar för samtliga anställda medarbetare i förhållande till schemalagd tid.

SLUTENVÅRD

Hälsa- och sjukvård som utförs på patienter som är inlagda på sjukhus eller motsvarande.

TANDVÅRDS- OCH LÄKEMEDELSFÖRMÅNSVERKET (TLV)

Myndighet som granskar och tar beslut om vilka läkemedel och tandvårdsbehandlingar som ska ingå i högkostnadsskydden.

ÖPPENVÅRD

Hälsa- och sjukvård för patienter som inte är inlagda på sjukhus eller motsvarande.

Följ oss på

FINANSIELLA RAPPORTER FÖR 2019

Delårsrapport januari – mars 2019: 25 april

Delårsrapport januari – juni 2019: 19 juli

Delårsrapport januari – september 2019: 28 oktober

Apotekets årsstämma: 24 april 2019 i Solna.

KONTAKTA OSS GÄRNA

Vi tar gärna emot kommentarer och synpunkter på vår års- och hållbarhetsredovisning via kundservice@apoteket.se eller 0771-450 450.

För ytterligare information om Apotekets årsredovisning, kontakta Ann Carlsson, vd eller Eva Hemb, CFO. För ytterligare information om Apotekets hållbarhetsarbete kontakta Anna Rogmark, chefsjurist samt HR- och hållbarhetsdirektör. Samtliga nås på telefonnummer 010-447 50 00.

.....

Produktion: Apoteket i samarbete med Sthlm Kommunikation & IR

Text: Apoteket. Formgivning: JF Formgivare

Upphovsrätt: Detta material är upphovsrättsligt skyddat genom lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk. Upphovsrätten tillhör Apoteket.

Fotografer: Per Dahl, Johnér bildbyrå sidan 14, Jeanette Hägglund (sidorna omslag, 4, 5, 6, 7, 9, 15, 18, 19, 21, 22, 86, 87 och 89), Unsplash (sidorna 8 och 9).

Apoteket AB (publ)

Besöksadress huvudkontoret:

Pyramidvägen 2A, Solna

Postadress: Box 3001, 169 03 Solna

Telefon: 010-447 50 00

www.apoteket.se

Org nr: 556138-6532

Kundservice telefon: 0771-450 450